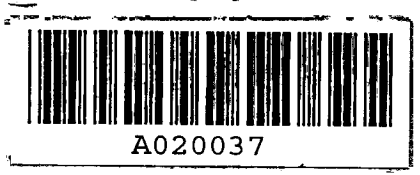

โครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าเส็ง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

361

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์และวิทยาศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2529

000278
020037

บทคัดย่อ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4-6 กำหนดความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค และนำแนวความคิดการพัฒนาเมืองที่สำคัญเป็นเมืองหลัก เพื่อสนองนโยบาย การอพยพเข้าสู่กรุงเทพฯ และกำหนดเป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สงขลาเป็นเมืองหลักที่เร่งพัฒนา ด้านการบริการขั้นพื้นฐาน การปรับปรุงชุมชนแออัดและการขยายเขตของเมืองรวม เพื่อรองรับการบริการ จากการขยายตัวในเขตเทศบาล และกำหนดแนวทางพัฒนาเมืองไว้หลายโครงการในเรื่องที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ขยายเขตเทศบาล การกำหนดประโยชน์การใช้ที่ดินตามผังเมืองรวม เพื่อป้องกันและรักษาแหล่งท่องเที่ยวความธรรมชาติ ที่สงขลามีอยู่

ดังนั้นจึงเป็นภาระเทศบาลเมืองสงขลาที่กองแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันที่ดินของรัฐและราชพัสดุ 70% ของพื้นที่ในเขตเทศบาลและใกล้เคียงเห็นสถานภาพ และบทบาทชุมชนบริเวณเก่าสงขลาคือเป็นแหล่งเสื่อมโทรมและมรดกบริเวณราชพัสดุและแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นผลเสียต่อผังเมืองรวม จึงได้กำหนดการโยกย้ายชุมชนความประกาศผังเมืองรวมไปยังบริเวณสาธารณะประโยชน์ กระทรวงมหาดไทย เนื้อที่ 85 ไร่ บริเวณตำบลทุ่งใหญ่ อันเป็นแหล่งเหมาะสมการอาศัยห่างจากชุมชนเดิม 1.5 กิโลเมตร

วัตถุประสงค์วิทยานิพนธ์

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคม ชนธรรมนิยม ประเพณี และการอาศัยความต้องการขั้นพื้นฐานของชาวประมงเก่าสงขลา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีสภาพการดำรงชีวิตที่เหมาะสม 1. คณากรรมการดำรงชีวิต
2. เพื่อศึกษา ผลผลิต และการลงทุนในอาชีพการประมง และพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม ด้านประมงในชุมชน
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ในแนวทางการวางผังชุมชนประมงตามนโยบายและแผนพัฒนาจังหวัด ให้เหมาะสมกับกิจกรรม ที่อยู่อาศัยและย่านการค้า ตามพฤติกรรมชุมชน
4. เพื่อการศึกษา การออกแบบ วางผังชุมชน ให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพและสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ความต้องการชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัยและขอบเขตการศึกษาข้อมูล

1. ศึกษาโดยทั่วไปทางสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ในระดับภาคใต้ ระดับจังหวัดสงขลา ระดับเทศบาลเมืองสงขลา และระดับชุมชนชาวประมงเก่าแก่อำเภอเมืองสงขลา
2. ศึกษา และวิเคราะห์ สังคม เศรษฐกิจ กายภาพ การคาดการณ์ประมาณแนวโน้มในอนาคต ภายในชุมชนชาวประมงเก่าแก่อำเภอเมืองสงขลา
3. ศึกษา และวิเคราะห์ แนวนโยบาย ที่มีผลกระทบต่อชุมชนชาวประมงเก่าแก่อำเภอเมืองสงขลา
4. ศึกษาและวิเคราะห์ ความสำคัญสภาพแวดล้อมที่ตั้งโครงการ ที่มีสัมพันธองค์ประกอบและความต้องการของชุมชน โดยวิธีการให้คะแนนและหาค่าศักยภาพการพัฒนาที่ตั้งโครงการตามนโยบาย
5. ศึกษาชั้นประเมิน แนวความคิดวิเคราะห์โดยการสร้างแนวความคิด การพัฒนาใน 4 ระดับ ความสำคัญ สังคม เศรษฐกิจ และกายภาพสิ่งแวดล้อม
6. ศึกษาชั้นเสนอ แนวความคิด จากทางเลือกที่เลือกแล้วในพื้นที่ตามนโยบายเทศบาลเมืองสงขลา โดยกระบวนการ แนวความคิดปรับปรุงในผังบริเวณ
7. เสนอแนะการออกแบบและวางผังชุมชน ในพื้นที่โดยอาศัยหลักวิชาการและกระบวนการออกแบบนำเสนอ โครงการในผังบริเวณ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงชุมชนชาวประมง สงขลา นี้สำเร็จ
 ด้วยความอนุเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครง
 การ จึงขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่กล่าวนามต่อไปนี้เป็นอย่างสูง

คุณมนตรี เจริญปัญหารัช ผู้อำนวยกากรกองช่างเทศบาลเมือง
 สงขลา

คุณสรวน มาลาวิชัยนทร์ ประธานกรรมการชุมชนเก่าสัง
 สงขลา

อาจารย์สมิทธิ หวังเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษา

เพื่อน ๆ เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองสงขลา

เพื่อน ๆ เจ้าหน้าที่ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร

ศิษย์เก่า วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการภาพประกอบ	ช
รายการแผนภูมิประกอบ	ซ
บทที่ 1	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	8
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย	9
1.5 นิยามศัพท์	9
1.6 แนวความคิดในการศึกษา	10
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	11
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2	
2. การศึกษา ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจกายภาพ	13
2.1 ความเกี่ยวเนื่องของโครงการกับแผนพัฒนาประเทศ	13
2.2 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อโครงการ	20
2.1.1 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับภาคใต้	20
2.1.2 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับจังหวัด สงขลา	30
2.2.3 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับเทศบาล เมืองสงขลา อ. เมืองสงขลา	52

	หน้า
บทที่ 3 การศึกษาสภาพ สังคม เศรษฐกิจ ภายใต้อาณาเขตชุมชน	100
3.1 วิธีการสำรวจข้อมูล	100
3.2 แหล่งข้อมูล	101
3.3 สภาพที่ทั้งชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	101
3.4 สภาพการใช้ที่ดินภายในชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	105
3.5 สภาพอาคารภายในชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	112
3.6 สภาพการบริการสาธารณะและสุขภาพ	120
3.7 สภาพภูมิทัศน์ชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	126
3.8 สภาพบริเวณข้างเคียงชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	126
3.9 สภาพบริเวณสาธารณะชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	126
3.10 สภาพสังคม-เศรษฐกิจภายในชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	127
3.11 สรุปผลการศึกษาปัญหาชุมชนชาวประมง เก้าเส้ง	147
บทที่ 4 การวิเคราะห์ทางสังคม เศรษฐกิจและสภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน	151
4.1 การวิเคราะห์ปัญหาสังคม-เศรษฐกิจ	151
4.2 การวิเคราะห์ปัญหาสภาพ	157
4.3 การวิเคราะห์ปัญหานโยบาย	158
4.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบชุมชน	159
4.5 การวิเคราะห์กิจกรรม	168
4.6 การวิเคราะห์ความต้องการพื้นที่ภายในกิจกรรมแต่ละประเภท	177
4.7 การวิเคราะห์บริเวณที่ทั้งของการโยกย้ายชุมชน	204
4.8 การวิเคราะห์แนวความคิด	239
บทที่ 5 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการปรับปรุง	284
5.1 จุดมุ่งหมายการปรับปรุง (goal)	284
5.2 วัตถุประสงค์ในการปรับปรุง (objective)	284
5.3 แนวความคิดในการปรับปรุงโครงการและพัฒนา	285
5.4 แนวความคิดในการออกแบบวางผัง	289

	5.5 แนวความคิดในการออกแบบ	296
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	317
	6.1 สรุป	317
	6.2 ข้อเสนอแนะทางสังคม เศรษฐกิจและกายภาพ	317
ภาคผนวก	ข้อกำหนดการใช้ที่ดินแต่ละประเภท มาตรฐานและส่วนประกอบการทำผังกายภาพ	

รายการตาราง ระกอม

ตารางที่	หน้า
1	การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย.....16
2	มาตรฐานความเป็นอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขต.....32
3	ตารางเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมสงขลา.....40
4	ตารางสรุปภาวะผลิตภัณฑ์จังหวัดสงขลา.....41
5	อุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา.....43
6	การใช้ที่ดินเมืองสงขลาปี 2519.....65
7	การใช้ที่ดินเมืองสงขลาปี 2525.....67
8	การเปรียบเทียบการใช้ที่ดินเทศบาลเมืองสงขลาปี 2525กับผังเมืองรวม..68
9	การใช้ที่ดินเขตผังเมืองรวมสงขลาปี 2524.....71
10	การใช้ที่ดินเขตผังเมืองรวมสงขลาปี 2539.....72
11	เปรียบเทียบการใช้ที่ดินปี 2524 และปี 2539.....73
12	การกระจายรายได้ครัวเรือนเทศบาลเมืองสงขลาปี2524.....91
13	จำนวนประชากรภายในชุมชนชาวระมงเก่าแก่ง.....130
14	ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบชุมชนเดิมกับชุมชนใหม่.....153
15	ตารางเปรียบเทียบแนวความกึกที่ 3 กับการใช้ที่ดินชุมชนเดิม.....269
16	ตารางเปรียบเทียบการวิเคราะห์.....283
17	ตารางวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนา.....215

รายการแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงโครงการเกี่ยวเนื่องการพัฒนาเมืองหลัก.....	17
2	โครงสร้างอายุและเพศประชากรภาคใต้.....	25
3	ความหนาแน่นประชากรภาคใต้.....	26
4	แสดงลักษณะธรณีวิทยาภาคใต้.....	27
5	แสดงเขตจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบ.....	28
6	แสดงลักษณะภูมิประเทศสงขลา.....	57
7	แสดงการขยายตัวของเมือง.....	60
8	แสดงการขยายตัวของสองข้างทางคมนาคม.....	61
9	แสดงการขยายตัวออกจากศูนย์กลาง.....	62
10	แสดงย่านที่หนาแน่นแล้ว.....	64
11	แสดงการใช้ที่ดินปัจจุบันปี 2524.....	75
12	การใช้ที่ดินในอนาคตปี 2540.....	76
13	แสดงปัญหาชุมชนเมืองสงขลาปัจจุบัน.....	78
14	แสดงบริเวณที่จัดการคมนาคมการจราจร.....	82
15	แผนภาพโครงสร้างอายุเพศ ประชากรเทศบาลเมืองสงขลา.....	86
16	ความหนาแน่นของประชากรสงขลาปี 2524.....	93
17	บริเวณที่กลุ่มชนแออัดที่รับปรุง.....	102
18	แสดงสภาพชุมชนชาวประมง.....	108
19	การใช้ที่ดินภายในชุมชน.....	109
20	การใช้ที่ดินภายในชุมชน.....	110
21	การใช้ที่ดินภายในชุมชน.....	111
22	แสดงสภาพข้างเคียง.....	122
23	แสดงสภาพข้างเคียง.....	123

แผ่นภาพที่	หน้า
24	แสดงสภาพข้างเคียง.....124
25	แสดงสภาพข้างเคียง.....125
26	แสดงสรุปองค์ประกอบจากข้อกำหนดระยะทางเวลาดำหรับชุมชนหมู่บ้าน..162
27	แสดงที่ตั้งสถาบันราชการ.....163
28	แสดงที่ตั้งการคมนาคมขนส่ง.....164
29	แสดงที่ตั้งสถาบันศึกษา.....165
30	แสดงที่ตั้งสาธารณูปโภค.....166
31	แสดงที่ตั้งบริเวณสาธารณสุข.....167
32	แสดงวัฏจักรชีวิตครอบครัว.....174
33	แสดงขนาดที่ตั้งและระดับกิน.....206
34	บริเวณที่ตั้งโครงการ.....207
35	ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณที่ตั้ง.....210
36	บริเวณที่ตั้งและสิ่งแวดลอม.....211
37	การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนา.....218

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
1	แสดงการใช้ที่ดินภาคใต้.....22
2	เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้.....30
3	แสดงลักษณะภูมิอากาศสงขลาและแหล่งท่องเที่ยว.....34
4	แสดงการใช้ที่ดินสงขลาและภาคใต้.....36
5	เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมสงขลา.....41
6	โครงสร้างอายุและเพศประชากรจังหวัดสงขลา.....45
7	เปรียบเทียบการใช้ที่ดินเทศบาลเมืองสงขลาและผังเมืองรวม.....77
8	แสดงการขยายตัวของระชากรอนาคคณังเมืองรวมสงขลา.....87
9	แสดงการใช้ที่ดินภายในชุมชนชาวมุสลิมม้งเก่าสัง.....106
10	แสดงลักษณะอาคารแยกตามประเภทใช้สอย.....116
11	แสดงลักษณะอาคารภายในชุมชน.....117
12	แสดงลักษณะสถาปัตยกรรม.....118
13	แสดงประชากรภายในชุมชนปี 2524.....131
14	แสดงประชากรภายในชุมชนปี 2528.....132
15	แสดงอาชีพประชากรภายในชุมชนปี 2528.....142
16	แสดงสัดส่วนรายได้ประชากรภายในชุมชน.....154
17	แสดงรายได้ประชากรในชุมชน.....156
18	ทิศทางลมจังหวัดสงขลา.....208

1. ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา

— แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4-5 กำหนดความเจริญกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค โดยนำแนวความคิดในการพัฒนาเมืองที่สำคัญให้เป็นเมืองหลักเพื่อสนองนโยบาย สกัดกั้นการอพยพจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร และเป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคชนบท พัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญเติบโตขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการท้องถิ่นรูปเทศบาล และเศรษฐกิจภายในเมืองหลักทำนุอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาบริการขึ้น พื้นฐานสาธารณูปการของเมือง เรื่องการปรับปรุงชุมชนแออัด การจัดหาที่อยู่อาศัย การใช้ประโยชน์ที่ดินและผังเมือง ตลอดจนสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง สื่อสาร พัฒนา เศรษฐกิจของเมืองในการลงทุนภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว

สงขลา เป็นหนึ่งในจำนวนเมืองหลัก 5 เมือง ที่ต้องเร่งรัดการพัฒนาตามนโยบาย เมืองหลักที่รองรับการปรับปรุงชุมชนและขยายการให้บริการเพื่อพัฒนาเมือง สงขลา-ภาคใต้ ให้มีระบบอันเป็นแผนรูกทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน อย่างครบวงจรและการขยายตัวด้านการลงทุนและการท่องเที่ยว ตลอดจนขยายผังเมืองรวมเพื่อการบริการด้านสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลออสเตรเลียเป็นเงิน 92 ล้านบาทใน 4 ค้าคือ เป็นเมืองท่าส่งออก ศูนย์กลางการค้าและบริการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรม การใช้วัสดุเกษตรกร /

1.1.1 การขยายตัวของการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองสงขลา

เมืองสงขลาเป็นเมืองเก่าที่เกิดจากอิทธิพลของสภาพภูมิประเทศเป็นคาบแหลมยื่นลงไปในทะเลอันมีทะเลหลวงและทะเลสาบล้อมรอบเพื่อการคมนาคมทางเรือ

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ เช่น พาณิชยกรรม สถาบันราชการ และที่พักอาศัย
 ประปนกัน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ของ เขตเทศบาลนี้เป็นที่ดินของรัฐประมาณ 70% ของพื้นที่ทั้งหมด
 ซึ่งจากข้อมูลสำนักงานผังเมืองสำรวจเมื่อปี 2524 กำหนดพื้นที่ เขตเทศบาลปัจจุบันมีพื้นที่
 6,009.0 ไร่ จำนวนประชากร 72,326 คน เมื่อกำหนดเขตพื้นที่ผังเมืองรวมเพื่อการขยาย
 ศักราชปี 2524 การใช้ที่ดินในเขตผังเมืองรวมเนื้อที่โดยการขยายเขตเทศบาลออกไปมีเนื้อที่ผัง
 เมืองรวม 20,672.8 ไร่ ประชากร 84,814 คน ความหนาแน่นรวม 4 คน/ไร่ ความหนา
 แน่นเฉพาะ 27 คน/ไร่ เขตที่พักอาศัยหนาแน่นมากและพาณิชยกรรม ที่พักอาศัยหนาแน่นปาน
 กลางและหนาแน่นน้อยรวม 3112.2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.1 ของพื้นที่ทั้งหมด สถาบันราช
 ภัฏ สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน มีเนื้อที่ 31649 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.2 ของพื้นที่ทั้งหมด
 และเป็นที่ดินของราชการ สาธารณูปการ 51 ไร่ ร้อยละ 0.1 อุตสาหกรรมและคลังสินค้า
 395 ไร่ ร้อยละ 2.6 ถนนซอย 613.0 ไร่ ร้อยละ 3.0 ทะเล ลำคลอง หนองน้ำ และ
 สวนสาธารณะ สนามกีฬา 288 ไร่ ร้อยละ 1.4 และพื้นที่เกษตรกรรม 12941.5 ไร่ ร้อยละ
 62.0 ปัญหาในการใช้ที่ดินเพื่อผังเมืองรวมนี้มีการใช้ที่ดินอยู่ 4 ประเภท คือ ที่ดินเอกชน
 ที่ดินราชการ และที่ดินสาธารณะประโยชน์ และที่ดินสาธารณะซึ่งประชาชนบุกรุกที่สาธารณะ
 ซึ่งไม่สามารถปรับปรุงให้เจริญขึ้น และมีแนวโน้มเกิดชุมชนหนาแน่นขึ้นเป็นลำดับอันเป็นชุมชน
 ชนกลางมีระเบียบแบบแผน เพื่อชุมชนเคมโศคามยดากรมก็ทำให้เกิดความเสื่อมเสียในการ
 ใช้ที่ดินและผังเมืองขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของประชากรใน 20 ปีข้างหน้า ทำให้สำนักงาน
 ผังเมืองต้องป้องกันและปรับปรุงเพิ่มพื้นที่เพื่อการรองรับโดยการขยายพื้นที่พักอาศัยและภาค
 การค้าแนวโน้มเพิ่มขึ้นว่า ปี 2539 มีประชากรในเขตผังเมืองรวมเพิ่มขึ้น 209,899 คน
 ในพื้นที่เดิม 20672.8 ไร่ โดยถืออัตราเพิ่มสูงสุด 4.51 จึงได้เพิ่มพื้นที่เพื่อการพักอาศัยเป็น
 ร้อยละ 32.4 ดังนี้

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย 3,528.2 ไร่ ร้อยละ 17.1
- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง 2734.6 ไร่ ร้อยละ 13.2
- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากพาณิชยกรรม 433.6 ไร่ ร้อยละ 2.1
- สถาบันราชการ, การศึกษา 3901 ไร่ ร้อยละ 19.0
- ที่สงวนเพื่อการอนุรักษ์สวนสาธารณะ 5.813.8 ไร่ ร้อยละ 28.1

ความหนาแน่นน้อย 12 คน/ไร่ ความหนาแน่นปานกลาง 48 คน/ไร่
ความหนาแน่นมาก 96 คน/ไร่

จะเห็นได้ว่า พ.ท. สาธารณะที่ประชาชนมุงดู ต้องได้รับการกระทบกระเทือนจากปัญหาการขยายตัว และเพิ่มพื้นที่ อันเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผังเมืองของการใช้ที่ดินภายในเทศบาล และผังเมืองรวม

1.1.2 เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมในการพัฒนาเมืองหลักอันเป็นโครงการเร่งด่วนเพื่อยับยั้งการขยายตัวและเจริญเติบโตตามยถากรรมของผังเมืองหลักสงขลา โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ขยายศูนย์กลางธุรกิจการค้าให้ เป็นศูนย์กลางหลักและพักอาศัย
- พัฒนาพื้นที่ทะเลวันทกริมทะเลสาบ เป็นชุมชนใหม่ค้ำพื้นที่พักอาศัย
- ปรับปรุงพื้นที่ชุมชนเก่าและใหม่ เป็นที่พักอาศัยโดยการปรับปรุงและขยายชุมชนเดิมเป็นที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง (48 คน/ไร่) และ หนาแน่นน้อย (12 คน/ไร่)
- กำหนดบริเวณพื้นที่ท่าสะพาน และริมคลองสำโรงเป็นที่รวมธุรกิจประมง
- กำหนดพื้นที่ริมฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบริเวณอุตสาหกรรม
- กำหนดบริเวณแหลมสน ชายหาดเขาคิงกวน เขาแก้วเสด็จ และเขารูปช้าง เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณพื้นที่สีเขียว
- อนุรักษ์บริเวณโคยรอบที่ตั้งโบราณสถาน และบริเวณเขาคิงกวน เขาแก้วเสด็จ เขาสำโรง เขารูปช้าง ตลอดจนบริเวณริมฝั่งทะเล

1.1.3 จากปัญหาการเรื่องที่อยู่อาศัยในชุมชนในการวางผังเมืองรวม เพื่อพัฒนาเมืองหลักดังกล่าว สร้างผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ อันเป็นที่สาธารณะราชพัสดุในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ซึ่งมี พ.ท.ราชการมากถึง 70% และบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่เกิดจากการบุกรุกที่ทำกิน และอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองโดยการปลูกสร้างอาคารไม้ได้มาตรฐานเป็นชุมชน

แหล่งเสื่อมโทรม และแออัด ซึ่งมีชุมชนใหญ่ ๆ 4 ชุมชนดังนี้

บริเวณที่ 1 เป็นชุมชนเล็ก ๆ อาศัยที่คินวักและราชพัสดุ มีผู้อยู่อาศัย 1,710 คน จำนวน 572 ครอบครัวยุค พ.ท. 15 ไร่

บริเวณที่ 2 เป็นบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมในเขตที่ดินรถไฟ มีเนื้อที่ประมาณ 35 ไร่ มี 655 หลังคาเรือน ประชากร 1927 คน ซึ่งกระจายไปตามแนวทางรถไฟสาย สงขลา-หาดใหญ่ ภายในเขตเทศบาล

บริเวณที่ 3 บริเวณท่าสะพาน อยู่ทางทิศใต้ของเมืองเก่า คึกขายัวทะเลสาบ มีเนื้อที่ 92 ไร่ 392 หลังคาเรือน ซึ่งได้รับการปรับปรุงเป็นบริเวณอุตสาหกรรมต่อเนื่องธุรกิจ การประมงจากเทศบาลเมืองสงขลา และโครงการพัฒนาท่าเทียบเรือประมง และบริเวณที่พัก อาศัย

บริเวณที่ 4 หมู่บ้านเก่าตั้ง ตั้งอยู่ที่คินราชพัสดุฝั่งทะเลตะวันออก เนื้อ คลองสำโรง มีเนื้อที่ 12 ไร่ 344 หลังคาเรือน ประชากร 1910 คน อันเป็นที่ตั้งกองการ อนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อม และเป็นบริเวณพื้นที่สีเขียวพักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งท่องเที่ยวของชาว สงขลา ซึ่งกฎหมายผังเมืองควบคุมการใช้ที่ดินไม่ให้มีสิ่งก่อสร้างอื่นใดนอกจากการก่อสร้างเพื่อ นันทนาการ

จากภาระดังกล่าวทำให้เทศบาลเมืองสงขลา และส่วนกันนโยบายพัฒนาเมืองหลักต้องทำการแก้ไข ในปัญหาบ้านสถาปัตยกรรม และผังชุมชนตามการพัฒนาผังเมืองรวม เพื่อรับรองการขยายตัวภายใน เขตเทศบาลจึงทศรูปเหตุผลในการเสนอโครงการ ดังนี้

เหตุผลด้านสังคม

- เพื่อพัฒนาความต้องการสังคมบ้านที่อยู่อาศัย และการขยายตัวเพิ่มขึ้นของประ ชากรภายในชุมชนตามลักษณะการดำเนินชีวิตบ้านชนบทธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ของ ชาวไทย และชาวไทยมุสลิมร่วมกันอย่างมั่นคง และมีสันติ และส่งเสริมการศึกษาอาชีพในค้ำ การประมงให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตตามสภาพชุมชน

เหตุผลด้านเศรษฐกิจ

- เพื่อยกระดับอาชีพการประมงเพื่อให้คุ้มครองการลงทุน สร้างงานกระจายรายได้ แก่ชุมชนเพื่อนำเอาผลผลิตทางประมงมาเป็นลูกสาหรณรมชนากย์อ้อมภายในชุมชน ถ้าพัฒนาอาชีพ และผลผลิตอย่างครบวงจรจะสามารถลดอำนาจผลประโยชน์แก่ท้องถิ่น และสามารถนำรายได้กลับมาใช้ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

เหตุผลด้านนโยบาย

- เพื่อปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสังคม ของเมืองหลักตำบลประมงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และแผนพัฒนาจังหวัดตำบลปรับปรุงชุมชนแออัดเก่า ส่งให้มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการตามความต้องการชุมชน

- เพื่อให้สอดคล้องนโยบายการกำหนดผังเมืองรวมภายในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ในการกำหนดบริเวณชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

เหตุผลด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

- เพื่อส่งเสริม และแก้ไขสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผังเมือง และมีระเบียบในการใช้ที่ดินตามความต้องการชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า

จากปัญหาการขยายตัวของเมืองตามผังเมืองรวมของสำนักผังเมืองในการกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินเพิ่มจากเดิม และปัญหาการบุกรุกบริเวณที่ราชพัสดุของทางราชการ จนเป็นแหล่งเสื่อมโทรมภายในบริเวณเขาเก่า ส่ง ประกอบกับการบุกรุกนี้เป็นการทำลายบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองที่มีการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คามธรรมชาติความแผนพัฒนาเมืองหลัก และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อยกระดับรายได้ประชากรท้องถิ่น ปัญหาสำคัญที่สุด คือ เขตผังเมืองรวมเทศบาลเมืองสงขลาได้กำหนดการใช้ที่ดิน รอบเขตเก่าส่ง ๗ บริเวณแหล่งชุมชนเป็นพื้นที่สีเขียว ทำให้แหล่งทำกินของชาวประมงเก่าส่งต้องย้ายไปยังบริเวณที่กินสาธารณประโยชน์ที่ดิน 85 ไร่ โกลด์ฝั่งทะเลตะวันออกที่เหมาะสมกับอาชีพประมง และโกลด์บริเวณสถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทะเลในบริเวณศูนย์วนอุทยานเค็ม ซึ่งพอสรุปปัญหาได้ดังนี้

1. มาจากปัญหาชุมชนแออัดไม่ได้รับการปรับปรุงทำให้สภาพที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุข-
ลักษณะ ก่อให้เกิดทัศนภาพเลวร้ายที่ ก่อกวนกับแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และแหล่งสำคัญทาง
ประวัติศาสตร์โบราณคดี

2. อาชีพการประมงไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ และกรรมวิธีการผลิตปลารอบวง
สิ่งแวดล้อม ทำให้ผลผลิตไม่สามารถช่วยอุตสาหกรรมได้ และผลผลิตไม่ได้รับความยุติธรรม
จากแหล่งรองรับผลผลิต และอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องครบวงจร

3. ปัญหาพื้นที่เค็ม เป็นที่ดินราชพัสดุทำให้พื้นที่ไม่ได้รับการปรับปรุงทางสาธารณูป
โภค ประกอบกับนโยบายแผนพัฒนาเมืองหลัก และผังเมืองรวม กำหนดเขตบริเวณชุมชนเก่าตั้ง
เป็นบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจทำให้รัฐต้องเข้าไปจัดสรรการใช้ที่ดินใหม่แก่ชุมชน

4. สภาพอากาศที่ทึบอากายและการวางผังชุมชนไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่มีคาน้ำ
คองแข็งแรงเพียงพอต่อความปลอดภัย และสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่รัฐบริการแก่ชุมชน
แนวทางการแก้ปัญหา

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเทศบาลเมืองสงขลา และส่วนกันนโยบายเมืองหลัก มีความ
จำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหา และวางแผนทางแก้ไขโดยการใช้รูปแบบการแก้ปัญหา วิธีการ SLUM
RELOCATION อันเป็นการรื้อล้างชุมชนเค็มเพื่อย้ายไปอยู่ที่ใหม่โดยที่ทางเทศบาลเมือง
สงขลา จัดเตรียมสถานที่ใหม่บริเวณที่สาธารณูปโภคประโยชน์ และจัดเตรียมคาน้ำสาธารณูปโภค
สาธารณูปการ และจัดวางระเบียบชุมชนที่เรียกว่า RESETTLEMENT (การตั้งถิ่นฐานใหม่)
เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ด้านสังคม

ศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต และกิจกรรมร่วมที่จำเป็นสำหรับชุมชน เพื่อนำมา
ปรับปรุง และออกแบบสภาพผังและอาคาร ความสภาพสังคม และความต้องการชุมชน

2. ด้านเศรษฐกิจ

ศึกษา และปรับปรุงอาชีพการประมง และจัดตั้งศูนย์กลางการรับซื้อและผลผลิต

เพื่อแปรรูปให้เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม เพื่อผลทางเศรษฐกิจที่ก่อชุมชน

3. ค่านโยบาย

ศึกษาการโยกย้ายชุมชนจากที่เดิมไปสู่ที่สาธารณะประโยชน์ที่สามารถรองรับประโยชน์ใช้สอยด้านสาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ความต้องการชุมชน

4. ค่านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ออกแบบและวางผังชุมชนชาวประมงให้มีระเบียบการใช้ที่ดินสอดคล้องกับนโยบายผังเมืองรวม เสริมสร้างระบบที่อยู่อาศัยย่านพาณิชยกรรม และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนความ ต้องการชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิทยานิพนธ์

เพื่อให้โครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าแก่ ส่ง บรรลุตามแนวทางสังคมเศรษฐกิจ และนโยบายสิ่งแวดล้อมจึงพิจารณาผลตอบสนองเหตุผลเพื่อให้เป็นชุมชนคลอกราด ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคม ชนบทรวมนิยมประเพณี และการอยู่อาศัย และความต้องการพื้นฐานของชาวประมงเก่าแก่ ส่งขดา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีสภาพการดำเนินชีวิตเหมาะสม และไ้มาครฐานตามความต้องการดำรงชีพ
2. เพื่อศึกษาลผลิตและการลงทุนในการประกอบอาชีพการประมง และการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมด้านการประมง
3. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ ในแนวทางการวางผังชุมชนประมงตามนโยบายและแผนพัฒนาจังหวัดให้เหมาะสมกับกิจกรรมการประมง ที่อยู่อาศัย และย่านการค้า ความพฤติกรรมชุมชน
4. เพื่อศึกษาการออกแบบ และการวางผังชุมชนให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพ และสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ความต้องการชุมชน

1.3 ขอบเขตของการศึกษาข้อมูลโครงการ

โดยที่ลักษณะออกแบบและวางผังทางสถาปัตยกรรม มีข้อจำกัดตามการใช้สอยของกลุ่มคนที่ต่างกันตามสถาปัตยกรรมศาสตร์และท้องถิ่น ประกอบกับระยะเวลาการศึกษาน้อยจึงเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องที่ทำให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมดังนี้

1.3.1 ทำการศึกษาโดยทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในชุมชนระดับภาคใต้จังหวัดสงขลา เทศบาลเมืองสงขลา

-- ทำการศึกษาและวิเคราะห์อย่างละเอียดในชุมชนชาวประมงเก่าแก่ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ เพื่อหาแนวทางและผลจากการศึกษาหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขโดยวิธีการทางทฤษฎีออกแบบและผังเมือง เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชาวประมงเก่าแก่ ในการโยกย้ายตั้งถิ่นฐานใหม่ในพื้นที่ห่างจากชุมชนเดิม 1.5 กิโลเมตร ให้ได้รับประโยชน์สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายจังหวัด และนโยบายพัฒนาเมืองหลักเทศบาลเมืองสงขลา

- ทำการศึกษาโดยวิธีการปรับปรุงจากฐานสังคม ประชากร เศรษฐกิจ และกายภาพ ในเขตชุมชนเดิมที่ได้รับการสำรวจโดยเทศบาลเมืองสงขลา และหน่วยงานเกี่ยวข้องเป็นข้อกำหนดกิจกรรม และพฤติกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการออกแบบ

- ส่วนรายละเอียดในการปรับปรุงและงบประมาณการจัดทำ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล ทั้งนี้ในวิทยานิพนธ์นี้ไม่กล่าวถึงงบประมาณ และโครงการปรับปรุงอย่างละเอียด

ขอบเขตการออกแบบ

ในส่วนทำการออกแบบ จะทำการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวางผังบริเวณในชุมชน

1.1 ทำเทียบเรือออระ และสถานสงปลา

1.2 บริเวณแปรรูปปลา และตากปลา

- 1.3 บริเวณซ่อมเครื่องมือประมง และลานจอดเรือ
- 1.4 บริเวณสาธารณูปโภคชุมชน และการกำจัดน้ำเสีย
- 1.5 บริเวณสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และที่ว่าง (OPEN SPACE)
- 1.6 บริเวณสถานศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.7 บริเวณกิจกรรมทางศาสนา และมีสยิกหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 เป็นการทำการออกแบบเสนอแนะ

2. บริเวณบ้านพักอาศัย

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องการพัฒนาเมืองหลักเป็น
แนวโครงการ เพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าแก่ ดังนี้

1.4.1 ศึกษาสภาพทั่วไปทางสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ

ภาคใต้

- ศึกษาสภาพทั่วไป ความสำคัญทางสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ ระดับ

จังหวัดสงขลา

- ศึกษาสภาพทั่วไป ความสำคัญทางสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ ระดับ

เทศบาลเมืองสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

- ศึกษาสภาพทั่วไป ความสำคัญทางสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ ระดับ

ชุมชนชาวประมงเก่าแก่ ตำบลบ่อยาง อ.เมือง จ.สงขลา

- ศึกษาสภาพทั่วไป ความสำคัญทางสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ ระดับ

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ สังคม เศรษฐกิจ และกายภาพชุมชนชาวประมงเก่าแก่

1.4.3 ศึกษาวิเคราะห์ แนวนโยบายที่มีผลกระทบต่อชุมชนชาวประมงเก่าแก่

1.4.4 ศึกษาวิเคราะห์ องค์ประกอบชุมชน และ กิจกรรมการใช้สอยภายในชุมชน

เพื่อทราบความต้องการพื้นที่ ตามความต้องการชุมชน

1.4.5 ศึกษาวิเคราะห์ ความสำคัญสภาพแวดล้อมที่ตัวโครงการ ที่สัมพันธ์กับ องค์ประกอบและความต้องการชุมชน โดยวิธีการให้คะแนน

1.4.6 ศึกษาชั้นประเมินแนวความคิดวิเคราะห์โดยการสร้าง Alternative ใน 4 ระดับ ตามลักษณะความสำคัญสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ

- ระดับที่ 1 ศึกษา Alternative จากการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนความอัตราราคาส่วนการใช้จ่ายที่ดินผังเมืองรวม ปี 2539

- ระดับที่ 2 ศึกษา Alternative จากการเปรียบเทียบมาตรฐานการวางผังกายภาพสำหรับชุมชนเทศบาล

- ระดับที่ 3 ศึกษา Alternative รายได้ประมาณชุมชน เพื่อหาเนื้อที่ยานการค้ำชุมชน และพื้นที่อื่น ๆ

- ระดับที่ 4 ศึกษา Alternative จากแนวคิด Nieberhood Concept จากหนังสือ Upban Planning Cviteria

1.4.7 ชื่นเสนอแนวความคิดจากทางเลือก Alternative ที่เลือกแล้วในพื้นที่ตามนโยบายเทศบาลเมืองสงขลา กำหนดโดยกระบวนการออกแบบเสนอแนวความคิดการปรับปรุงในผังบริเวณ

1.4.8 เสนอแนะการออกแบบ และวางผังชุมชน จัดตั้งโครงการในพื้นที่โดยอาศัยหลักวิชาการ และกระบวนการออกแบบนำเสนอ โครงการออกแบบแนวความคิดผังบริเวณ

1.4.9 นำเสนอโครงการวิทยานิพนธ์

1.6 แนวความคิดในการศึกษา

- แผนพัฒนาเมืองหลัก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพแวดล้อมชุมชน และกายภาพชุมชน

- สภาพแวดล้อมของกายภาพชุมชนของชุมชนชาวประมงเก่า ตั้งที่มีการวางแผนใน

การใช้ที่ดิน และการวางผังช่วยให้อิทธิพลชุมชนชาวประมงด้านการอยู่อาศัยดีขึ้นและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพต่าง ๆ ได้ดีกว่าสภาพแวดล้อมที่ไม่มีการวางแผน

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้บรรลุถึงเป้าหมายของงานสถาปัตยกรรม และการวางผัง จึงต้องสร้างสมมุติฐานเป็นข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้สมมุติฐานข้อตกลงเบื้องต้นต้องอยู่ในพื้นฐานความเป็นไปได้มากที่สุด

- เนื่องจากแนวความคิดในการศึกษามีหลายรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลมีหลายแนวทาง การวิเคราะห์โครงการในแนวกายภาพอาศัยพื้นฐานความรู้ทางสถาปัตยกรรม และการออกแบบชุมชน โดยมีองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม และการวางผังเมืองรวม เมืองสงขลา ของสำนักผังเมืองเป็นส่วนช่วยให้การศึกษามีความสมบูรณ์ขึ้น
- นโยบายของรัฐต้องไม่เปลี่ยนแปลง และรัฐ (เทศบาลเมืองสงขลา) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะให้ความช่วยเหลือชาวประมงอย่างแท้จริง
- การศึกษาชุมชนชาวประมงในการโยกย้ายความชุกกำหนดผังเมืองรวมในการกำหนดเขตการใช้ที่ดินเป็นบริเวณพื้นที่สีเขียวและโยกย้ายไปบริเวณสาธารณะประโยชน์ของเทศบาลเมืองสงขลา ค่าเงินไปโดยปกติสภาพเศรษฐกิจ สังคมปัจจุบัน ภายใต้เงื่อนไขการวางแผนทฤษฎีความผังเมืองรวมในแง่กฎหมายของราชการที่เกี่ยวข้องโครงการให้ได้รับประโยชน์มากกว่าลักษณะเดิมที่เป็นอยู่ คือ
  - สามารถเช่าที่ดินไ้ราคาถูกลง
  - สามารถกำจัดขยะเขตการขอเช่าที่แน่นอนได้
  - สามารถเฉลี่ยการใช้ที่ดินอย่างเท่าเทียมกัน
  - มีประโยชน์ในการวางระเบียบแบบแผนหมู่บ้าน
  - ใช้ที่ดินได้คุ้มค่าอย่างมีประสิทธิภาพกว่าเดิม
  - สามารถจัดแบ่งสิ่งอำนวยความสะดวกให้เท่าเทียมกัน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

เพื่อเป็นการเสนอแนวทางในการปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าแก่อั้ง สงขลา โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสังคม

- เพื่อให้การดำเนินชีวิต และ ความต้องการพื้นฐานของชาวประมงเก่าแก่อั้ง ประสบผลในคุณภาพชีวิตที่ดี ทามสภาพสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนระหว่างชาวไทยมุสลิม และชาวไทยได้อย่างมีระเบียบ เข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าชุมชน

2. ด้านเศรษฐกิจ

- เพื่อให้การลงทุนด้านประมงประสบผล และ มีความคล่องตัวในการค้าขาย สามารถกระจายรายได้แก่ชุมชน และสามารถเสริมสร้างผลผลิตทางการประมง และอุตสาหกรรมขนาดย่อมในชุมชนได้อย่างครบวงจร รัฐสามารถจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการเพิ่มขึ้น

3. ด้านนโยบาย

- เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเทศบาลเมืองสงขลา และนโยบายผังเมืองหลัก แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งปรับปรุงชุมชนแออัด

4. ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

- เพื่อสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการใช้สอยของชุมชนได้เหมาะสม และ คล่องตัว สามารถกำหนดสัดส่วนและลดความหนาแน่นของชุมชน ทำให้การใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพสามารถรองรับการขยายตัวเพิ่มขึ้นได้ความการวางผังเมืองรวม

2.1 ความเกี่ยวเนื่องของโครงการกับแผนพัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525-2529) ที่ผ่านมามีได้รับการพิจารณาจัดสรรเพื่อการพัฒนาจังหวัดเป็นทั้งโครงการต่อเนื่อง และโครงการใหม่ซึ่งในระดับจังหวัดจะมุ่งพัฒนาบ้านโครงสร้างขั้นพื้นฐาน และพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในพื้นที่ชนบทเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแผนรูกทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาของเมืองสงขลาให้เป็นเมืองหลัก เมืองศูนย์กลางทั้งการปกครอง การค้า การคมนาคมขนส่ง รวมถึงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ ปี 2530¹ ดังนี้

- เพื่อพัฒนาพื้นที่ชนบทให้มีความเจริญ
- เพื่อพัฒนาการคมนาคมให้สะดวกใช้ได้ทุกฤดูกาล
- เพื่อเพิ่มผลผลิตรายได้ของเกษตรกรตามประมาณให้ดีขึ้น
- เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความมั่นใจในความปลอดภัยชีวิตทรัพย์สิน
- เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งดึงดูดสนใจของชาวต่างชาติ
- เพื่อพัฒนาบริการของรัฐทั้งสาธารณสุข ปลอดภัย การบริการแก่ประชาชน

นโยบายพัฒนาที่มีผลกระทบต่อจังหวัดสงขลา

1. โครงการพัฒนาเมืองหลัก สงขลา เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาเมืองหลักในภูมิภาค โดยเริ่มขึ้นในช่วงปลายแผนพัฒนาฉบับที่ 4 ต่อเนื่องถึงแผนฉบับที่ 5 โดยการคัดเลือกเมืองหลักที่มีแนวทางพัฒนาสูง และมีความพร้อมในด้านบริการของ

---

¹ จังหวัดสงขลา แผนพัฒนาจังหวัด

รัฐโดยได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลก เพื่อมุ่งเร่งรัดเศรษฐกิจเมืองหลัก และส่งเสริม การสร้าง งานพัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม บริการบรรเทาความขาดแคลน บริการขั้นพื้นฐาน เศรษฐกิจและสังคมคนยากจนในเมือง ตลอดจนเสนอแนะการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้าง สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ²

สำหรับเมืองสงขลาโครงการพัฒนาเมืองหลัก มุ่งปรับปรุงและขยายการให้บริการ เพื่อพัฒนาตัวเมืองสงขลา-หาดใหญ่ อย่างมีระบบที่สำคัญ เช่น ระบบระบายน้ำ ปรับปรุงชุมชนแออัด ปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ การกำจัดขยะและพัฒนาท่าเทียบเรือประมงสงขลาซึ่งมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ³

1. ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น โดยการทำการศึกษา เพื่อกำหนดกั้วปัญหาเร่งด่วน และขอบเขตปัญหาที่ไม่ซับซ้อนโดยบริษัท COWI CONSULTANT ภายใต้อาัยความช่วยเหลือของ UNDP ระหว่างปีพ.ศ. 2522-2523 มีสำนักนโยบายแผน มหาดไทยประสานงานในเรื่อง การระบายน้ำหลัก ป้องกันน้ำท่วม ปรับปรุงย่านตัวเมือง กำจัด ขยะ พัฒนาท่าเทียบเรือประมง การประปา ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การสร้างสถานีรถโดยสารและตลาด

2. ขั้นตอนศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ที่ศึกษา 3 ด้าน พร้อมกับการ ดำเนินงานด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ การลงทุน โดยบริษัทที่ปรึกษาชินแครไนท์ ซึ่งเสร็จ สิ้นใน เมษายน 2526 พร้อมทั้งศึกษาการบริหารการเงิน การบัญชี การคลังเทศบาลเมือง สงขลา รวมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยภายใต้อาัยความช่วยเหลือของสำนักงาน ประสานงานโครงการพัฒนาเมืองหลัก ร่วมกับกรมโยธาธิการ ซึ่งโครงการขั้นตอนนี้ได้รับเงิน ฉุกเฉินจาก UNP 1.74 ล้านเหรียญสหรัฐ

² จังหวัดสงขลา บรรยายสรุปปี 2529 หน้า 14-15

³ จังหวัดสงขลา เรื่องเกี่ยวกับหน้า 15

หน้า ๗ ๕๓๓๓ ๑๕๒๑

หน้า ๗ ๕๓๓๓ ๑๕๒๑

คณะกรรมการวัดวัด...

3. ขั้นตอนการลงทุน โดยได้รับการกู้เงินจากธนาคารโลกและรัฐบาลออสเตรเลีย ในการปรับปรุงทุกระบบ โดยแบ่งระยะการก่อสร้างโครงการจากเดิม 5 ปี เป็น 2 ระยะ คือ ระยะละ 3-5 ปี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 15 มกราคม 2528 ในการดำเนินการ สำหรับการปรับปรุงแบ่ง 2 ระยะดังนี้ 4

ระยะที่ 1 ปี 2528-2532

1. เป็นการปรับปรุงทั้งบริเวณ
2. ปรับปรุงท่าเทียบเรือประมง
3. ปรับปรุงชุมชนแออัดท่าสะพาน รวมเป็นเงิน 334 ล้านบาท

ระยะที่ 2 ปี 2532 เป็นต้นไป

1. ปรับปรุงทั้งบริเวณ ส่วนที่เหลือ
2. ปรับปรุงโยกย้ายชุมชนเก่าเสร็จ

4 เทศบาลเมืองสงขลา ระยะวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองสงขลา

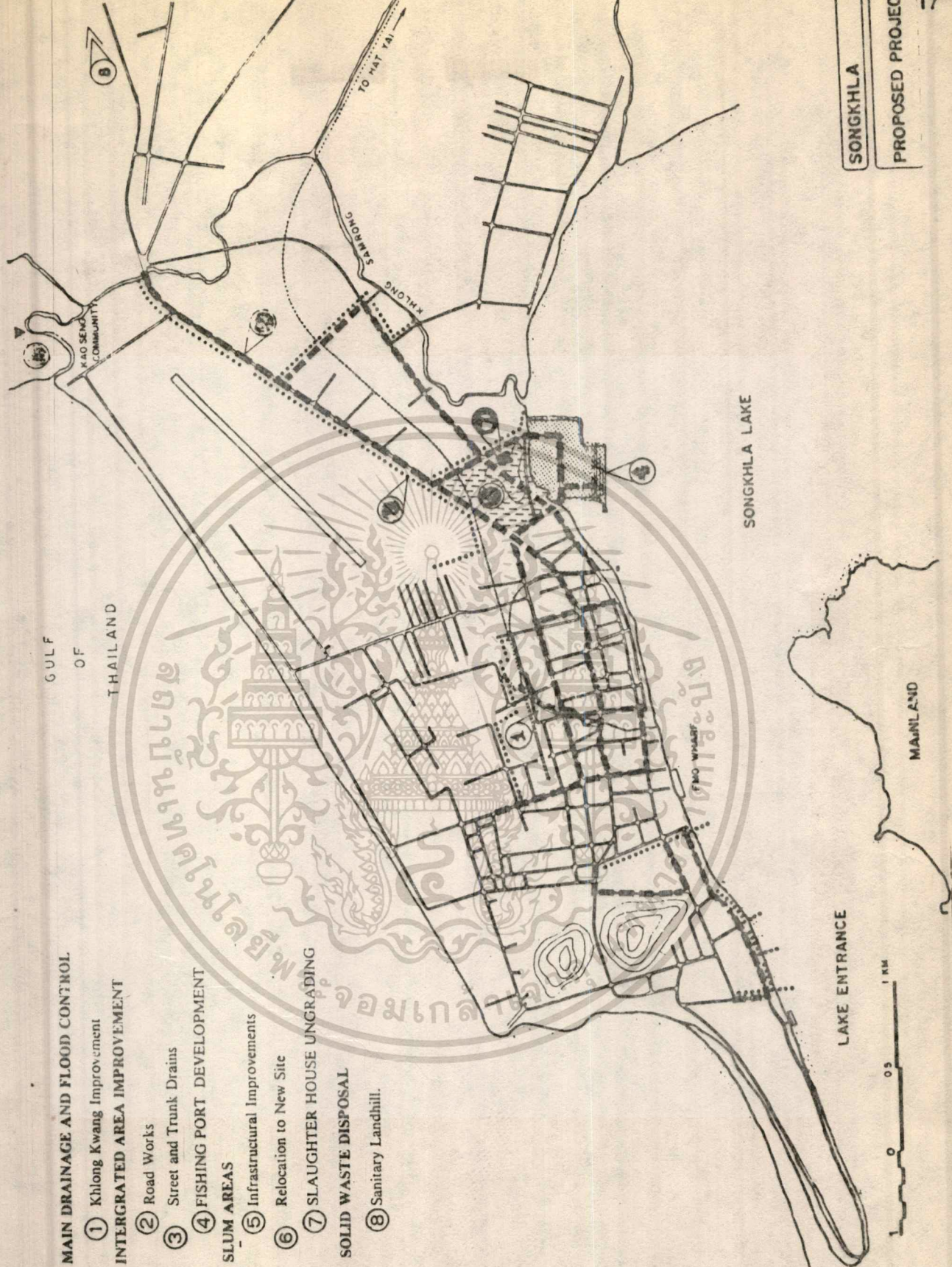
ตารางที่ 1 การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยและ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

เมือง	เรื่อง										
	ระบบระบายน้ำหลักและ การป้องกันน้ำท่วม	การปรับปรุงบริเวณ	การปรับปรุงชุมชนแออัด	การจัดการขยะมูลฝอย	สะพาน	สถานีรถโดยสาร และตลาดสด	โรงฆ่าสัตว์	การปรับปรุงท่าเทียบ เรือประมง	ระบบน้ำประปา	มลพิษของแหล่งน้ำ	มลพิษทางอากาศ และเสียง
เชียงใหม่	☐	☐	☐	☐	☐					☐	☐
ขอนแก่น	☐	☐		☐		☐	☐			☐	
นครราชสีมา	☐	☐	☐	☐		☐	☐		☐		
ชลบุรี											
สงขลา	☐	☐	☐	☐			☐	☐		☐	
หาดใหญ่	☐	☐		☐	☐		☐			☐	☐

หมายเหตุ : หน่วยงานที่ดำเนินงาน

กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

SONGKHLA
PROPOSED PROJECT

แผนภาพที่ 1 แสดงโครงการเกี่ยวเนื่องการพัฒนาเมืองหลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โครงการท่าเรือน้ำลึก เป็นโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าที่สมบูรณ์เพียงแห่งเดียว เพื่อแก้ปัญหาและลดต้นทุนสินค้าที่ส่งผ่านท่าเรือของเรือขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าสู่ท่าเรือกรุงเทพฯ ได้โดยคมนาคมได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชีย โดยการสร้างบริเวณชายฝั่งทะเลด้านหัวเขาแถวด้านนอก ประกอบด้วยท่าเทียบเรือ, บริเวณท่าเรือ, โรงเก็บสินค้า, อาคารที่ทำการศุลกากร และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สำหรับจอกเรือขนาด 9000-20000 เทกเวทตัน เข้าจอดเทียบขนส่งสินค้าใช้เวลาดำเนินการ 33 เดือน กำหนดเสร็จ ปลายปี 2531 ซึ่งจะช่วยให้เมืองสงขลาเป็นเมืองท่าของภาคใต้และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องสินค้าขาออก เช่น ยางพารา ผลิตภัณฑ์ประมง ปลาป่น แร่ ฯลฯ

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สามารถส่งสินค้าออกได้มากขึ้นช่วยต้นทุน การส่งออกค่า
- ก่อให้เกิดการจ้างแรงงาน และลดความแออัดของประชากรกรุงเทพฯ
- เมืองสงขลาจะเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ และอุตสาหกรรมภาคใต้

3. โครงการก่อสร้างสะพานหินสุสานนท์ เป็นโครงการที่เชื่อมต่อระหว่างทะเลสาบสงขลา และเป็นเส้นทางสายเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกอันเป็นการติดต่อกับระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ภาคใต้ ดำเนินการก่อสร้างโดยกรมทางหลวง โดยได้รับเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย เป็นเงิน 165,913,400 บาท ระยะเวลาดำเนินการ 30 เดือน สิ้นสุดสัญญา 25 กันยายน 2529 มีลักษณะ 2 สะพาน สร้างเชื่อมชายฝั่งด้านอำเภอเมืองกับเกาะยอ าวรวม 2640 เมตร ขนาดกว้าง 8.00 เมตร ทางเท้า 2 ข้าง ข้างละ 1.00 เมตร

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- เป็นเส้นทางรองรับการขนส่งสินค้าขาออกจากท่าเรือน้ำลึกในจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียงตามแผนพัฒนาฉบับที่ 5
- ทำให้จังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้

4. โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ เป็นการจัดหาเพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ในการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาคอันมีส่วนสนับสนุนโครงการพัฒนาเมืองหลัก และโครงการท่าเรือน้ำลึกสงขลา

วัตถุประสงค์จัดตั้ง

- เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีมาตรฐาน ทันสมัย ส่งขายต่างประเทศ
- สนับสนุนผู้ประกอบการให้แปรรูปวัตถุดิบ เพื่อการส่งออก
- สนับสนุนแรงงาน

โดยแบ่งการดำเนินการ 2 แห่ง คือ

1. เขตอุตสาหกรรม ส่งออก อยู่ใกล้บริเวณท่าเรือน้ำลึก เนื้อที่ประมาณ 100 ไร่
2. เขตอุตสาหกรรมทั่วไป เพื่อประกอบอุตสาหกรรมและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ทั้งในบริเวณที่คิงกรมทรัพย์สิน อ.หาดใหญ่ ประมาณ 800-1000 ไร่

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเป็นระบบ
- ช่วยให้เหมาะสมกับการวางแผนเพื่อสภาพแวดล้อม
- ช่วยกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค และเพิ่มแรงงานในสาขาต่าง ๆ

5. โครงการปรับปรุงสนามบินนานาชาติ เป็นโครงการจัดตั้งเพื่อบริการการเดินทางทางอากาศภายในประเทศ เพื่อความเจริญก้าวหน้าเศรษฐกิจขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการปรับปรุงขยายอาคารและขยายทางวิ่ง เพื่อให้สามารถรับผู้โดยสารขาออกต่างประเทศจำนวนเพิ่มขึ้นวันละ 800 คน

2.2 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อโครงการ

2.2.1 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไปในระดับภาค

ก. สภาพทั่วไปของภาคใต้

1. ลักษณะกายภาพ

1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภาคใต้ประกอบด้วยเขตจังหวัดต่าง ๆ 14 จังหวัด มีพื้นที่ 70,717 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะคาบสมุทรทางฝั่งทะเลด้านตะวันออก มีที่ราบมากกว่าฝั่งด้านตะวันตกซึ่งมีที่ราบ 3 แห่ง คือ ที่ราบสุราษฎร์ธานี ที่ราบทะเลสาบสงขลา ที่ราบปัตตานี ฝั่งทะเลตะวันตกมีทิวเขาสันกาลาศาครี และทิวเขานครศรีธรรมราช และมีคอคอดกระเป็นส่วนแคบที่สุดของภาค

อาณาเขต	ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
	ทิศตะวันออก	ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยตอนในที่สุด
	ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทะเลอันดามัน และทะเลช่องมะละกา
	ทิศใต้	จรดประเทศมาเลเซียโดยมีแม่น้ำโกลกเป็นพรมแดน

1.2 ลักษณะภูมิอากาศ จากการที่ภาคใต้เป็นลักษณะคาบสมุทรมีทะเลรอบข้าง 2 ข้าง ได้รับลมมรสุมทั้ง 2 ด้าน คือ ฝั่งตะวันตกได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ของเดือน พฤษภาคม ถึง กันยายน ฝั่งตะวันออกได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในเดือน ตุลาคม ถึง มกราคม ในฤดูร้อนอุณหภูมิเฉลี่ย 24° -- 28° C ความชื้นสัมพัทธ์ 80.14% ปริมาณฝนเฉลี่ย 2182 มม²

1.3 ลักษณะทางธรณีวิทยา บริเวณตอนบนเป็นชะวากทะเล คือ ปากแม่น้ำกว้างเกิดจากการทรุดตัวของเปลือกโลก และทางตอนใต้เป็นบริเวณพื้นที่ลุ่มเป็นหินทราย ซึ่งอยู่ระหว่างที่ราบกับทะเลและสันทราย จากการทับถมของตะกอนคลื่นที่เสียบทะเล

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของภาคใต้

ไค้แก่ สักวันน้ำเค็ม และป่าไม้ ป่าเลนน้ำเค็ม ซึ่งเป็นต้นไม้โตเร็วและมีค่าทางเศรษฐกิจมาก เช่น ป่าไม้โกงกาง ไม้แสม ตะบูน ลำพู นอกจากนี้ยังมีป่าไม้ดิบ เช่น ป่าไม้ยาง ไม้ตะเคียน ไม้หอมพอส และแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น แร่คิงบุก แร่หังสเทน แร่เหล็ก แร่ฟลูออไรด์เมย์บซัม ลิกไนท์ ซึ่งมีปริมาณมากพอกับการอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีการขุดเจาะแก๊สธรรมชาติในทะเลอีกด้วย

1.5 การใช้ที่ดิน ภาคใต้มีพื้นที่ทั้งสิ้น 70,717 ตารางกิโลเมตร

ใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 41.51% ใช้พื้นที่เพื่อชุมชนและอุตสาหกรรมเหมืองแร่ 0.68% ใช้พื้นที่ทุ่งหญ้าและที่รกร้าง 49/02% นอกจากนี้เป็นที่ลุ่ม 0.47% แหล่งน้ำ 1.45% เป็นป่าไม้และอื่น ๆ อีก 37.23%

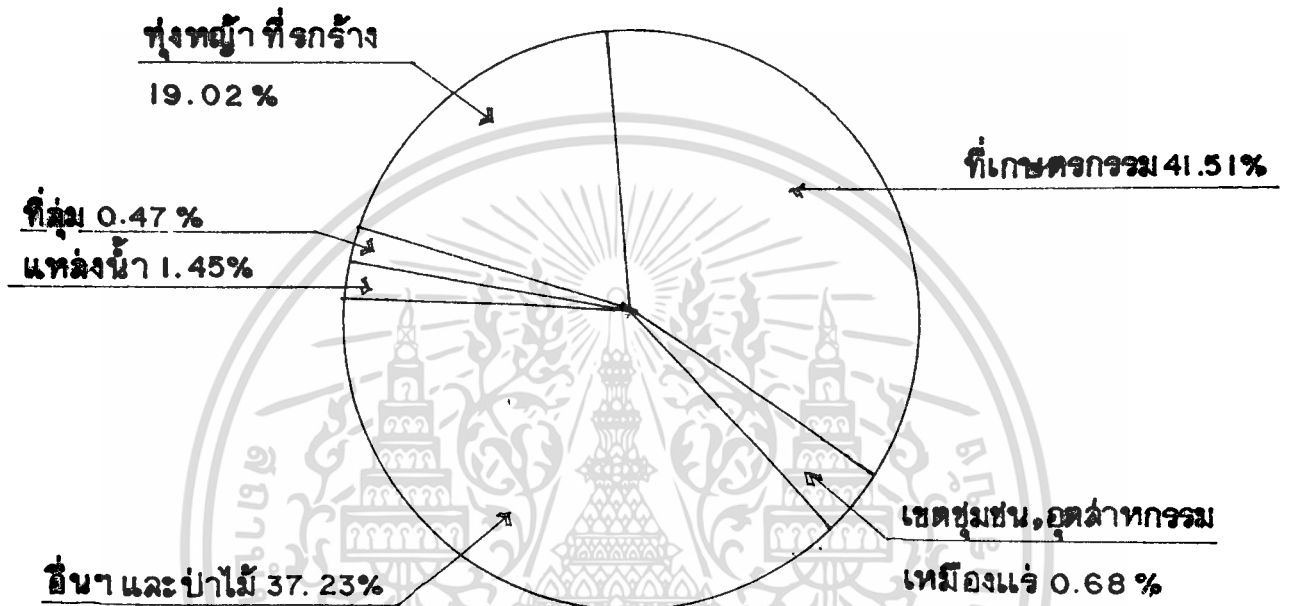
1.6 การคมนาคม และขนส่งสินค้า

ทางบก มีทางหลวงแผ่นดิน 14 สาย และมีทางรถไฟ 3 สาย คือ สายแรกตัดจากกรุงเทพฯมุ่งสู่มาเลย์เซียไปยังบัตเตอร์เว็ด สายที่ 2 แยกตรงหาคีใหญ่ไปยังสุโขทัยไกลก สายที่ 3 แยกจากชุมทางเขาชุมทองไปสู่อันดามันและตรัง

ทางน้ำ การคมนาคมทางนี้ ภาคใต้มีการติดต่อได้เกือบทุกจังหวัด เพราะภูมิประเทศเป็นชายทะเลคาบสมุทร ส่วนใหญ่เป็นการติดต่อระหว่างแผ่นดินใหญ่กับเกาะต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออกและตะวันตก

ทางอากาศ มีสนามบินพาณิชย์ที่สำคัญ 4 สนาม คือ หาคีใหญ่ สุราษฎร์ธานี นราธิวาส และภูเก็ต

การขนส่งสินค้า ภาคใต้เป็นภาคที่มีการขนส่งสินค้าเข้าและออกกรุงเทพฯ เป็นอันดับ 3 หรือร้อยละ 20.28 ของสินค้าทั้งหมดที่ขนส่งเข้าออกกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังเป็นภาคที่มีการส่งสินค้าขาออกต่างประเทศในแถบมาเลย์เซียและสิงคโปร์อีกด้วย โดยทางน้ำและทางบก

แผนภูมิที่ 1 แสดงการใช้ที่ดินภาคใต้

2. ลักษณะทางสังคม

2.1 โครงสร้างประชากร ประชากรในภาคใต้ พ.ศ. 2523 มีประมาณ 5,628,216 คน เป็นชาย 2,807,216 คน หญิง 2,821,000 คน เป็นชายร้อยละ 49.88 ของประชากรทั้งหมด จีความีชายน้อยกว่าหญิงเล็กน้อย ประชากรมากที่สุด ในจังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา อยุธยา น้อยที่สุด คือ ประชากรจังหวัดระนอง ภูเก็ต และสตูล เมื่อพิจารณาโครงสร้างประชากร (แผนภูมิที่ 1) แสดงว่าประชากรอายุ 5-9 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 10-14 ปี ส่วนประชากรวัยแรงงาน มีอัตราส่วนลดหลั่นลงมาจากตารางแสดงว่าปี 2523 มีประชากรวัยแรงงานเพิ่มมากกว่าปี 2513

2.2 ภาวะเจริญพันธุ์ บุตรเกิดรอกมีจำนวน 3,903.4 คน ต่อหญิงสมรสแล้ว 10,000 คน หญิง 1 คน มีบุตรเฉลี่ยประมาณ 40 คน อัตราเฉลี่ยหญิงมีบุตรนอกเขตเทศบาลมีบุตรมากกว่าในเขตเทศบาล จังหวัดที่มีบุตรมากที่สุด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ มีจำนวน 4,503.0 คน ต่อ หญิงสมรสแล้ว 1,000 คน น้อยสุดจังหวัดยะลา

2.3 การย้ายถิ่น การกระจายและการตั้งถิ่นฐาน สัดส่วนประชากรในเขตเทศบาลมีร้อยละ 12.09 นอกเขตเทศบาลร้อยละ 87.91 การย้ายถิ่นจากภาคอื่นมาภาคใต้ระหว่าง พ.ศ. 2518-2523 ทั้งแก่ประชากรอายุ 5 ปีขึ้นไป ทุก 100 คนเฉลี่ยมี 1.93 คนที่ย้ายมาจากภาคอื่น และย้ายระหว่างจังหวัดภาคใต้ 2.66 ย้ายระหว่างอำเภอภายในจังหวัดร้อยละ 3.27 (ดูตาราง 1 ประกอบ)

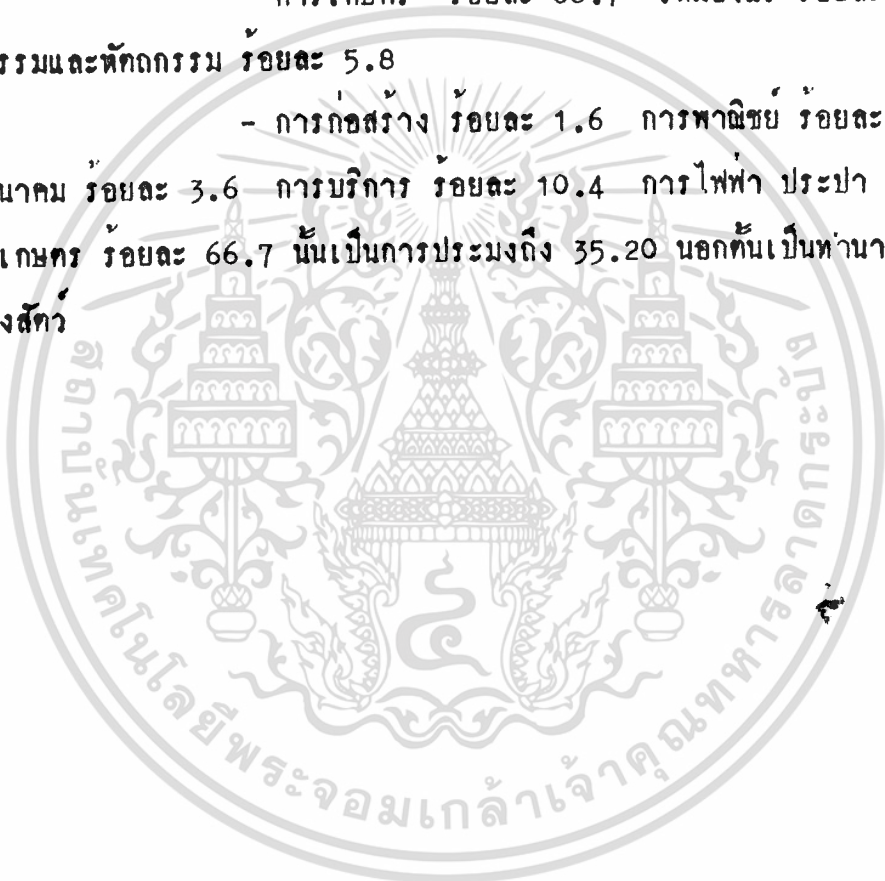
2.4 การขยายตัวประชากร ในปี 2503- ปี 2513 ประชากรภาคใต้เพิ่มขึ้นจาก 3,271,850 เป็น 4,510,000 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 3.1 ปัจจุบัน พ.ศ. 2522 มีประชากร 5,715,691 คน อัตราการเพิ่มประชากรเท่ากับ 2.1 ต่อปี แสดงการเพิ่มมีอัตราการลดลงจากเดิม

2.5 รายได้ประชากร รายได้ต่อบุคคลภาคใต้มีระดับค่อนข้างสูงรายได้บุคคลภาคใต้ปี 2522 เท่ากับ 5,858 บาท ใกล้เคียงรายได้บุคคลเฉลี่ยระดับชาติมีค่า 6054

บาท (ซึ่งเป็นราคาคงที่ปี 2515 ราคากลางประเทศเป็น 12,067 บาท ภาคใต้เป็น 12,683 บาท ประชากรมีฐานะยากจนที่สุดจังหวัดพัทลุง ปัทกานี นครศรีธรรมราช นราธิวาส ตามลำดับ

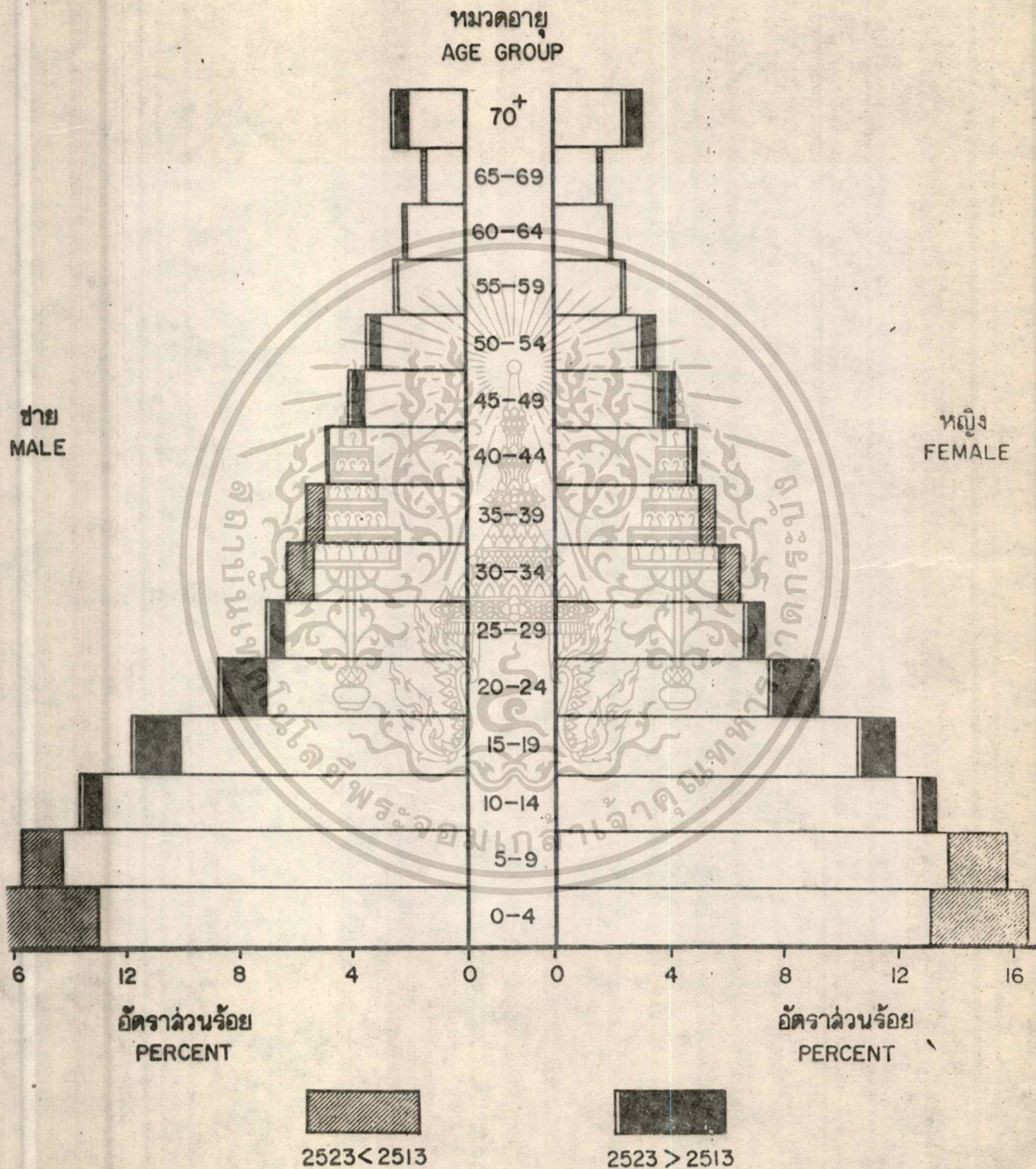
2.6 อาชีพ ประชากรมีอาชีพและงานทำในสาขาเศรษฐกิจตามสัดส่วน ดังนี้

- การเกษตร ร้อยละ 66.7 เหมืองแร่ ร้อยละ 0.2
  - อุตสาหกรรมและหัตถกรรม ร้อยละ 5.8
  - การก่อสร้าง ร้อยละ 1.6 การพาณิชย์ ร้อยละ 11.75
  - ขนส่งคมนาคม ร้อยละ 3.6 การบริการ ร้อยละ 10.4 การไฟฟ้า ประปา ร้อยละ 0.05
- ในสาขาเกษตร ร้อยละ 66.7 นั้นเป็นการประมงถึง 35.20 นอกนั้นเป็นทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์

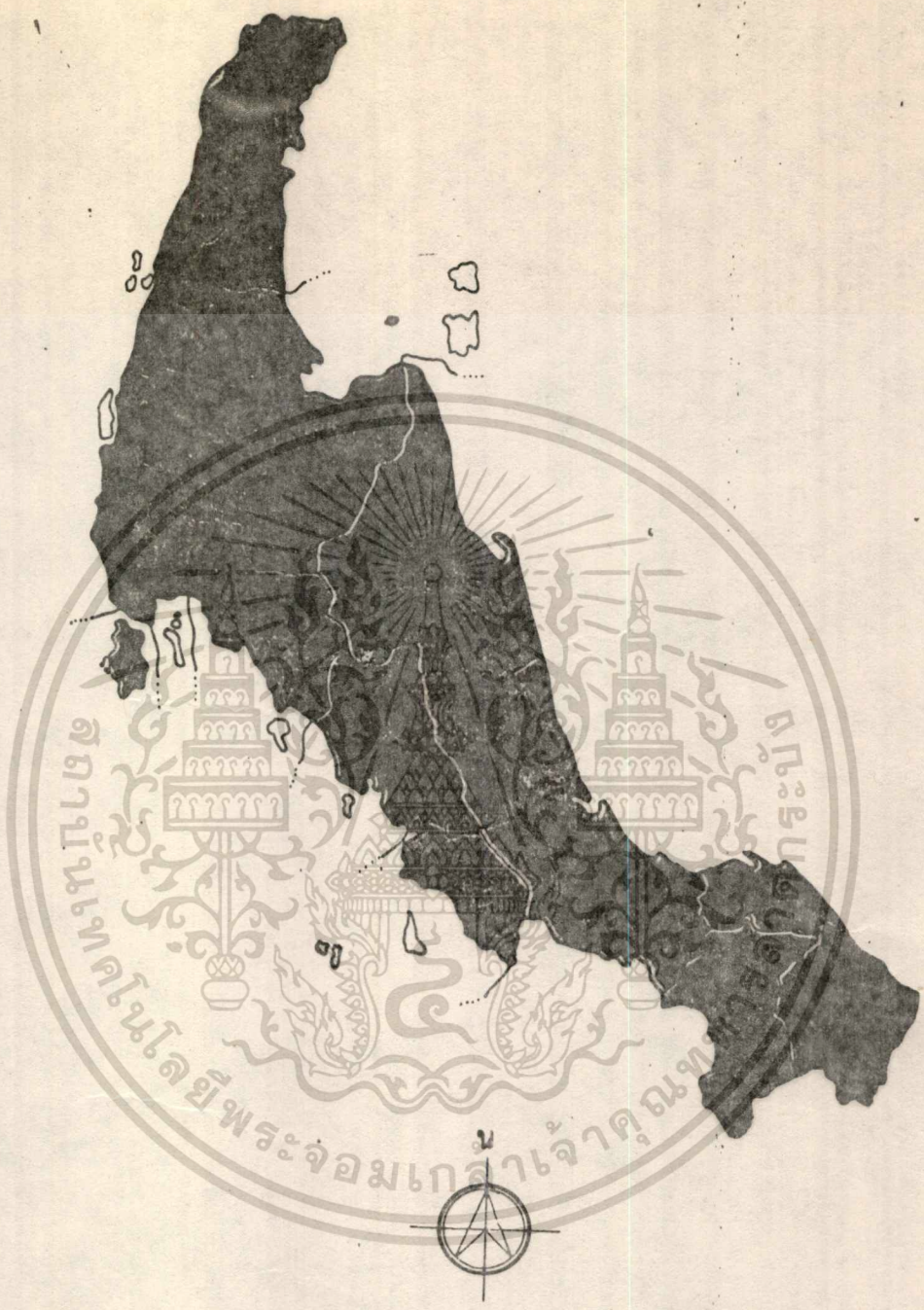
แผนภาพที่ 2 โครงสร้างอายุและเพศของประชากร

FIGURE AGE AND SEX STRUCTURE OF POPULATION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่สามารถใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

FIGURE 3 DENSITY OF POPULATION PER SQUARE KILOMETER

ต่ำกว่า 60 คน/ตารางกิโลเมตร
 UNDER 60 PERSONS/ SQUARE KILOMETER

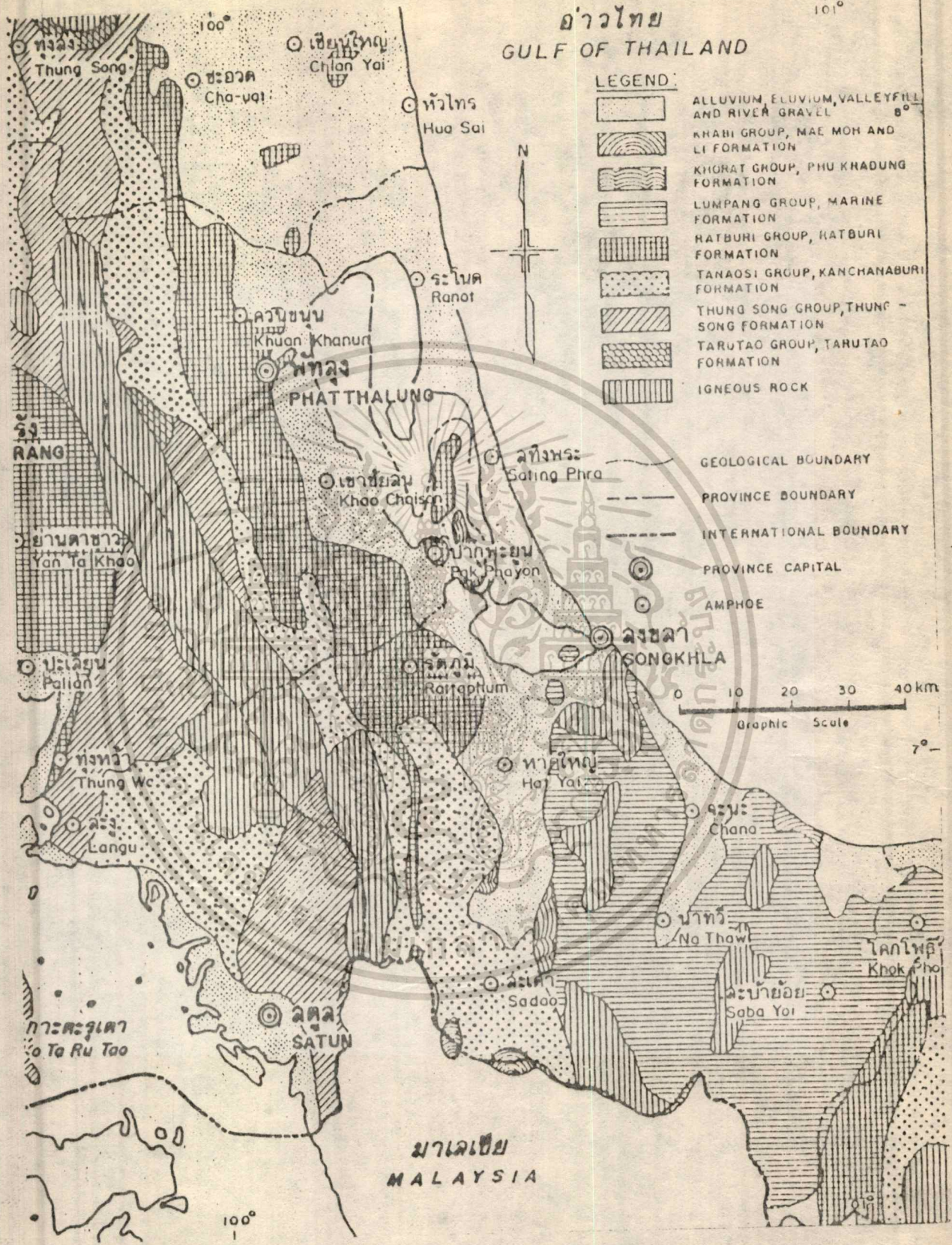

60-110 คน/ตารางกิโลเมตร
 60-110 PERSONS/SQUARE KILOMETER

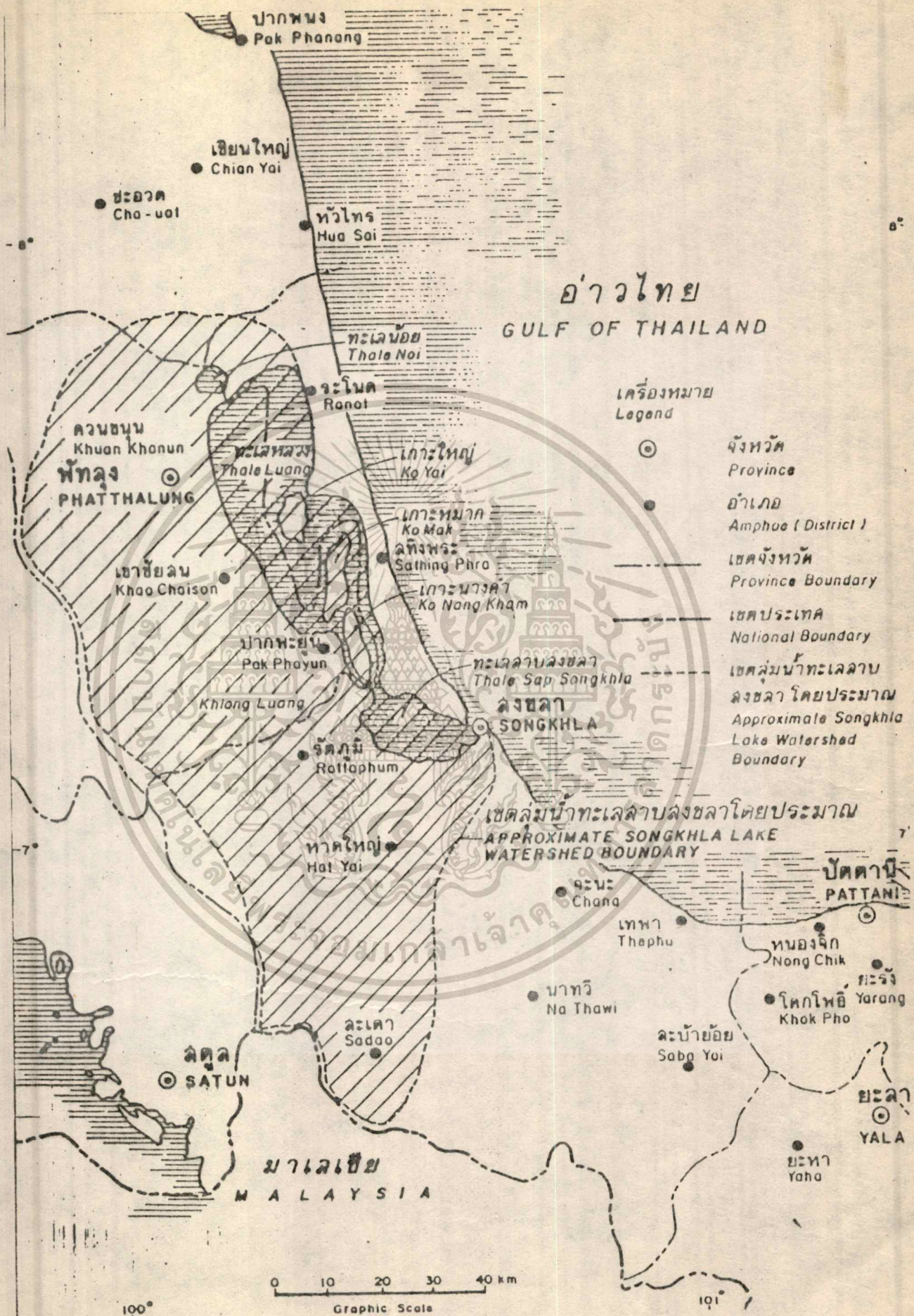
มากกว่า 110 คน/ตารางกิโลเมตร
 OVER 110 PERSONS/SQUARE KILOMETER

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่หรือใช้ในทางที่ผิด
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนวิเบเซ

แผนที่ 4 แสดงลักษณะ ธรณีวิทยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

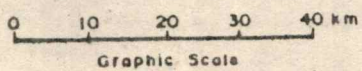

อ่าวไทย
GULF OF THAILAND

เครื่องหมาย
Legend

- จังหวัด Province
- อำเภอ (District) Amphue (District)
- เขตจังหวัด Province Boundary
- เขตประเทศ National Boundary
- เขตลุ่มน้ำทะเลสาบ Songkhla Lake Watershed Boundary
- ..... ลุ่มน้ำโดยประมาณ Approximate Songkhla Lake Watershed Boundary

เขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยประมาณ
APPROXIMATE SONGKHLA LAKE WATERSHED BOUNDARY

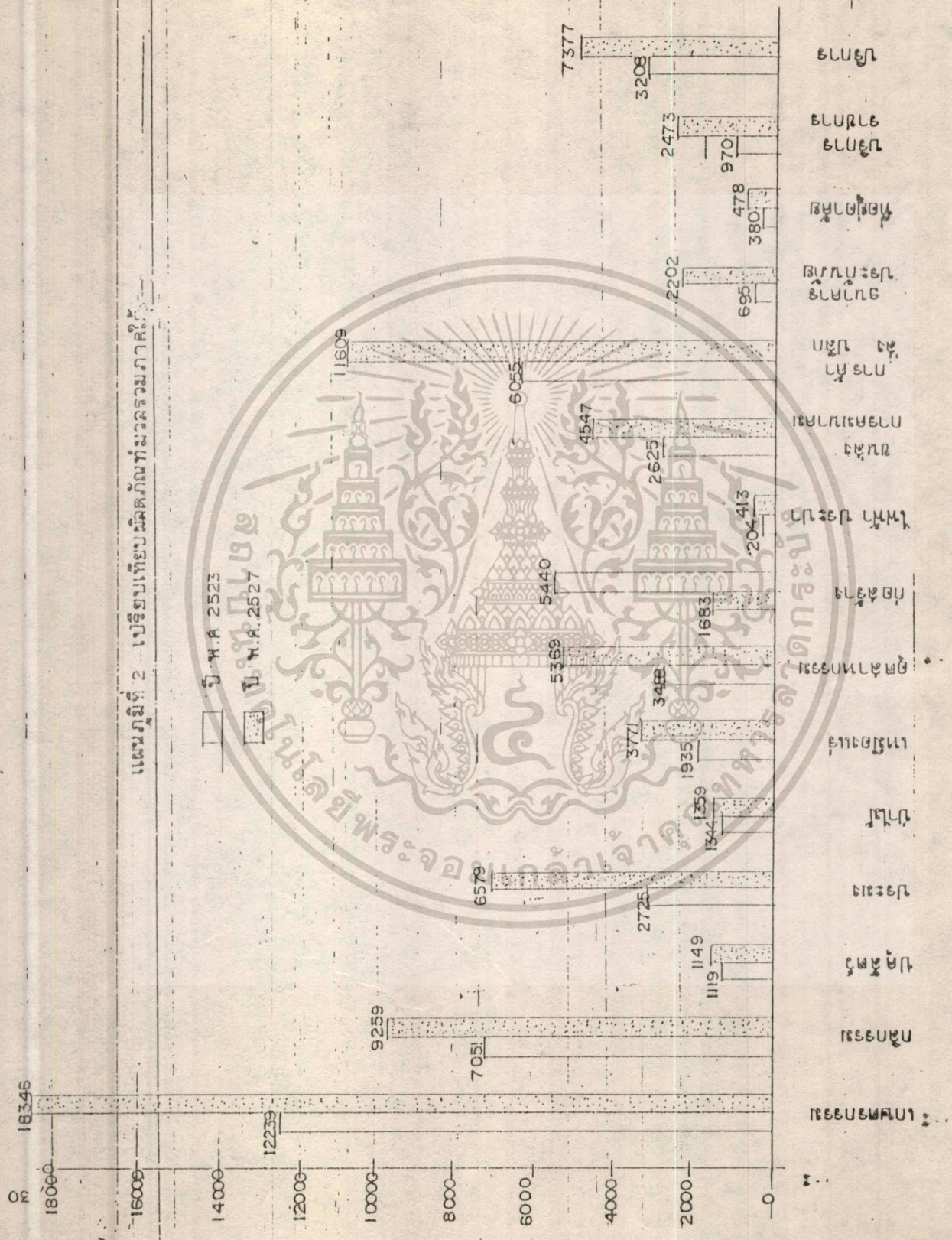
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้ทั่วไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
แผ่นภาพที่ 5 เขตจังหวัด ลุ่มน้ำทะเลสาบ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

3. ลักษณะเศรษฐกิจ

3.1 ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ ภาคใต้มียุทธค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นร้อยละ 25.83 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของทั้งประเทศ

3.2 จากผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2523 เปรียบเทียบกับปี 2527 ทำให้เห็นว่ามูลค่าสูงสุดในปี 2523 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม คือ ภาคเกษตรกรรมซึ่งมีอัตราส่วนร้อยละ 36.55 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดปี 2523 คือ มูลค่า 12,234 ล้านบาท รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรม และการค้าส่งปลีกตามลำดับ จากการเปรียบเทียบปี 2527 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรกรรมคาดการณ์ประมาณการมีมูลค่าเพิ่ม คือ 9.83% ในมูลค่า 18,346 ล้านบาท ส่วนอันดับ 2 เป็นการค้าส่งปลีกซึ่งมีมูลค่าเป็น 18.71% ของมูลค่ามวลรวมทั้งหมดปี 2527 และมีอัตราเพิ่มจากปี 2523 ถึง 17.08% ข้อที่น่าสังเกตคือ ผลิตภัณฑ์ประมงของปี 2523 มีมูลค่า 2,725 ล้านบาท เป็นสัดส่วน 8.14 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดปี 2523 จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากในปี 2527 ซึ่งประมาณการ ถึง 6,579 ล้านบาท เป็นสัดส่วน 10.61 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดปี 2527 และมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2523 ถึง 25.61% อันแสดงว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของภาคประมงมีอัตราสูงและมีความแจ่มใสในเศรษฐกิจ

แผนภูมิที่ 2 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค...

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในรูปแบบใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากร (คูตาราง 2)

ศึกษาจากคุณภาพของที่อยู่อาศัย การครอบครองที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยส่วนรวมแล้วมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรของภาคนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุถาวรเป็นร้อยละ 74.83 ของครัวเรือนทั้งหมด และในเขตเทศบาลจะสูงกว่านอกเขตเทศบาล สัดส่วนของครัวเรือนที่ถือกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย และของครัวเรือนที่ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอันเป็นที่ตั้งของที่อยู่อาศัยเป็นร้อยละ 82.90 และ 91.37 ของครัวเรือนทั้งสิ้นตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล จะเห็นว่าสัดส่วนของการถือกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและที่ดินอันเป็นที่ตั้งของที่อยู่อาศัยนั้น สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลจะสูงกว่าในเขตเทศบาล ในด้านการมีน้ำประปาใช้พบว่าประมาณร้อยละ 9.92 ของครัวเรือนในภาคนี้มีน้ำประปาใช้ โดยในเขตเทศบาลมีร้อยละ 47.85 และนอกเขตเทศบาลมีร้อยละ 4.46 ครัวเรือนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล คือ ร้อยละ 90.12 มีไฟฟ้าใช้ ส่วนนอกเขตเทศบาลมีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 22.23 สำหรับลักษณะการใช้เชื้อเพลิงประกอบอาหารนั้น จะเห็นว่าครัวเรือนที่ใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิงประกอบอาหารในเขตเทศบาลมีร้อยละ 45.06 และใช้ก๊าซมีร้อยละ 27.66 ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลที่ใช้ถ่านมีร้อยละ 56.02 และใช้ก๊าซมีร้อยละ 4.13 ส่วนที่ถูกสุขลักษณะซึ่งในที่นี้หมายถึงสวมชกโครกและสวมซิม ปรากฏว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลร้อยละ 85.50 ใช้ส่วนที่ถูกสุขลักษณะ สำหรับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลร้อยละ 24.91 ใช้ส่วนที่ถูกสุขลักษณะ

สำหรับด้านการครอบครองเครื่องบริภัณฑ์บางประเภท พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล คือ ร้อยละ 87.59 และ 95.30 ตามลำดับมีวิทยุใช้ในบ้าน เครื่องบริภัณฑ์ที่ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีไว้ใช้เป็นลำดับรองลงมาคือ พัดลม โทรทัศน์ และจักรยานยนต์ (ร้อยละ 70.60, 53.42 และ 47.32 ตามลำดับ) ส่วนเครื่องบริภัณฑ์ที่ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีไว้ใช้เป็นลำดับรองลงมาคือ จักรยานสองล้อ จักรยานยนต์ และพัดลม (ร้อยละ 37.16, 29.87 และ 11.54 ตามลำดับ)

ตาราง 2 ลักษณะมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรรวมในเขตและ
นอกเขตเทศบาล (อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน)

ลักษณะมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากร	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ที่อยู่อาศัยที่สร้างด้วยวัสดุถาวร ¹	74.83	90.89	72.52
การมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ²	82.90	45.21	88.33
การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ²	91.37	76.19	92.09
การมีประปาใช้	9.92	47.85	4.46
การมีไฟฟ้าใช้	30.77	90.12	22.23
การใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิงประกอบอาหาร	48.97	45.06	56.02
การใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิงประกอบอาหาร	7.09	27.66	4.13
การใช้ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ	32.53	85.50	24.91
การมีวิทยุไว้ในครอบครอง	94.32	87.59	95.30
การมีจักรยานสองล้อไว้ในครอบครอง	38.42	47.09	37.16
การมีจักรยานยนต์ไว้ในครอบครอง	32.09	47.32	29.87
การมีพัดลมไว้ในครอบครอง	19.07	70.60	11.54
การมีโทรทัศน์ไว้ในครอบครอง	13.94	53.42	8.17

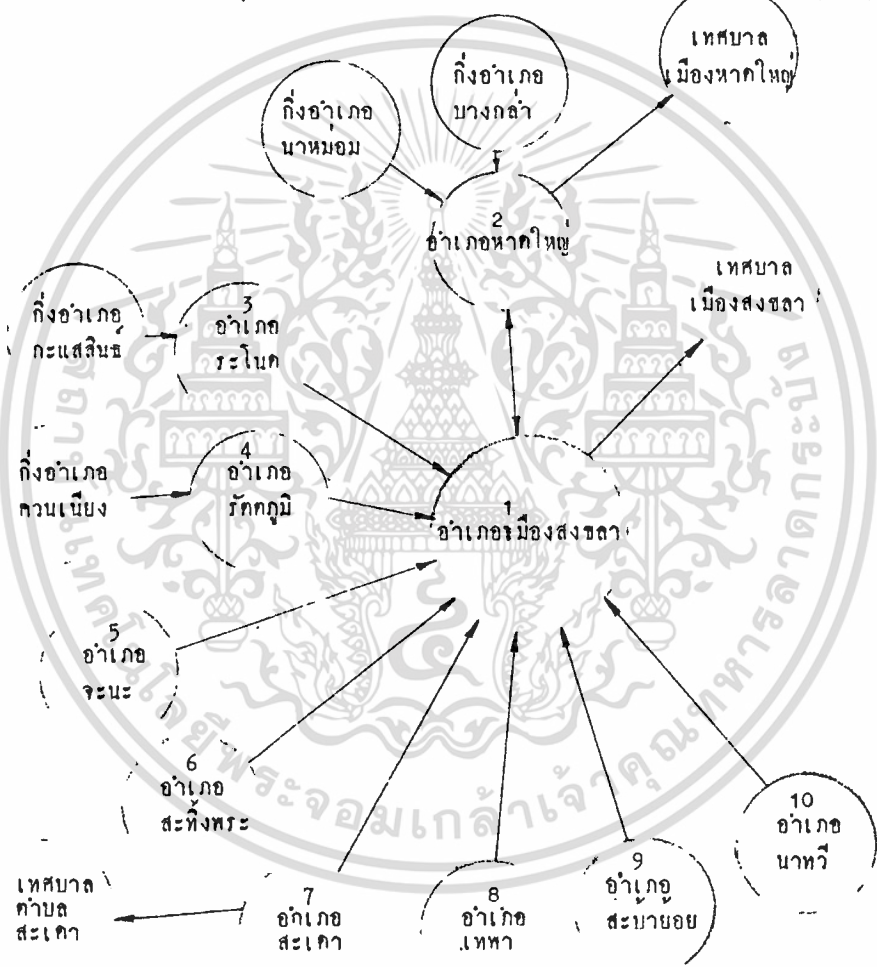
¹ วัสดุถาวรหมายถึงไม้และซีเมนต์

² การมีกรรมสิทธิ์หมายถึงการเป็นเจ้าของหรือเช่าซื้อ

2.2.2 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไประดับจังหวัด

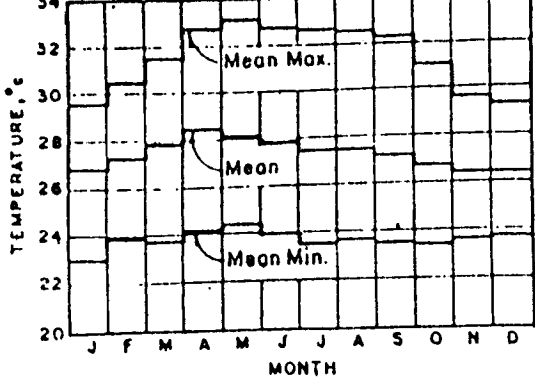
ก. สภาพทั่วไปของจังหวัดสงขลา

1. ความสำคัญของชุมชนในระดับจังหวัด⁵ จังหวัดสงขลามีเนื้อที่ 7150 ตารางกิโลเมตรแบ่งการปกครอง 10 อำเภอกับ 1 กิ่งอำเภอ แบ่งตำบลออกเป็น 114 ตำบล 895 หมู่บ้าน โดยมีฐานะการปกครองเป็นเทศบาล 2 แห่ง คือ สงขลา และหาดใหญ่ เทศบาลตำบล 1 แห่ง คือ สะเคา 4 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอกะแสสินธุ์ และกิ่งอำเภอนาหม่อม

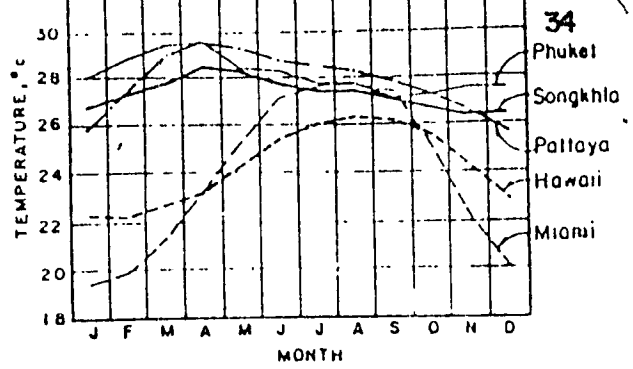

กิ่งอำเภอกวนเนียง กิ่งอำเภอบางกล่ำ และ 14 สุขาภิบาล

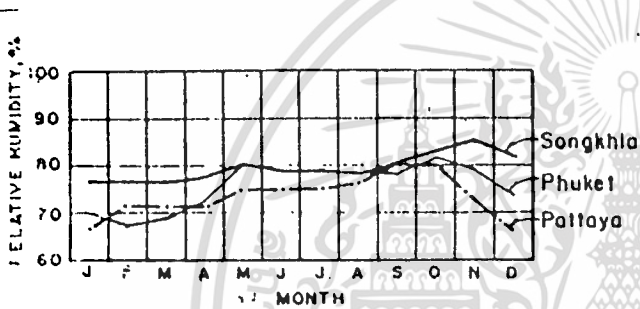
⁵ วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต โครงการปรับปรุงถนนนครนอก, นครใน สงขลา

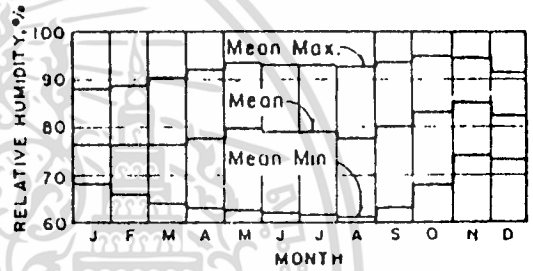
รูปที่ 1 : อุณหภูมิรายเดือนในสงขลา, 2493-2527
 FIGURE : MONTHLY MEAN TEMPERATURE IN SONGKHLA, 1950-1984

รูปที่ 2 : เปรียบเทียบอุณหภูมิรายเดือนของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
 FIGURE : COMPARISON OF MONTHLY MEAN TEMPERATURES AT DIFFERENT TOURIST SITES

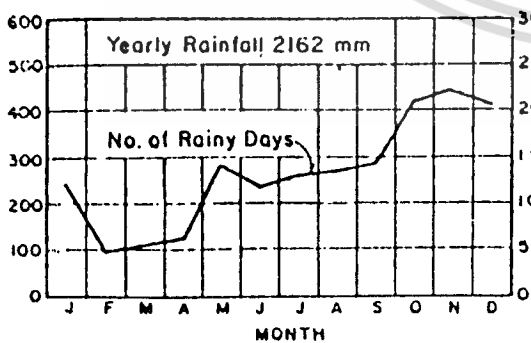

รูปที่ 3 : เปรียบเทียบความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายเดือนของแหล่งท่องเที่ยว, 2493-2527
 FIGURE : COMPARISON OF MONTHLY MEAN RELATIVE HUMIDITY AT DIFFERENT TOURIST SITES, 1950-1984

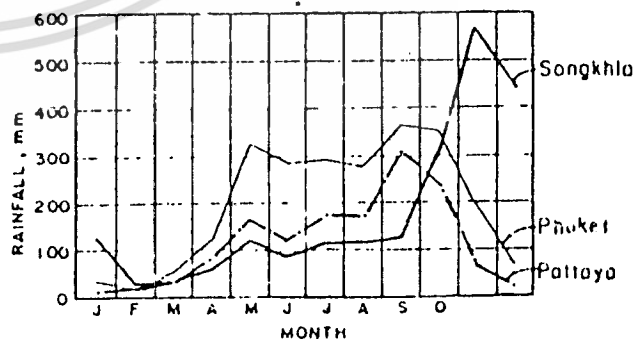

รูปที่ 4 : ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายเดือนในสงขลา, 2493-2527
 FIGURE : RELATIVE HUMIDITY IN SONGKHLA, 1950-1984

แผนภูมิที่ 3 แสดงลักษณะภูมิอากาศ สงขลา

รูปที่ 5 : ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน และจำนวนวันฝนตกในสงขลา, 2493-2527
 FIGURE : MONTHLY MEAN RAINFALL AND NO. OF RAINY DAYS IN SONGKHLA, 1950-1984

รูปที่ 6 : เปรียบเทียบปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือนในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ, 2493-2527
 FIGURE : COMPARISON OF MONTHLY MEAN RAINFALL AT DIFFERENT TOURIST PLACES, 1950-1984

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะกายภาพ

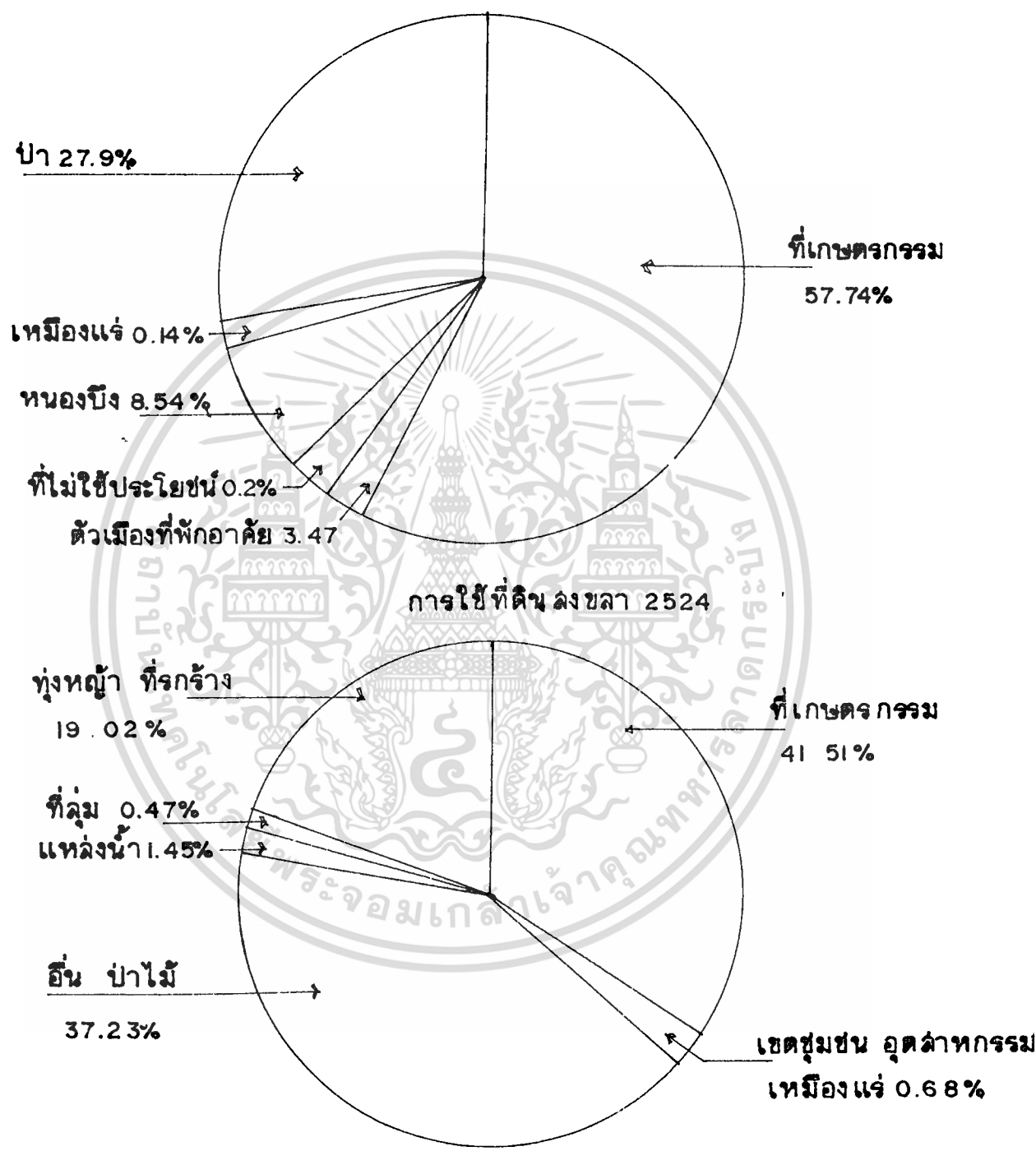
2.1 สภาพภูมิศาสตร์ พื้นที่ทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเลทางใต้ เป็นที่ราบสูง ป่า และภูเขาสูงค่อยลาดไปทางทะเลสาบสงขลา มีคลองลำโรงไหลผ่านหาคีใหญ่สู่ทะเลสาบ คลองนาทับและคลองเทพาไหลลงสู่ทะเล มีทะเลสาบเปิดใหญ่ที่สุดของภาคใต้ มีพื้นที่ 1040 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 616750 ไร่ ความกว้างจากตะวันตกไปตะวันออก 20 กิโลเมตร ยาวประมาณ 75 กิโลเมตร อยู่ในที่ตั้งเมืองสงขลา พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 4 เมตร

2.2 ลักษณะภูมิอากาศ มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ระหว่าง 24° ตอนเช้า ถึง 32° ตอนบ่าย ความชื้นตลอดปี 80% ฝนตกมากที่สุดเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝน 2265 มิลลิเมตร หรือ 89.2 นิ้ว ฝนตกน้อยสุดเดือนกุมภาพันธ์

2.3 ลักษณะการใช้ที่ดิน พื้นที่สงขลาทั้งหมด 7150 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตรกรรม ไร่ นา ไร่ สวนยางพารา พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 1893 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 26.48% ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นป่าสงวน 38 ไร่ ป่าไม้กระยาเลย 11 ไร่

สภาพการใช้ที่ดิน ⁶	เนื้อที่ทั้งหมด	4,464,375	ไร่
	เนื้อที่ป่าไม้	1,609,565	ไร่
	เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร	1,896,388	ไร่
	เนื้อที่นา	59,302	ไร่
	เนื้อที่ปลูกพืชไร่	31,899	ไร่
	เนื้อที่ปลูกไม้ผล	117,483	ไร่
	เนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้น	878,277	ไร่
	เนื้อที่ปลูกผัก	26,330	ไร่

⁶ สำนักงานผังเมือง กองผังเมือง : รายงานผังเมืองรวมสงขลา หน้า 19

แผนภูมิที่ 4 การใช้ที่ดินภาคใต้ 2523

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

จังหวัดสงขลามีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจดีมาก ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ การประมง พาณิชยกรรม การเกษตร การอุตสาหกรรม และในด้านการท่องเที่ยว

3.1 การประมง⁷ สงขลาเป็นจังหวัดใกล้ทะเล เศรษฐกิจส่วนใหญ่ของจังหวัด คือ การประมงทะเล โดยพบว่าปี 2528 จังหวัดสงขลามีครีวเรือประมงทะเลและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งหมด 5739⁷ ครีวเรือทั้งสิ้นของภาค 57526 ครีวเรือเป็นอัตราร้อยละ 10 และมีจำนวนครีวเรือในการใช้เรือประมงทะเลมากที่สุดในเขต 4 จำนวน 5076 ครีวเรือ ในจำนวนเรือประมงทั้งจังหวัด 5408 ลำ โดยแยกเป็นเรือประมงเครื่องนอกเรือจำนวน 3278 ลำ เป็นสัดส่วนร้อยละ 11.6% และมีเครื่องในเรือจำนวน 1449 ลำ เป็นร้อยละ 8.90% และเป็นเรือไม่มีเครื่องจำนวน 631 ลำ ซึ่งดำเนินการธุรกิจดังนี้

- ดำเนินการประมงตนเอง 5668 ครีวเรือ
- ดำเนินการอุปบริษัท ทางหุ้นส่วน 13 ราย

นอกจากนี้ยังมีครีวเรือเป็นลูกจ้างประมงทะเลถึง 3161 ครีวเรือ และเป็นครีวเรือผู้ค้าสัตว์น้ำ 4637 ครีวเรือโดยการค้าในจังหวัด 4085 ครีวเรือ เป็นร้อยละ 88.11 และนอกจังหวัด 552 ครีวเรือ เป็นร้อยละ 11.9 การแปรรูปสัตว์น้ำ 2896 ครีวเรือซึ่งเป็นอันดับหนึ่งในการแปรรูปสัตว์น้ำของภาคใต้ และทำเค็มตากแห้ง 474 ครีวเรือเป็นอันดับ 2 ของประเทศ โดยจำแนกประเภทการแปรรูปได้คือ กุ้งแช่สุก 1776 ครีวเรือ บรจกกระป๋อง 3 บริษัท หมักคอง 711 ครีวเรือ ต้ม อบ นึ่ง 3 บริษัท ทำเค็มตากแห้ง 474 ครีวเรือ แปรรูปอื่น ๆ 286 ครีวเรือ ผลผลิตสัตว์น้ำเค็มจับได้ประมาณปีละ 164,689 เมตริกตัน และสัตว์น้ำจืด 3496 เมตริกตัน มูลค่าผลผลิตทั้งหมดปี 2528 ประมาณ 946,000,000 บาท อันเป็นอันดับ 1 ของผลผลิตที่ประมงของภาคใต้ โดยเฉลี่ยจับสัตว์น้ำได้วันละ 451 เมตริกตัน มูลค่าประมาณ 2,591,780.80 บาท ต่อวัน ในพื้นที่จับสัตว์น้ำ 4036750 ไร่

⁷ สำนักงานสถิติแห่งชาติ-กรมประมง รายงานเบื้องต้นการสำรวจผลผลิตที่ประมงทะเล

3.2 การพาณิชย์กรรม เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดชายแดนติดมาเลเซีย มีการคมนาคมได้ทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ และทางรถไฟ รวมทั้งการศึกษาคือสื่อสาร จึงเป็นศูนย์กลางใหญ่ภาคใต้ในด้านการส่งสินค้า ยางพารา และแร่ทินุก แร่ลูปเฟรม อุตสาหกรรมประมงสัตว์เลี้ยง อาหารทะเล ทั้งทางทะเลและทางรถยนต์ โดยมีท่าเรือขนส่งสินค้าชายฝั่งขนาด 1,000 คัน เข้าออกตลอดเวลา และยังมีการลักลอบสินค้าชายแดนทั้งนำเข้าและส่งออกสามารถจับกุมปี 2528 ได้มูลค่าประมาณ 15 ล้านบาท⁸

- การลงทุนภาคเอกชนมีการจดทะเบียนธุรกิจในปี 2528 (ตารางที่ _____) อันแสดงทุนจดทะเบียน 311.7 ล้านบาท จำนวน 156 ราย จำนวนทุนลดลงร้อยละ -5.63

- การคลัง มีการเก็บภาษีสรรพากรในปีงบประมาณ 2527-2528 ได้รวม 536,238,711.47 และ 604,254,215.97 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 88.7% (ตารางที่ _____)

- รายได้แผ่นดิน มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2526, 2528 เฉลี่ยปีละ 20.00% อันแสดงว่ารัฐสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ ได้มากขึ้นเนื่องจากเศรษฐกิจเข้มแข็ง

- การเงินการธนาคาร ในปี 2528 มีธนาคารพาณิชย์ 39 สาขา โดยเพิ่มการปล่อยสินเชื่อ⁹ ได้ตลอดปีและเพิ่มจากปี 2527 ในเงินฝากร้อยละ 16.2 และสินเชื่อร้อยละ 6.5

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สภาวะเศรษฐกิจรายสาขาที่พบกับการผลิตสาขาเกษตรกรรมมีมูลค่า 1923.6 ล้านบาทในปี 2525 เป็นสัดส่วนร้อยละ 34.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาเป็นสาขามบริการมีมูลค่า 956.2 ล้านบาทเป็นร้อยละ

⁸ รายงานศุลกากร จังหวัดสงขลา

⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้

17 และสาขาการค้าส่งปลีกมีมูลค่า 777.7 ล้านบาท เป็นร้อยละ 13.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ส่วนผลิตภัณฑ์การประมงมีมูลค่า 850.6 ล้านบาทเป็นร้อยละ 13.4 เป็นอันดับ 5 และมีอัตราเพิ่มจากปี 2521 ร้อยละ 8.50 ต่อปี (ดูตาราง 3)

- การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมมีอัตราเพิ่มร้อยละ 7.5 ต่อปี สูงกว่าอัตราเพิ่มภาคใต้ร้อยละ 3 ต่อปี สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเทียบภาคใต้ ทั้งหมดมีค่า 26%

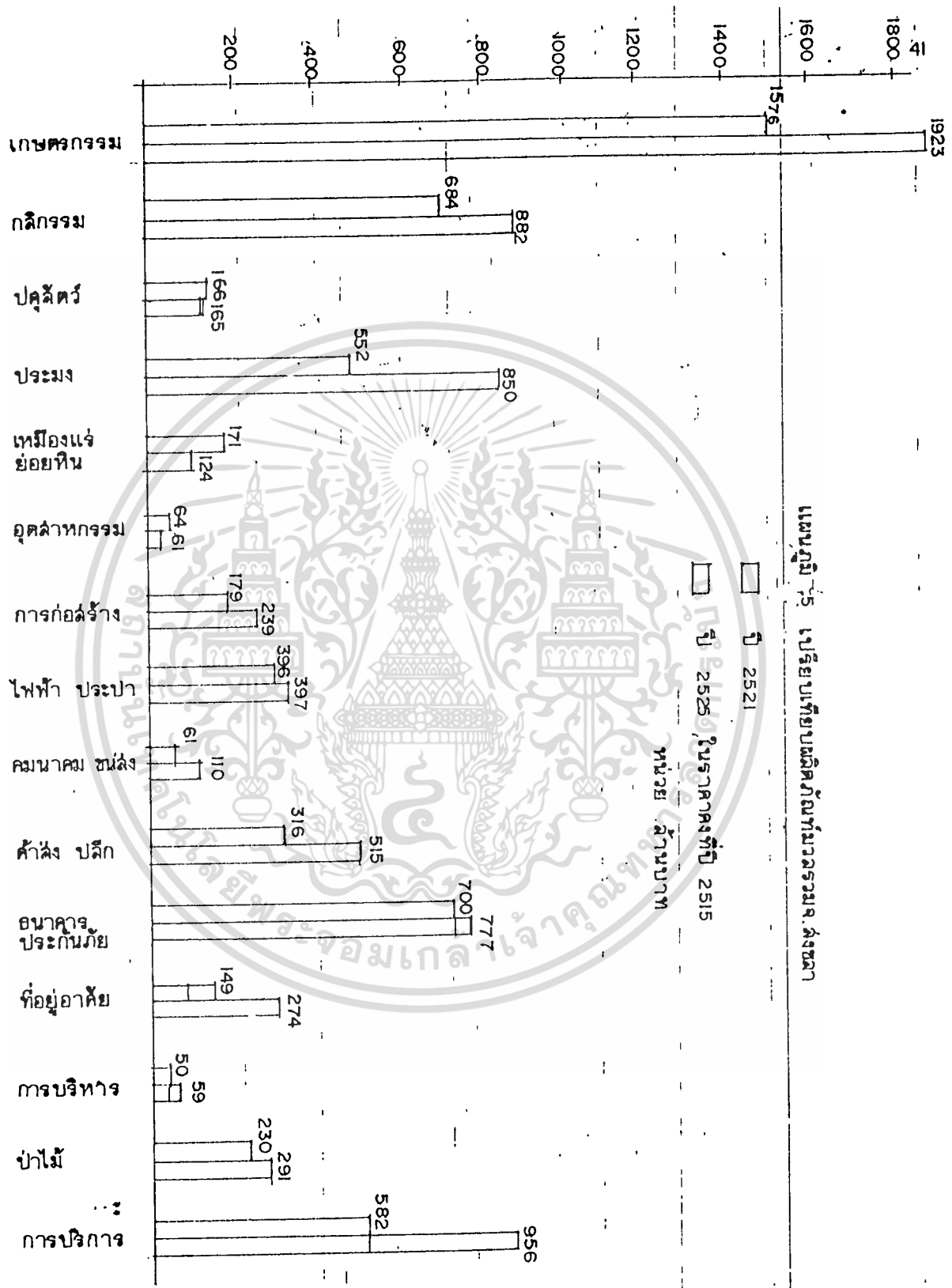
3.3 การเกษตร ผลผลิตและรายได้ประชากรจังหวัดมาจากการเกษตรประเภทการทำนา การทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ จากครอบครัวประกอบการ 162,914 ครอบครัว ในเนื้อที่เพาะปลูก 2,208,563 ไร่ มูลค่าผลิตรวม 3,093,890 บาท จากการผลิต (ดูตารางที่ 3)

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลา
ปี พ.ศ. 2521-2525 ในราคาคงที่ ปี 2515
หน่วย/ล้านบาท

รายการ	พ.ศ. 2521		พ.ศ. 2525		อัตราการเปลี่ยนแปลง ต่อปี
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เกษตรกรรม	1,576.4	36.4	1923.6	34.3	5.50
กลสิกรรม	684.4	15.9	882.9	15.7	7.10
ปศุสัตว์	166.4	3.9	165.8	2.9	- 0.10
ประมง	552.0	1.8	850.6	13.4	8.50 *
ป่าไม้	171.6	39.9	124.3	2.2	- 6.80
เหมืองแร่-ย่อยหิน	64.7	1.5	61.7	1.1	- 1.20
อุตสาหกรรม	179.2	4.2	239.1	4.3	8.30
การก่อสร้าง	396.8	9.2	397.9	7.1	0.06
การไฟฟ้า-ประปา	61.9	1.4	110.3	1.9	19.50
การคมนาคม-ขนส่ง	316.4	7.3	515.3	9.2	15.70
การค้าปลีก-ค้าส่ง	700.4	16.3	777.7	13.8	2.80
ธนาคาร-ประกันภัย	149.2	3.5	274.5	4.9	20.90
ที่อยู่อาศัย	50.3	1.2	59.7	1.1	4.70
การบริหาร	230.5	5.3	291.0	5.2	6.60
การบริการ	582.3	13.5	956.2	17.0	16.10

ที่มา : สำนักงาน พาณิชย จังหวัดสงขลา

แผนภูมิ 15 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจ.สงขลา

ปี 2525 ในราคาคงที่ปี 2515
หน่วย : ล้านบาท

ตาราง 4 สรุปภาวะผลิต

ที่มา : จังหวัดสงขลา รายงานสรุปจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2529

ประเภทกิจกรรม	พื้นที่/ไร่	มูลค่า/1000 บาท
ทำนา	607,336	627,355
สวนยางพารา	1,439,779	1,706,286
สวนผลไม้	82,462	509,174
สวนผลไม้ ยืนต้น	71,513	177,279
พืชผัก	16,473	73,796
รวม	2,028,563	3,093,890

- นอกจากนี้มี

- ปลูกสัตว์ มีสัตว์ปีก ไก่ ประมาณ 842,586 ตัว เป็ด 238,700 ตัว
สุกร 59,481 ตัว โค 148,026 ตัว กระบือ 6,528 ตัวในท้องที่ต่าง ๆ

- ป่าไม้ ในปี 2527 มีรายได้ค่าธรรมเนียม 2,137,560.49 บาท มูลค่าผลิต
ภัณฑ์จากไม้รวม 21586.97 ลูกบาศก์เมตร ป่าไม้ยาง, สยาแดง, หลุมพอ

3.4 อุตสาหกรรม มีกิจการเหมืองแร่ประมาณ 51 เหมือง
ไถ่แร่แร่คิงบุก, วุลแฟรม ฯลฯ และโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ไถ่แร่ โรงงานห้อง
เย็น โรงงานน้ำแข็ง โรงงานปลาป่น โรงสีข้าว โรงยางแผ่นร่วมควีน รวม 1,125
โรงงาน คนงาน 10,178 คน เงินทุนหมุนเวียน 1,179.61 ล้านบาท ตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ที่มา : อุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา

ประเภทกิจกรรม	จำนวน	คนงาน	เงินทุนหมุนเวียนปี 2527-2528
โรงงานยางแผ่นรมควัน	26 โรง	2380 คน	278.52 ล้านบาท
โรงงานอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	11 โรง	910 คน	69.61 ล้านบาท
โรงสีข้าว	850 โรง	560 คน	34.49 ล้านบาท
โรงน้ำแข็ง	20 โรง	491 คน	151.09 ล้านบาท
โรงงานปลาป่น	11 โรง	451 คน	60.29 ล้านบาท

3.5 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการค้า
ภาคใต้และแหล่งชมรมชกศิสงขลาม โบราณวัตถุมีคุณค่า จึงมีชาวต่างประเทศมาทำธุรกิจและ
พักผ่อนหย่อนใจ ดังตัวอย่าง เช่น ปี 2527 มีนักท่องเที่ยวเข้าทางอากาศ 46,530 คน
๗ สนามบินหลักใหญ่ และทางบกปากังเบธาร์ อ.สะเคา 67781 คน เฉลี่ยประมาณวันละ
200 คน

10 จากเอกสารการท่องเที่ยวสงขลา

4. ลักษณะทางสังคม

4.1 การปกครอง แบ่งการปกครอง 10 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ

1. อำเภอเมืองสงขลา	8. อำเภอนาทวี
2. อำเภอหาดใหญ่	9. อำเภอเทพา
3. อำเภอสะเคา	10. อำเภอสะบ้าย้อย
4. อำเภอรักคภูมิ	11. กิ่งอำเภอกระแสดินธิ
5. อำเภอระโนด	12. กิ่งอำเภอนาหม่อม
6. อำเภอสะทิงพระ	13. กิ่งอำเภอควนเนียง
7. อำเภอจะนะ	14. กิ่งอำเภอบางกล่ำ

มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 องค์การ เทศบาลเมือง 2 เทศบาล
 1 เทศบาลตำบล 14 สุขาภิบาล และ 120 ตำบล 908 หมู่บ้าน หน่วยราชการ 299
 ส่วนราชการ¹¹

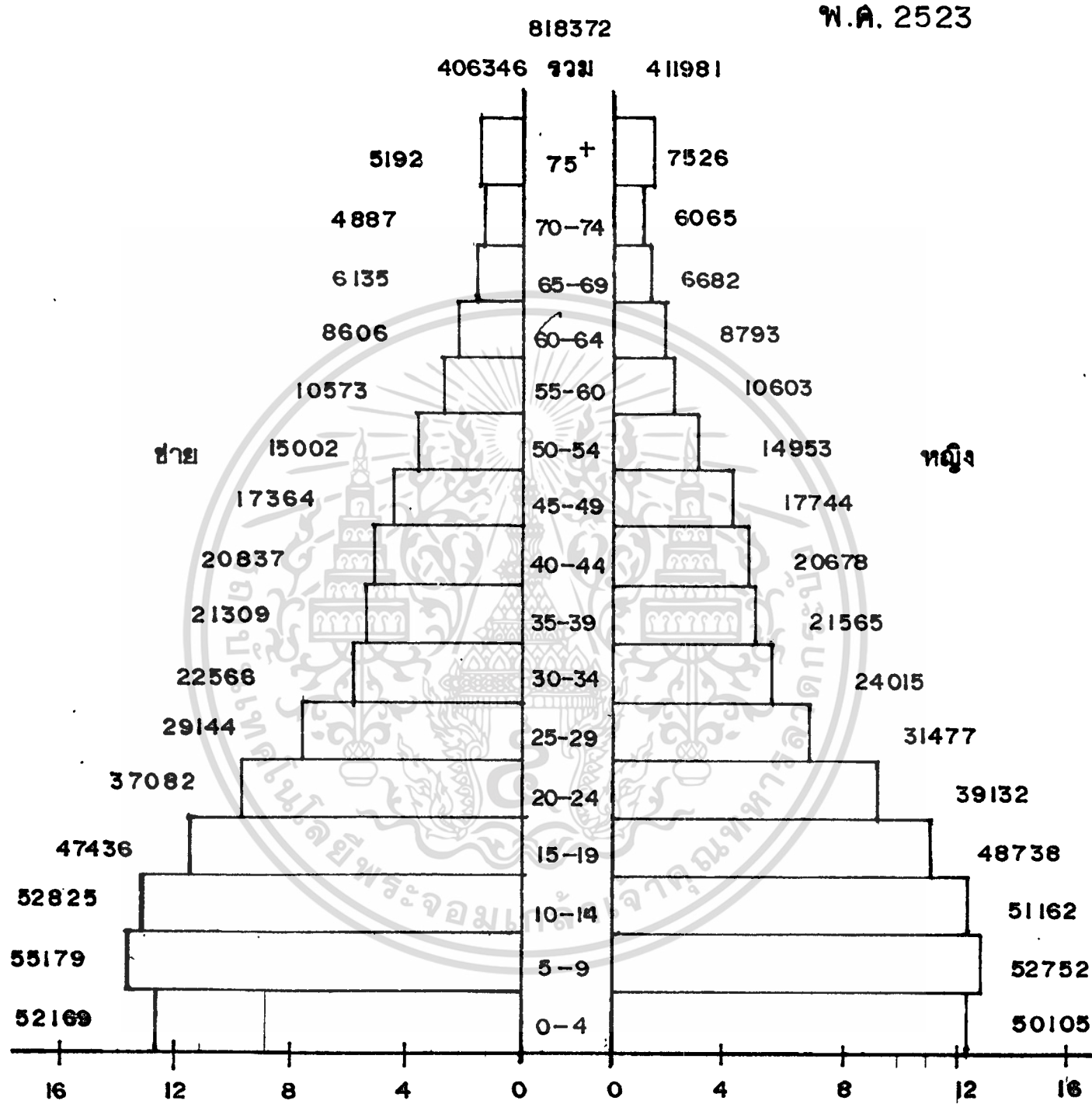
4.2 ประชากร ประชากรจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม
 2528 มีประชากรทั้งสิ้น 981,670 คน เป็นชาย 494,946 คน หญิง 486,724 คน
 บ้านเรือนอยู่อาศัย 163,887 หลัง และมีจำนวนครอบครัว 162,914 ครอบครัว¹²

4.2.1 การขยายตัวประชากร สถิติปี 2523 มีประชากร
 818,327 คน เป็นชาย 408,346 คน หญิง 411,981 คน ปี 2525 มีประชากร 888,
 274 คน โดยการกระจายตามอำเภอต่าง ๆ มากที่สุดในอำเภอหาดใหญ่ 239,250 คน
 เป็นร้อยละ 26.9 ของประชากรสงขลา รองลงมาอำเภอเมืองสงขลา 182,931 คน
 เป็นร้อยละ 20.6 ของประชากรสงขลา

¹¹ รายงานสรุปจังหวัดสงขลา ปี 2529

¹² เรื่องเดียวกัน

แผนภูมิ 6 โครงสร้างอายุ และเพศ ประชากรจังหวัดลงขลา พ.ศ. 2523

อัตราส่วน ร้อย

อัตราส่วน ร้อย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงประชากร จากสถิติปี 2521-2525
 การเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งจังหวัดสงขลา มีความหนาแน่นเฉลี่ย 121คน/กม² การเปลี่ยนแปลงประชากรมีอัตราการร้อยละ 2 ต่อปี และสูงในอำเภอหาดใหญ่ร้อยละ 1.9 รองอำเภอเมืองสงขลา ร้อยละ 1.7

4.2.3 การคาดคะเนประชากร จากการเปลี่ยนแปลงร้อยละ
 2 ต่อปี ของประชากรสงขลา ปี2521-2525 เมื่อสำรวจปีปัจจุบัน 2528 ประชากร 981,670 คน โดยวิธีการเปลี่ยนแปลงแบบอนุกรมเรขาคณิต (GEOMETIC PROGRESS) ในสูตรอัตราเพิ่ม $r = \sqrt[n]{\frac{PT}{PO}} - 1$ และสูตร คำนวณขนาดประชากร $P_n = PT (1+r)^n$ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ประชากรปี 2528} & 981,670 \text{ คน} \\ \text{ประชากรปี 2523} & 818,327 \text{ คน} \end{aligned} = \sqrt[5]{\frac{981,670}{818,327}} - 1$$

$$= 1.0370 - 1$$

$$= 0.037 \times 100 = 3.70\% \text{ ต่อปี}$$

ในช่วง 5 ปี มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 3.70% ต่อปี จึงถือการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 3.70% เป็นเกณฑ์การคาดการณ์ประชากร

การคาดการณ์ประมาณประชากร

$$\text{สูตร } P_n = P_t (1+r)^n$$

$$P_t = \text{ประชากรปี 2528 } 981,670 \text{ คน}$$

$$P_{2533} = 981,670 (1+0.037)^5$$

$$= 1,177,224$$

$$P_{2538} = 981,670 (1+0.037)^{10}$$

$$= 1,411,734$$

$$P_{2543} = 981,670 (1+0.037)^{20}$$

$$= 2,030,208$$

สรุป . . . จึงถือคือ การเปลี่ยนแปลงประชากรในอัตรา 3.70% ต่อปี
เป็นเกณฑ์ในการเปลี่ยนแปลงประชากรจังหวัดสงขลาในอนาคต

4.3 รายได้ประชากร คือ ความสามารถในการผลิตผัก 5163.5 ล้านบาท ตามราคาคงที่ปี 2515 เฉลี่ยประมาณ 6,373 บาท สูงกว่ารายได้เฉลี่ยบุคคลประเภทภาคใต้ 5,452 บาท ในปี 2525

ตารางเปรียบเทียบรายได้ต่อบุคคลสงขลากับภาคใต้

	ผลิตภัณฑ์รวม ราคาคงที่ ปี 2515 ล้านบาท	ประชากร (คน)	รายได้ต่อบุคคล ราคาคงที่ ปี 2515 (บาท)
สงขลา	5,163.5	888,274	6373
ภาคใต้	33,482	5,715,691	5452
สงขลา/ภาคใต้ ร้อยละ	15.42	14.73	

ที่มา : รายงานสำรวจจังหวัดเมืองรวม สำนักผังเมืองรวม

4.4 เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เป็นชาวไทย เชื้อชาติไทยประมาณ 66% นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม 33% ศาสนาคริสต์และอื่น ๆ 1% ศิลปวัฒนธรรมภายในจังหวัดมีพฤติกรรมร่วมกันระหว่างประเพณีไทยและประเพณีมุสลิม¹³

4.5 การศึกษา จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการศึกษาภาคใต้โดยมีหน่วยงานและสถานศึกษาอื่น ๆ ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 191 แห่ง นอกกระทรวงศึกษาธิการ 500 แห่ง ทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง¹⁴ จำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมด 215979 คน

¹³ รายงานสรุปจังหวัดสงขลา

¹⁴ ศึกษาธิการจังหวัดสงขลา

4.6 ความเป็นอยู่ และอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการ
เกษตรในชนบทร้อยละ 70 แยกเป็น ทานา ร้อยละ 10.6 สวนยาง ร้อยละ 15.6
พืชไร่ ร้อยละ 12.8 ร้อยละ 31 เป็นอาชีพประมง

4.7 สาธารณูปโภค

- การไฟฟ้า ทั้งกระแสไฟฟ้าลิกไนท์ จังหวัดกระบี่
- ประปา ดำเนินการโดยศูนย์การประปาเขต 6 อำเภอหาคีใหญ่
- สื่อสาร เป็นศูนย์สื่อสารมวลชนภูมิภาคภาคใต้

วิทยุโทรทัศน์ มีสถานีโทรทัศน์ 2 แห่ง สถานีวิทยุกรมประชา
สัมพันธ์ 9 แห่ง ไปรษณีย์โทรคมนาคม รับผิดชอบ 14 จังหวัดภาคใต้ โดยสำนักงานไปรษณีย์
โทรเลขเขต 9 อันมีที่ทำการปท.จ 15 ที่ทำการ ปท.อ 15 ที่ทำการ ตู้ไปรษณีย์ 300 ตู้
สถานีการสื่อสารเคเบิลใต้น้ำ 1 สถานี

โทรศัพท์ มีสำนักงานเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 6 มีชุมสายรับผิด
ชอบ 28 ชุมสาย ในเขต 6 จังหวัด เฉพาะชุมสายที่ทำการปฏิบัติงานภายใน เขตชุมชน
สายจังหวัดสงขลา 10 ชุมสาย

ศูนย์โทรพิมพ์ภาคใต้ เป็นศูนย์โทรพิมพ์เพื่อการศึกษาคือของภาค
ใต้ในอำเภอหาคีใหญ่ จังหวัดสงขลา

4.8 การคมนาคม-ขนส่ง จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการคมนาคม
ศึกษาคือภาคใต้ สะดวกทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ

การคมนาคมทางบก

- ถนน มีโครงข่ายถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 คือ ถนน
เพชรเกษม เป็นเส้นทางหลักเชื่อมกรุงเทพฯ กับภาคใต้ ผ่านอ.หาคีใหญ่ อ.สะเดา ไปสู่
ถนนประเทศมาเลเซีย และมีทางหลวง 4083 เป็นทางหลวงเลียบฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ
ภาคใต้

- รถไฟ เป็นศูนย์กลางการเดินทางรถไฟภาคใต้ที่สถานีชุมทาง

ภาคีใหญ่ มีสาย 3 สาย กรุงเทพฯ-ภาคีใหญ่, ปากังเบซาร์-ภาคีใหญ่, สุโขทัย-ภาคีใหญ่
 - ทางน้ำ มีบริษัทเรือไทย ระหว่างสงขลา-กรุงเทพฯ และ
 สงขลา-สิงคโปร์ ทั้งโดยสารและส่งสินค้า
 - ทางอากาศ เป็นศูนย์กลางบินนานาชาติ อ.ภาคีใหญ่ คึกคัก
 กรุงเทพฯ มาเลย์เซีย และสิงคโปร์

4.9 การสาธารณสุข การบริการสาธารณสุขจังหวัดสงขลานั้นว่าเป็น
 สถานบริการหลักภาคใต้ในค่านสาธารณสุข เพื่อช้แก้ปัญหาการบริการเข้าสู่กรุงเทพฯ โดยมี
 โรงพยาบาลรัฐ กระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เป็น
 โรงพยาบาลศูนย์กลางทางการสาธารณสุข ¹⁵

สรุปผล จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปจังหวัดสงขลา ทำให้เราทราบว่า

ก. ค่านกายภาพ

1. เป็นเมืองหลักของภาคใต้ สงขลา-ภาคีใหญ่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5
2. เป็นเมืองชายแดนคึกคักกับประเทศมาเลย์เซีย มีพ.ท. 1040 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตรและการประมงเป็นเมืองหน้าด่านค่านการทหารและการปกครองภาคใต้
3. เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคใต้ทั้ง 3 ทาง
4. เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในค่านทรัพยากรธรรมชาติ

ข. ค่านเศรษฐกิจ

1. เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ และเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์การค้าใหญ่ภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อันมีผลิตภัณฑ์มวลรวมด้านการเกษตร และการประมงสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ ทั้งยังเป็น ศูนย์กลางการส่งออกของภาคใต้ไปสู่ภาคอื่น และต่างประเทศ

2. เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับภาคใต้
3. เป็นศูนย์กลางเมืองท่าทางเศรษฐกิจการเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร ภาคใต้
4. เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการประมงภาคใต้

ค. ด้านสังคม

1. เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 3 อันมีอัตราการขยายตัวด้าน ประชากรค่อนข้างสูงถึง ร้อยละ 22
2. เป็นศูนย์กลางราชการ และการศึกษาของภาคใต้ เนื่องจากมีสถาบันราชการ และการศึกษา มาก ยังเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาเทคโนโลยีด้านคนเพื่อพัฒนาภาคใต้
3. เป็นศูนย์กลางการบริการ ชั้นพื้นฐานของรัฐบาล สาธารณสุข สาธารณูปโภค สาธารณูปการ แนวโน้มอนาคต

ยังเป็นศูนย์กลางของภาค ทั้งทางการคมนาคมขนส่ง การค้า การศึกษา การบริการ การบริหาร และพัฒนาชนบท ส่วนแนวโน้มด้านอุตสาหกรรมขึ้นกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมการส่งออก อุตสาหกรรมการประมง

2.2.3 ความสำคัญและสภาพแวดล้อมทั่วไประดับอำเภอและเทศบาล

1. ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสงขลา

เมืองสงขลาเป็นเมืองโบราณ เกิมตั้งอยู่ในอำเภอสทิงพระ สร้างราว พ.ศ. 700-800 ชนชาติอาขัยเดิม ได้แก่ มอญ มลายู และ อินทีย

เมืองสงขลาเดิมเป็นเมืองขึ้นของนครศรีธรรมราช ต่อมากลในอำนาจ อาณาจักรศรีวิชัย ในปี พ.ศ. 1200-1400¹⁶ ครั้นถึงสมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงยกทัพมา ศึกไค้แหลมมลายูทั้งหมด เมืองสงขลาจึงตกเป็นของสุโขทัยตั้งแต่นั้นมา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองสงขลาตกเป็นเมืองขึ้นของเจ้าเมืองปัตตานี อันเป็นกบฏ ยกมาตีไค้เมืองสงขลา และพระระนองรายณ์มหาราช ก็คืนไค้ใน พ.ศ. 2223 และ ให้เผาเมืองเพื่อมิให้มีการสะสมทหารต่อไป

เมื่อทำลายเมืองสงขลาเดิมแล้ว โปรคให้สุไลมาน เป็นเจ้าเมืองสงขลา ใค้ไป และโปรคเกล้าสร้างเมืองใหม่ที่เชิงเขาแดง ริมฝั่งทะเลสาบสงขลาพร้อมทั้งสร้างคู เมือง กำแพงเมือง ป้อมปืน ตามแบบฮอลันดาที่เข้ามาช่วยเหลือ จุกประสงค์สร้างเมืองใหม่เพื่อ

1. เพื่อให้เป็นที่มั่นทางทหารภาคใค้ ป้องกันการโจมตีของพม่าภาคใค้
2. เพื่อคอยปราบปรามกบฏของรัฐมาเลย์เซีย ซึ่งอยู่ในฐานะเมืองประเทศ ราช เมื่อสุไลมานถึงแก่กรรมโปรคให้เฟริซีเป็นเจ้าเมืองสงขลาแทน เฟริซีเห็นว่าเมือง สงขลาตั้งริมทะเลยากแก่การป้องกันข้าศึกรุกราน จึงขอย้ายไปสร้างเมืองที่ เขาเมืองพัทลุง (เขาไชยบุรี) ตามพงศาวดารเมืองพัทลุง เมื่อ พ.ศ. 2291¹⁷ ในปี พ.ศ. 2312

¹⁶ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย รายงานวิจัยชุมชนสงขลา หน้า 1

¹⁷ ผู้ว่าราชการจังหวัด รายงานเมืองสงขลา

พระเจ้าตากสินยกทัพมาปราบเมืองนครศรีธรรมราช และได้เสด็จมาที่เชิงเขาแดง ได้โปรด
 ใ้ให้นายโยม ชาวสงขลาเป็นพระยาสงขลา ปกครองเมืองต่อไปและแต่งตั้งนายเหวียง แซ่เฮา
 เป็นนายอการวังนง เเกาะสี่ เเกาะห้า เป็นเจ้าเมืองโดยได้รับราชทินนามว่า หลวงอินทศิรี
 สมบัติ (ต้นตระกูล ณ สงขลา) ปกครองมีเมืองตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ 1 (แหลมสน) ตำบล
 หัวเขา คนตะผาดั้งบ่อข่าง และโปรดให้สงขลาขึ้นตรงต่อธนบุรี เป็นเมืองเอกภาคใต้

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 ย้ายเมืองสงขลามาศึกษะวันออกทะเลสาป
 สงขลาอันเป็นที่ตั้งเมืองปัจจุบัน แล้วสร้างกำแพงเมือง คูเมืองล้อมรอบเนื้อที่ประมาณ 750 ไร่
 กำแพงเมืองอยู่ห่างทะเลสาป 40.00 เมตร มุมเมืองมีป้อมปืนทั้งสิ้นมุม มีประตูโดยรอบ 10
 ประตู ความยาวกำแพงเมืองทิศเหนือ-ใต้ ประมาณ 1000 เมตร (25 เส้น) กำแพงด้าน
 ทิศตะวันตก-ตะวันออกยาว 1200 เมตร (30 เส้น) กำแพงสูง 3 เมตร หนา 2 เมตร

พ.ศ. 2385 รัชกาลที่ 3 ทำพิธีปักหลักเมือง เมื่อศุกร์ที่ 30 มีนาคม 2385
 จนกระทั่งปีสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เมืองสงขลาถูกเลือก
 ตั้งเป็นที่ตั้งมณฑลนครศรีธรรมราช ในสมัยการปฏิวัติการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. 2495)
 มาเป็นกระทรวง ทบวง กรม มีการแบ่งการปกครองเป็นภูมิภาค จังหวัด และอำเภอ นั้น
 มณฑลต่าง ๆ ยุบเลิก สงขลาจึงมีฐานะเป็นจังหวัด และถูกเลือกให้เป็นที่ตั้งภาค 9 ตาม
 พ.ร.บ. บริหารราชการแผ่นดิน แต่เมื่อยุบเลิกการปกครองไปแล้ว เขตการบริหารราชการ
 แผ่นดินเดิมยังคงอยู่ จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการบริหาร เป็นที่ตั้งของสำนักงานระดับ
 เขต กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ อยู่จนทุกวันนี้

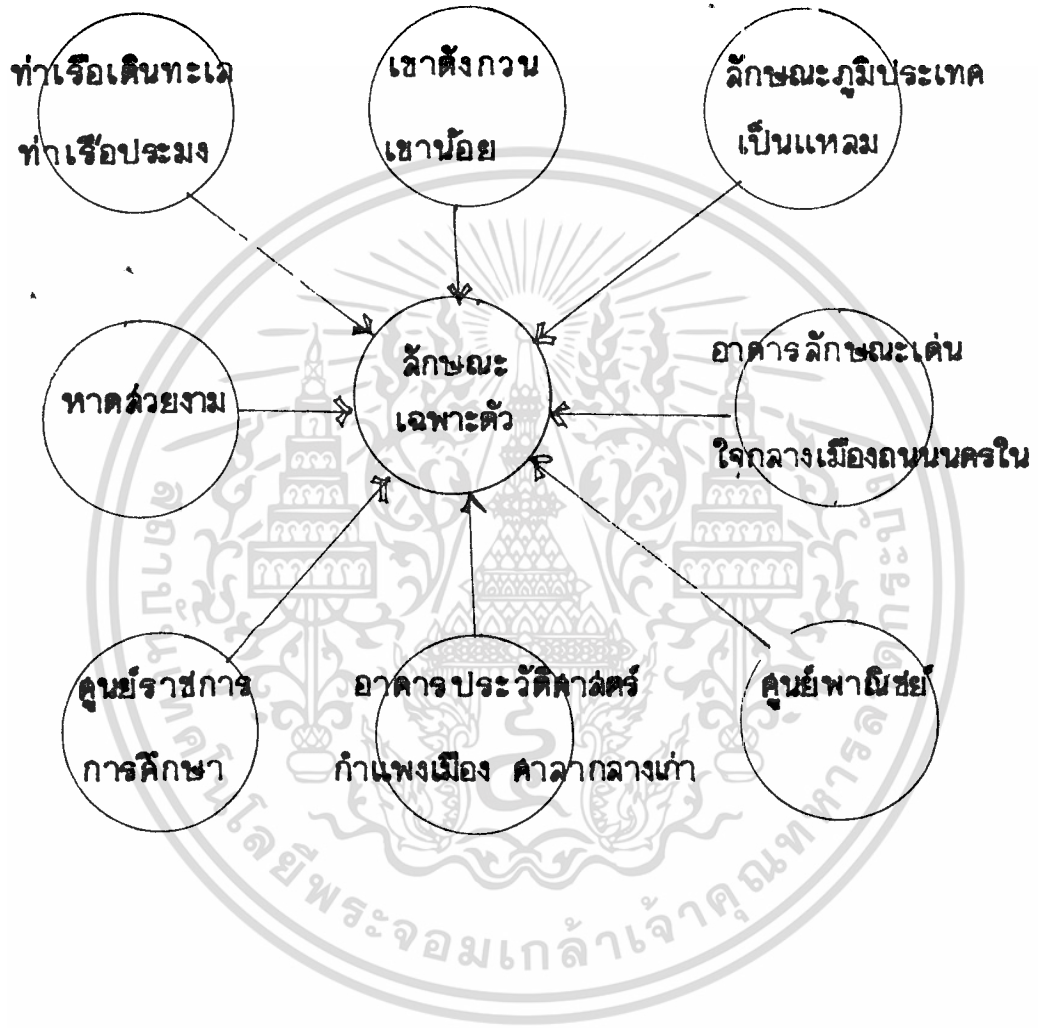
ในบันทึกพ่อค้าชาวฮอลันดา เรียกเมืองสงขลาว่า "แซงกอร่า" แต่ในหนังสือ
 ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ การเมืองราชอาณาจักรสยามของนาซนิโคลาส แซร์นอส เรียก
 สงขลาว่า "เมืองสิงขร" จึงมีการสันนิษฐานว่า คำว่า สงขลา เพี้ยนมาจาก ชื่อ "สมิหลา"
 หรือ สิงขร ซึ่งแปลว่าภูเขา

จากการศึกษาประวัติ ทำให้ทราบว่า

- ก. บ้านสังคม ชาวสงขลาตั้งเดิมมีชนหลายเชื้อชาติ กังวั้นชนรมที่แสวงออกบ้านสถาปัตยกรรม มีหลายแบบ เช่น จีน ไทย มลายู ฯลฯ
- ข. บ้านเศรษฐกิจ ภัยเหตุเป็นเมืองชายทะเลทำให้สงขลารุ่งเรืองบ้านการค้าขาย หัวเมืองต่าง ๆ ทั้งใกล้เคียงและต่างประเทศ กังนั้นอิทธิพลต่างประเทสมักปรากฏในสถาปัตยกรรมเมืองสงขลาหลายประการ
- ค. บ้านการเมือง การทหาร การปกครอง สาเหตุจากเป็นเมืองหน้าด่านภาคใต้ ทำให้สงขลาเป็นศูนย์กลางการปกครองและการทหาร ในปัจจุบัน

2. ความสำคัญของชุมชนเมืองสงขลา

ชุมชนเมืองสงขลา ประกอบด้วยโบราณสถาน และอาคารบ้านเรือน มีลักษณะสถาปัตยกรรม แตกต่างกันหลายยุค หลายสมัย อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดสงขลา รวมทั้งมีภูมิประเทศสวยงาม ความธรรมชาติ อันมีภูมิประเทศเป็นแหลม และมีภูเขา มีหาดทรายขาวเป็นแนวทางยาวประมาณ 7 กม. ซึ่งไม่มีในจังหวัดอื่น ๆ ทำให้ชุมชนเมืองสงขลา มีลักษณะพิเศษเฉพาะทั่วไป (OVER ALL CHAVACTOR)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

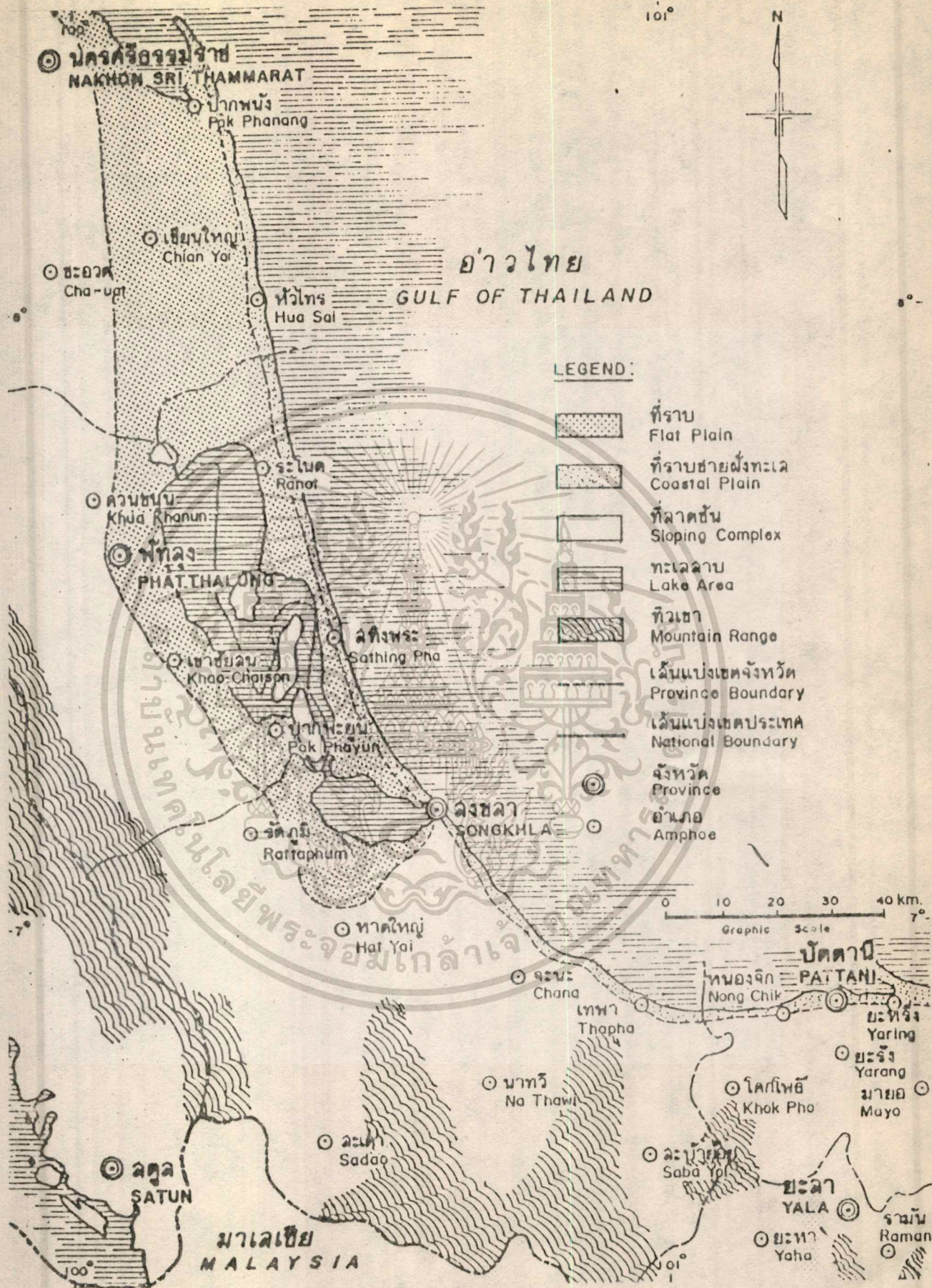
3. ลักษณะกายภาพ

3.1 ลักษณะทางธรณีวิทยา

สภาพพื้นที่เป็นคาบแลลมยื่นออกไปทะเลหลวง ที่มีทะเลหลวง และทะเลสาบล้อมรอบ ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป เป็นดินปนทราย ยกเว้นบริเวณกักริมทะเลสาปเป็นดินโคลน และดินพรุ อันเกิดจากการที่ลุ่มน้ำท่วมถึง.

3.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ชุมชนเมืองสงขลาในปัจจุบันอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสงขลาเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนตั้งอยู่บนแหลม มีทะเลหลวง และทะเลสาบล้อมรอบ ทิศเหนือมีเนินเขาน้อย และเขาคัวกวน และชายหาดทิวทัศน์สวยงาม ทิศใต้มีเนินเขารูปช้าง และเขาสำโรงขวางกันโนบางส่วน พื้นที่ในทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่ม บริเวณทางทิศเหนือเป็นชายหาดมีทิวทัศน์เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนนี้ และผู้อยู่ใกล้เคียงจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อภาคใต้

แผนที่ 6 ลักษณะภูมิประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาลแบ่งตามกระแสลมที่พัดผ่านพื้นที่เป็นประจำ มี 2 ฤดู คือ ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน ลมจะพัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย เข้าสู่ฝั่งตะวันตกของไทย ผ่านภูเขา เข้าสู่ชุมชนสงขลาทำให้ฝนตกไม่มากนัก ระหว่างต้นเดือนมีนาคม ถึง กลางตุลาคม

ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ลมมรสุมจะผ่านทะเลอ่าวไทย เข้าสู่พื้นที่ชุมชนสงขลา

3.4 ทรัพยากร และสถานทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากชุมชนเมืองสงขลาตั้งบนพื้นที่มีทะเลหลวงและทะเลสาบล้อมทางทิศเหนือเป็นส่วนใหญ่และสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มในบางส่วน การคมนาคมสะดวกทุกทาง และอยู่ใกล้ชายแดนไทยมาเลเซียจึงส่งผลถึงสถานะเศรษฐกิจชุมชนด้านการค้า การบริการ การอุตสาหกรรม การประมง การเกษตรกรรม

3.5 ลักษณะการใช้ที่ดิน

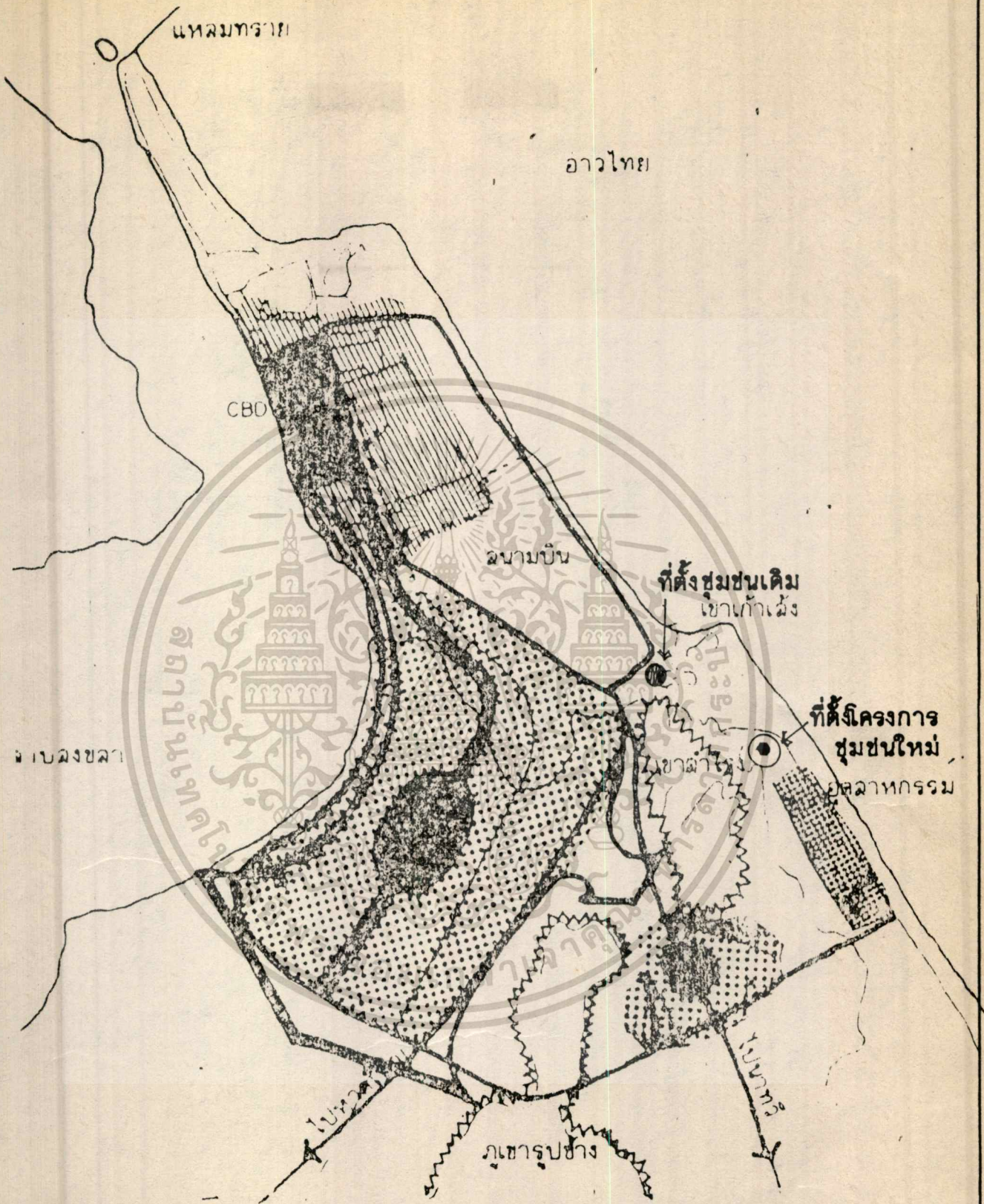
3.5.1 การใช้ที่ดินของชุมชนสงขลาในอดีต เกิดจากอิทธิพล

สภาพภูมิประเทศและการคมนาคมทางเรือในสมัยแรกเริ่มของชุมชนแถบนี้ที่ตั้งถิ่นฐานเมื่อครั้งย้ายเมืองเดิมจากเขาแก้ว โดยตั้งอยู่บริเวณแหลมทราย และขยายตัวลงมาทางทิศใต้ลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ได้แก่ พานิชยกรรม ที่พักอาศัย และสถาบันราชการบางส่วนยังอยู่ปะปนกับบริเวณถนนนครนอก ถนนนครใน สถาบันการศึกษาอยู่ทางทิศตะวันออกริมชายหาดทิศทะเลหลวงยาวลงมาถึงบริเวณสนามบินของกองทัพอากาศ ต่อจากนั้นเป็นบริเวณสนามบินถึงเขาแก้วเส้นทางชายฝั่งทะเลหลวง ทางทิศใต้คือถึงเขาสำโรง และเขารูปช้าง ระหว่างเขาสำโรง และเขารูปช้างเป็นที่ตั้งสถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้ออกไปทางทิศใต้ริมถนนสงขลานครินทร์เป็นศูนย์อนามัยและเรือนจำกลาง (ดูจากแผนที่รายละเอียด)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.2 แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนเมืองสงขลาขยายตัวมี
 เพิ่มตลอดเวลาโดยสภาพภูมิประเทศแล้ว จะมีบังคับการขยายตัวให้ขยายลงมาทางทิศ
 ตะวันตกเฉียงใต้ทางเดียวกันนี้เนื่องจากพื้นที่ทางทิศเหนือสุดปลายแหลมมีสวนสน และหาด
 ทรายเป็นสถานที่พักผ่อนของชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ ทางทิศตะวันออกจากสถานที่
 ราชการ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สนามบิน สถานีกองทัพเรือ ทิศใต้เป็นเขาส่าโรง
 และเขารูปช้างขวางอยู่ ดังนั้นการขยายตัวของชุมชนซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติจะขยายลงทาง
 ตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการถมที่ เนื่องจากเหตุจำเป็นของ
 ภูมิประเทศ

แผนภาพที่ 7 การขยายตัวออกเป็นกลุ่ม

แสดง.

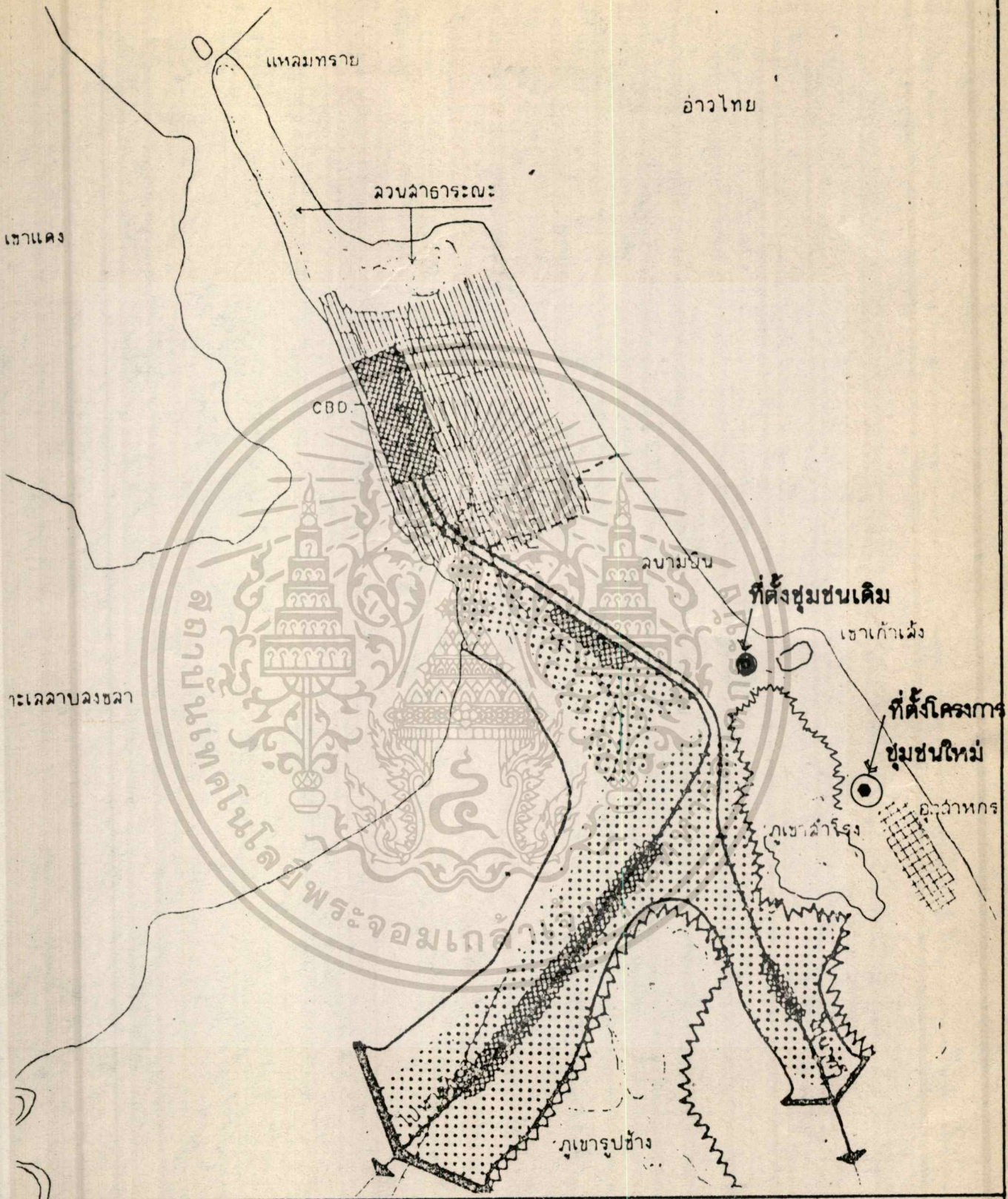
ทิศทางการขยายตัวของชุมชนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

วิทยานิพนธ์

โครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าแก่วัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษา
อ.ท่าเรือเมืองฉะเชิงเทรา

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่เนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภาพที่ 8 การขยายตัวออกนอกผังทาง

<p>แล้วแต่ ทิศทางการขยายตัวของชุมชนเทศบาลฉะเชิงเทรา</p>	<p>วิทยานิพนธ์ โครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมง แก้วแดง อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา</p>
---	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.3 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เทศบาลเมืองสงขลาจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2478 มีอาณาเขตพื้นที่ 6,742 ตารางกิโลเมตร¹⁸ เนื่องจากเมืองสงขลาถูกล้อมรอบด้วยทะเลสาปและทะเลหลวง จึงขยายตัวไปทางทิศใต้อันมีทางหลวงสายประธาน 2 สาย แยกออกตรงบริเวณริมเขตเทศบาลในอดีตเพื่อเชื่อมสงขลาเข้ากับภาคใหญ่และอำเภอจะนะ รูปแบบการพัฒนาจึงออกมาในรูปย้ายพักอาศัยความหนาแน่นต่ำ ที่กระจุกกระจาย โดยมีสถานที่ราชการและสถานศึกษาบางแห่งตั้งริมทางหลวง

ในระยะ 5 ปีต่อมา การขยายตัวย่านที่อยู่อาศัยเป็นสาเหตุที่ทำให้เขตเมืองขยายออกไป ซึ่งการขยายตัวเหล่านี้ไปยังทิศใต้ตามแนวถนนสงขลา-หาคีใหญ่ จะไปทางสงขลา-จะนะบ้างก็ส่วนน้อย มีการขยายตัวของสถานที่ราชการและย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญ เกิดในแนวทางนี้เหมือนกันแต่ไม่กว้างขวางเหมือนที่อยู่อาศัย

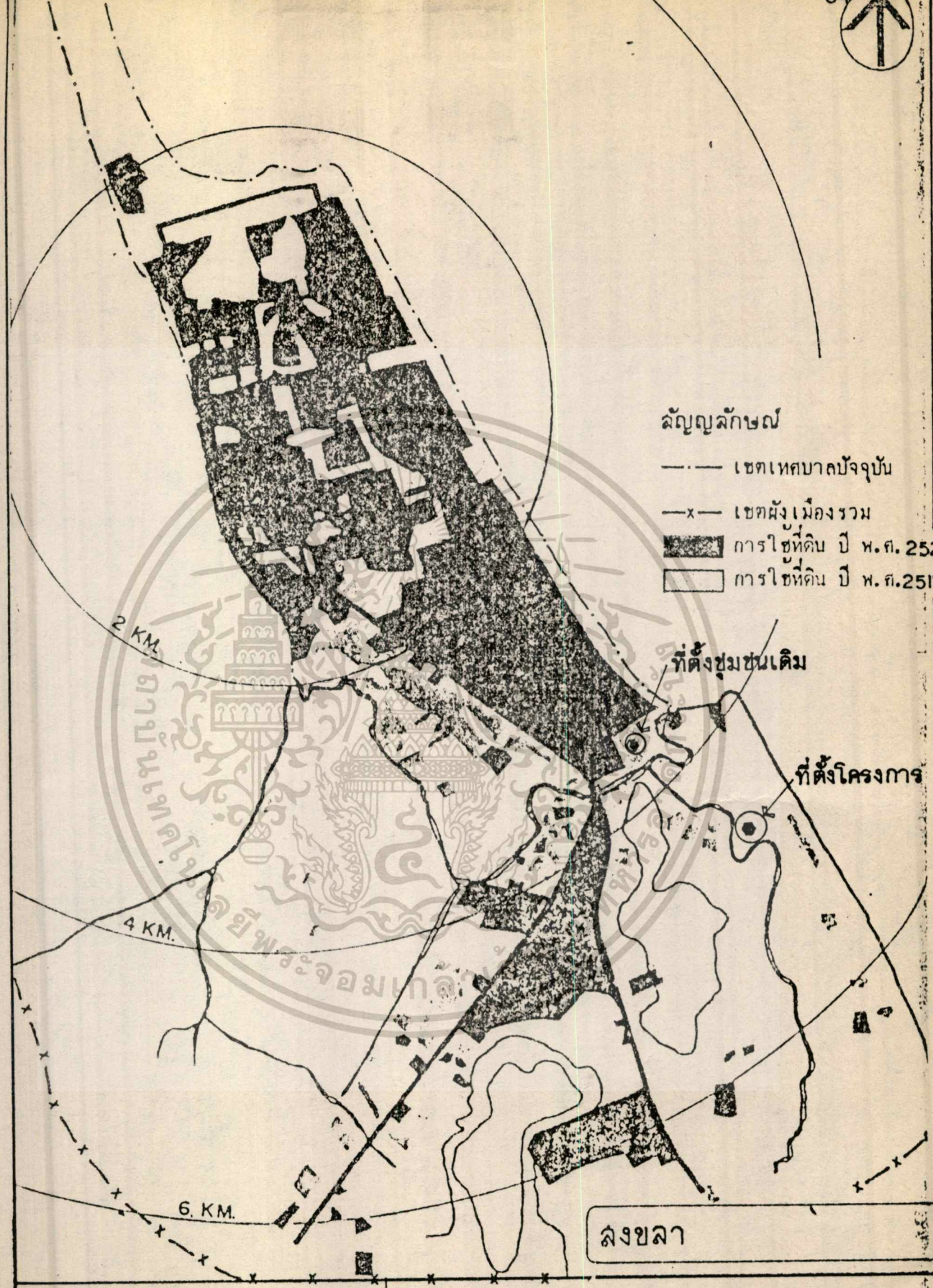
การวิเคราะห์การใช้ที่ดินในช่วง 5 ปี ได้มีการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ
ต่อไปนี้

- การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
- การขยายตัวบริเวณที่มีการพัฒนาแล้ว
- ทิศทาง ขนาด และระยะห่างจากจุดเริ่มต้นโดยพิจารณาการพัฒนาของสิ่งสาธารณูปโภค

บทสรุปการวิเคราะห์ เห็นว่ารูปแบบการใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเท่านั้น การวิเคราะห์พบว่า สงขลาเป็นเมืองที่อยู่อาศัยมาตลอดในปี 2497 มีพ.ท. 9.34 กม²¹⁹ การพัฒนาเกือบทั้งหมดเป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยและพาณิชย์กรรมปะปนกับย่านที่อยู่อาศัยโดยการขยายตัวไปตามถนนสงขลา-หาคีใหญ่ บริเวณทิศใต้ของเมืองสงขลา
รูปที่ _____ (ย่านที่พัฒนาแล้วปี 2519-2524)

¹⁸ เทศบาลเมืองสงขลา รายงานความจำเป็นขอขยายเขต พ.ศ. 2528

¹⁹ บริษัทที่ปรึกษา รายงานสรุปการสำรวจพัฒนาเมืองหลักสงขลา

สัญลักษณ์

- เขตเทศบาลปัจจุบัน
- x- เขตผังเมืองรวม
- █ การใช้ที่ดิน ปี พ.ศ. 2524
- การใช้ที่ดิน ปี พ.ศ. 2519

ที่ตั้งชุมชนเดิม

ที่ตั้งโครงการ

ลงขลา

ที่มา: สำนักผังเมือง

แผนภาพที่ 10 ย่านที่พัฒนาแล้ว (2519-2524)

เอกสารนี้เป็นวิทยานิพนธ์ สำหรับโครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมงเก่าแก่อ.เมือง จ.ลงขลา

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพในอนาคต สำนักผังเมืองจัดทำผังเมืองรวมสำหรับสงขลาในปี 2540 โดยการยืกลักษณะการพัฒนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3.5.4 บริเวณผังเมืองรวมใน ปี 2519-2524

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลสงขลา ปี 2519 ถ้าไม่คิดรวมบริเวณเกษตรกรรมและที่โล่ง ย่านที่อยู่อาศัยนับว่ามีสัดส่วนสูงสุด คือ 35.52% รองลงมาสถานที่ราชการ 26.26% สถาบันการศึกษา 13.11% ในทางตรงกันข้ามศูนย์การค้าเทศบาลมีแห่งเดียว มีพ.ท.น้อยสุด 2.45% เท่านั้น แต่ก็มีการหนาแน่นสุดในพื้นที่พัฒนาแล้ว (ดูตารางที่ _____) (การใช้ที่ดิน ปี 2519) และรูปที่ _____ (ย่านการพัฒนาแล้ว ปี 2519-2524) ประกอบ อันแสดงถึงการใช้ที่ดินต่าง ๆ ยังปะปนการขยายตัวไม่เป็นระเบียบทำให้เกิดปัญหาการบริการสาธารณะไม่เพียงพอและทั่วถึง นอกจากนี้ยังเพิ่มปัญหาการจราจรอีกด้วย²⁰

การแก้ปัญหาชุมชนเมืองสงขลา เนื่องจากการใช้ที่ดิน ปี 2519 ในบริเวณผังเมืองรวม เพื่อรองรับการขยายตัวกับการพัฒนาที่ถ่วงมาเห็นสมควรแก้ปัญหาโดยการวางผังเมืองรวมสงขลา โดยให้มีการวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประเภทต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน และเพิ่มบริการสาธารณะให้เพียงพอกับการขยายตัว นอกจากนี้ยังต้องสร้างโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนให้สัมพันธ์กันตามเป้าหมายและสอดคล้องแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม²¹ การใช้ที่ดินปี 2525 ในเขตเทศบาลยังมีการใช้ที่ดินค้าปลีกมีอัตราสูงสุดถึงร้อยละ 45.3 ที่อยู่อาศัยรองลงมา 22.7 และสถานพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา มีอัตราร้อยละ 10.0 นอกนั้นเป็นอัตราส่วนไม่ถึง 10.0 ซึ่งเป็นสถาบันราชการ ศาสนา สาธารณูปโภค ซึ่งเห็นได้ว่าการใช้ที่ดิน ปี 2525 ยังไม่มีสัดส่วนแน่นอนและมีความสัมพันธ์กันตามสัดส่วนของเมือง ในความสำคัญของเมืองหลัก (ดูรูป การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2525 หน้า 36 หนังสือผังเมือง)

²⁰ สำนักผังเมือง รายงานการสำรวจเมืองสงขลา

²¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 56

การใช้ที่ดิน ปี 2519

ตารางที่ ๖ การใช้ที่ดินในย่านเมืองสงขลา 2519

ลำดับ		พื้นที่		พื้นที่ซึ่งไม่รวมบริเวณเกษตรกรรม	
		กม ²	เปอร์เซ็นต์	กม ²	เปอร์เซ็นต์
1.	ย่านที่พักอาศัย	4.203	12.7	4.203	35.52
	ย่านพาณิชยกรรม	0.290	0.9	0.290	2.45
	ย่านอุตสาหกรรม	0.792	2.4	0.792	6.70
	สถาบันราชการ	3.107	9.4	3.107	26.26
	สถาบันการศึกษา	1.551	4.7	1.551	13.11
	บริเวณศาสนสถาน	0.398	1.2	0.398	3.36
	สาธารณูปโภค	1.110	3.4	1.110	9.38
	สวนสาธารณะและ	0.381	1.1	0.381	3.22
	บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ				
	ย่านเกษตรกรรมและ	21.244	64.2	-	-
	ที่โล่ง				
	รวม	33.076	100.0	11.832	100.0

ที่มา : สำนักผังเมือง

การใช้ที่ดิน ปี 2519

ตารางที่ 7

การใช้ที่ดินเขตเทศบาลเมืองสงขลา พ.ศ. 2525

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่/ไร่	อัตราร้อยละ
พักอาศัย	1366.0	22.7
พาณิชยกรรม	176.0	3.0
สถาบันราชการ	153.0	2.5
สถาบันการศึกษา	436.0	7.3
ศาสนสถาน	195.0	3.2
สาธารณูปโภค	27.0	0.4
อุตสาหกรรม	34.0	0.6
คลังสินค้า	58.0	1.0
สถานพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา	597.0	10.0
คลอง ท่อน้ำ	22.0	0.4
ถนน ซอย	219.2	3.6
เลี้ยงสัตว์	1.3	0.02
ที่ว่าง	2724.5	45.3
รวม	6009.0	100%

ที่มา : กองสำรวจ สำนักงานเมือง

ที่ตั้ง
มีมากบริเวณนี้

การใช้ที่ดิน
เขตเทศบาล ปี 2525

ตาราง 8

ตาราง เปรียบเทียบการใช้ที่ดินเขตเทศบาลเมืองสงขลา พ.ศ. 2525
และ เขตผังเมืองรวม 2524

ประเภทการใช้ที่ดิน	เขตเทศบาลเมืองสงขลา		เขตผังเมืองรวม	
	เนื้อที่/ไร่	ร้อยละ	เนื้อที่/ไร่	ร้อยละ
พักอาศัย	1366.0	22.7	2847.4	13.4
พาณิชยกรรม	176.0	3.0	264.8	1.3
สถาบันราชการ	153.0	2.5	1928.7	9.3
สถาบันศึกษา	436.0	7.3	989.2	4.7
ศาสนาสถาน	195.0	3.2	247.0	1.2
สาธารณูปโภค, สาธารณูปการ	27.0	0.4	51.0	0.1
อุตสาหกรรม	34.0	0.6	334.0	1.7
คลังสินค้า	58.0	1.0	178.2	0.9
สถานพักผ่อน, สนามกีฬา	597.0	10.0	238.0	1.1
คลอง, หนองน้ำ	22.0	0.4	50.0	0.3
ถนน, ซอย	219.2	3.6	613.0	3.0
เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์	1.3	0.02	12941.5	62.6
ที่ว่าง	2724.5	45.3		
รวม	6009.0	100%	20672.8	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเหตุ ทักอาศัยในเขตเทศบาลมิไค้แยกเป็น ปานกลางหนาแน่น และ หนาแน่นน้อย
เขตผังเมืองรวม มีหนาแน่นมากและหนาแน่นน้อย ดังนี้

หนาแน่นมาก	264.8 ไร่	ร้อยละ 1.3
หนาแน่นน้อย	2847.4 ไร่	ร้อยละ 13.4
ไม่มีหนาแน่นปานกลาง		

พาณิชย์กรรมคงรวมถึงหนาแน่นมาก ๕ พาณิชยกรรม

3.5.5 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้น การขยายตัวของชุมชนค่อนข้างมาก จึงเห็นสมควรวางผังเมืองรวม เมืองสงขลาในอนาคต โดยการเพิ่มเขตจากเขตเทศบาลเดิมในเนื้อที่ 9.34 กม.² เป็นเนื้อที่ประมาณ 30.14 ตารางกิโลเมตร เพื่อกำจัดขนาดของเมือง ให้รองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอใน 20 ปีข้างหน้า โดยอาศัยหลักในการพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ ประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของเมือง โดยกำหนดขอบเขตผังเมืองรวมดังนี้²³

ทิศเหนือ เริ่มจากแหลมทราย ตามแนวฝั่งทะเลหลวงจากทิศเหนือ จากแหลมสมิหรา โดยมีระยะห่างจากฝั่งทะเลออกไปทาง ทะเลหลวง เป็นระยะ 250 เมตร โดยตลอดแนว

ทิศตะวันออก จากแนวแหลมสมิหралงมาตามแนวฝั่งทะเลหลวงด้านตะวันออก ผ่านเขาแก้วแสงลงไปทางทิศใต้ประมาณ 2.8 กิโลเมตร โดยมีขอบเขตห่างจากฝั่งทะเล 250 เมตร ตลอดแนว

ทิศใต้ จากแนวทิศตะวันออกซึ่งห่างจาก เขาแก้วแสง 2.8 กม. เป็นแนวตั้งฉากกับแนวฝั่งทะเลไปตัดถนนสายสงขลา-นาทวี ผ่านแนวสีกเข้าไปประมาณ 600 เมตร ไปตัดกับจุดตัดของ ถนนสายสงขลา-หาดใหญ่ และทางรถไฟออกตรงไปถึง ปากคลองท่าอิฐ ห่างจากปากคลองท่าอิฐออกไปในทะเลสาป ระยะ 250 เมตร

ทิศตะวันตก จากปากคลองท่าอิฐ เป็นแนวขึ้นไปทางทิศเหนือขนานกับแนว ฝั่งทะเลสาปสงขลา โดยห่างจากฝั่งทะเลสาปเข้าไปยัง ทะเลสาปสงขลาเป็นระยะ 250 เมตร โดยตลอดแนวไป จกจุดเริ่มต้นผังเมืองรวมทางทิศเหนือ

²³ สำนักผังเมือง รายงานการสำรวจเมืองสงขลา

ตารางที่ ๑

การใช้ที่ดิน เขตผังเมืองรวม เมืองสงขลา พ.ศ. 2524

การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวม	ปัจจุบัน เนื้อที่เป็นไร่	พ.ศ. 2524 ร้อยละ
พักอาศัยหนาแน่นมาก, พาณิชยกรรม	264.8	1.3
พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	-	-
พักอาศัยหนาแน่นน้อย	2847.4	13.4
สถาบันราชการ	1928.7	9.3
สถาบันการศึกษา	989.2	4.7
ศาสนสถาน	247.0	1.2
สาธารณูปการ	51.0	0.1
อุตสาหกรรม	344.0	1.7
คลังสินค้า	178.2	0.9
สวนสาธารณะ, สนามกีฬา	238.0	1.1
ทะเล, ลำคลอง, หนองน้ำ	50.0	0.3
ถนน, ซอย	613.0	3.0
เกษตรกรรม	12,941.5	62.6
รวมเนื้อที่	20,672.8	100.0

จำนวนประชากร 84,814 คน

ความหนาแน่นรวม 4 คน/ไร่

ความหนาแน่นเฉพาะ 27 คน/ไร่

การใช้ที่ดินปี 2524

รวมเขตผังเมืองรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10

การใช้ที่ดินเขตผังเมืองรวม เมืองสงขลาพ.ศ. 2539

การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวม	(อนาคตรับปรุง) เนื้อที่ ไร่	พ.ศ. 2539 ร้อยละ
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	3528.2	17.1
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	2734.6	13.2
ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก พาณิชยกรรม	433.6	2.1
อุตสาหกรรมเกี่ยวกับธุรกิจประมง	237.6	1.2
อุตสาหกรรม	681.0	3.3
ชนบท และเกษตรกรรม	2118.8	10.2
สวนสาธารณะ สนามกีฬา และสวน เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม	5813.8	28.1
สถาบันการศึกษา	1045.2	5.1
ศาสนสถาน	249.0	1.2
สถาบันราชการ, สาธารณูปโภค, สาธารณูปการ	2864.8	13.9
ทะเล, ลำคลอง, หนองน้ำ	50.0	0.2
ถนน	916.8	4.4
รวม	20,672.8	100

จำนวนประชากร 20๙,899 คน

ความหนาแน่นน้อย 12 คน/ไร่

ความหนาแน่นปานกลาง 48 คน/ไร่

ความหนาแน่นมาก 96 คน/ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

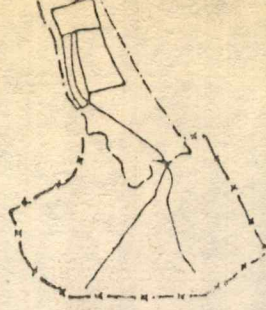
ตารางที่ 11

ตาราง: เปรียบเทียบการใช้จ่ายเงิน ปี 2524 และ ปี 2539

ประเภท	ปี 2524		ปี 2539		ความทองการเพิ่ม	
	บาท/ไร่	ร้อยละ	บาท/ไร่	ร้อยละ	บาท/ไร่	ร้อยละ
พักอาศัยหนาแน่นมาก, พาณิชยกรรม	264.8	1.3	433.6	2.1	168.8	1.35
พักอาศัยหนาแน่น ปานกลาง	-	-	2734.6	13.2	2734.6	21.80
พักอาศัยหนาแน่น น้อย	2847.4	13.4	3528.2	17.1	680.8	5.44
สถาบันราชการ สาธารณูปโภคสาขาอุปการ	1979.7	9.4	2864.8	13.9	885.1	7.08
สถานศึกษา	989.2	4.7	1045.2	5.1	56.0	0.44
ศาสนสถาน	247.0	1.2	249.0	1.2	2.0	0.01
อุตสาหกรรม	344.0	1.7	681.0	3.3	337.0	2.69
อุตสาหกรรมธุรกิจการประมง	-	-	237.0	1.2	237.0	1.89
สวนสาธารณะ สนามกีฬา ที่เพื่อการพักผ่อน	-	-	-	-	-	-
สิ่งแวดล้อม	238.0	1.1	5813.8	28.1	5575.8	44.60
คลังสินค้า	178.2	0.9	-	-	178.2	1.42
ทะเล ต่อกอง หนองน้ำ	50.0	0.3	50.0	0.2	50.0	0.40
ถนน, ซอย	613.0	3.0	916.8	4.4	303.8	2.43
เกษตรกรรม และชนบท	12941.5	62.6	2118.8	10.2	-10822.7	86.18
รวม	20672.8	100.0	20672.8	100.0	11209.1	89.79

สรุปผลควรเปรียบเทียบ: จะเห็นว่า เขตตั้งเมืองรวม ปี 2539 มีความต้องการที่ดิน
พื้นที่ สวนสาธารณะ สนามกีฬา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นจากปี 2524 มากถึง 5575.8
ไร่ ร้อยละ 44.60 เป็นอันดับ 1 รองลงมามีความต้องการที่ดินที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง
เพิ่มขึ้น 2734.6 ไร่ ร้อยละ 21.8 ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกเพียงเล็กน้อย
ไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ข้อสังเกต พื้นที่เกษตรกรรม ชนบท ลดลงมาถึง 21.18% เป็นจำนวน
10,822.7 ไร่ อันแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาบ้านการอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัย
เพิ่มขึ้นภายในเขตเมืองสงขลา อันสอดคล้องตามนโยบายผังเมืองหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
สังคม ซึ่งต้องพัฒนาเมืองสงขลา เพิ่มความเปี่ยมหมายถึง 11,209.1 ไร่ ร้อยละ 89.79 ของ
พื้นที่ทั้งหมดที่เดียว

แหลมสมุทร

KEY MAP

สัญลักษณ์

- บ้านที่อยู่อาศัย
- บ้านที่อยู่อาศัย (หนาแน่นปานกลาง)
- บ้านที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และย่านพาณิชย์กรรม
- ย่านอุตสาหกรรม
- สถานที่ราชการ และ สถานที่ศึกษา
- สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- พื้นที่เกษตรกรรม และ ห้างว่างเปล่า
- ศาสนสถานและบริเวณสุสาน
- เขตเทศบาลเมือง
- เขตผังเมืองรวม

ทะเลสาบดงขลา

ชุมชนเดิม

ที่ตั้งโครงการ ชุมชนใหม่

เขตผังเมืองรวม

ดงขลา

วิทยานิพนธ์

แผนภาพ II

การใช้ที่ดิน

โครงการปรับปรุงชุมชนชาวประมง

ในปัจจุบัน ปี 2524

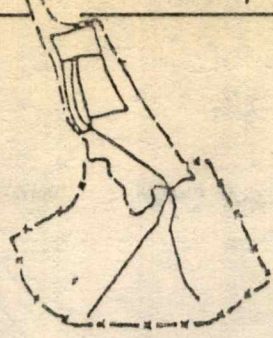
เก่าดั้ง

ดงขลา

ที่มา: สำนักผังเมือง

09 00 05 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100

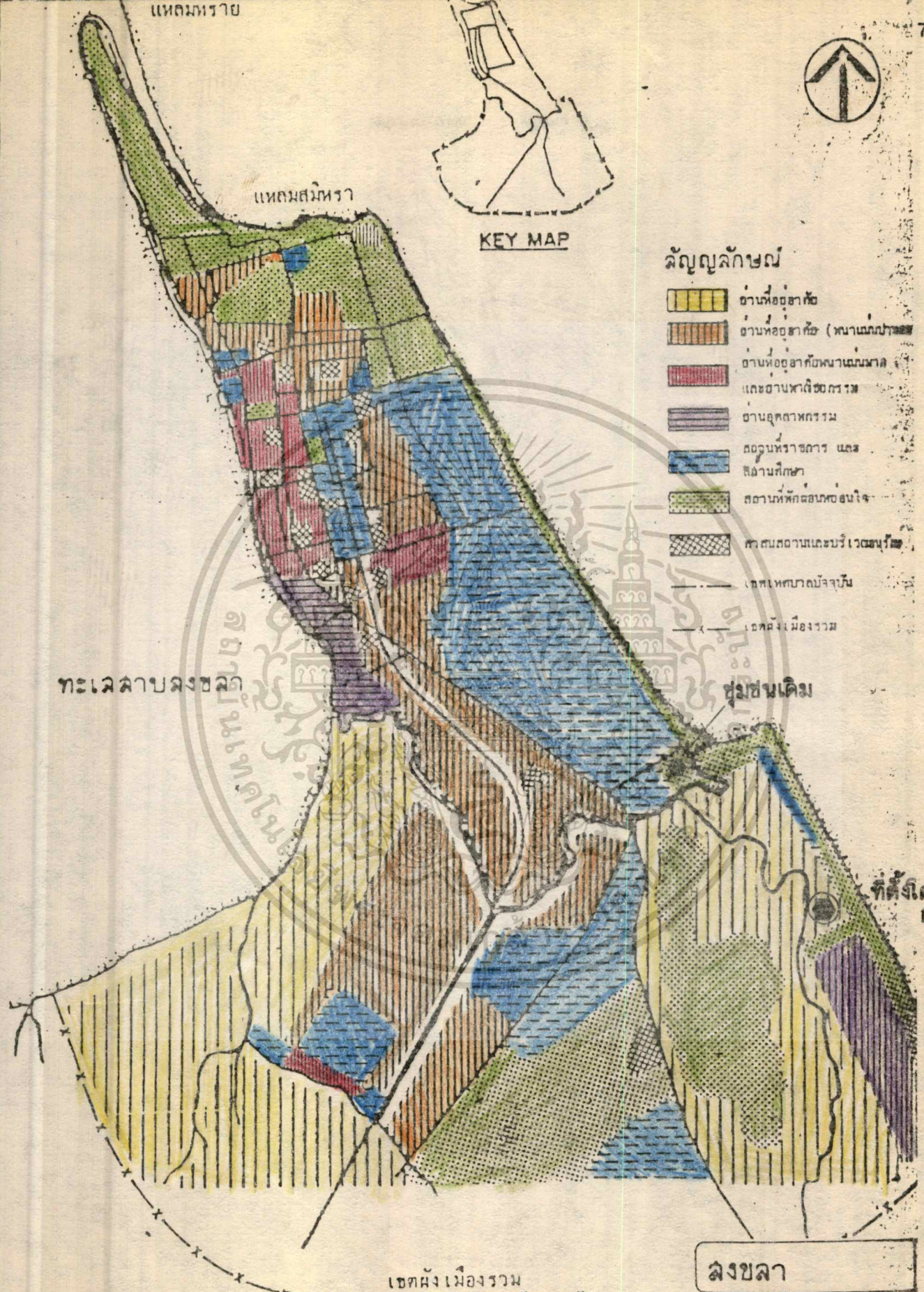
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอาจารย์และบุคลากรที่ศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร

KEY MAP

สัญลักษณ์

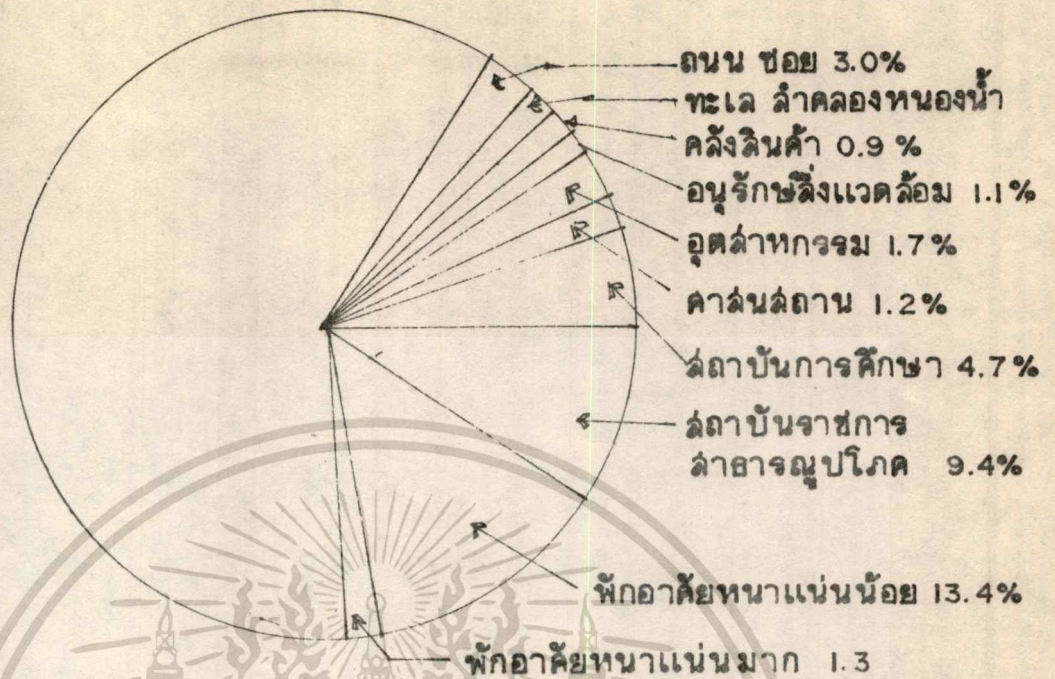
- อานหืออูฮาคือ
- อานหืออูฮาคือ (หนามกมปาลอ)
- อานหืออูฮาคือหนามกมปาลอ และอานหืออูฮาคือกรม
- อานลुकตากรม
- ลอวุนหฺราฮการ และ ลานศึกษา
- ลานหืออูฮาคือหนามกมปาลอ
- ลานหืออูฮาคือหนามกมปาลอ
- เขตเทศบาลจจุบัน
- เขตคั้งเมืองรวม

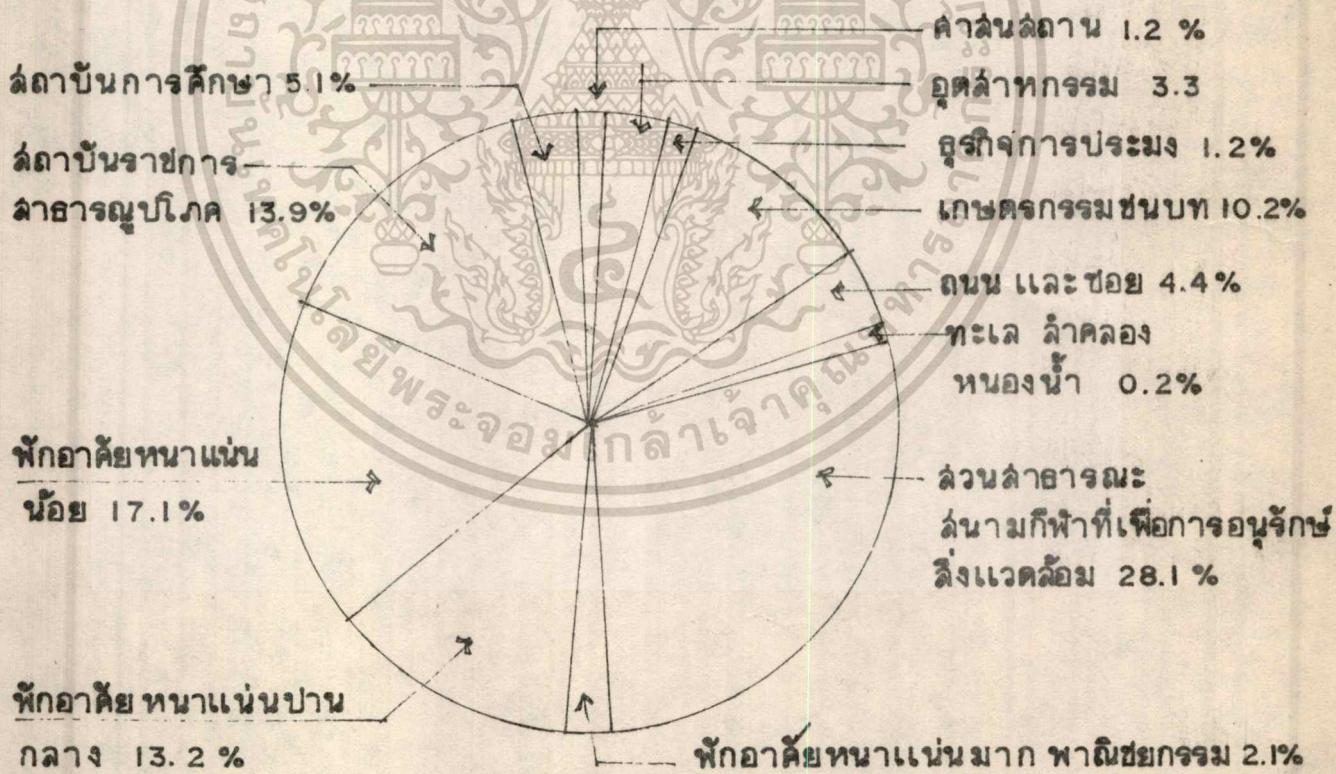
ฉียงมอ

ที่มาสําคัญคั้งเมือง
 มาตราลําวน
 วิทยาลัยสงฆราชวณไวสาหฺรวิทธานพนธ
 ศึกษาศาลน
 แฉนภาพที่ 12
 การใชทํดิน
 ใวงอวคคค 25...

เกษตรกรรม
ชนบท 62.6%

การใช้ที่ดินเทศบาลเมืองสงขลา 2524

การใช้ที่ดินผังเมืองรวม 2539

ผ่านภูมิที่ 7 เปรียบเทียบการใช้ที่ดินเทศบาลสงขลา, ผังเมืองรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการใช้ที่ดินเขตผังเมืองรวม ปี 2524 จะเห็นได้ว่าลักษณะภูมิประเทศถูกจำกัดด้านพื้นที่ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นที่ราชการประมาณร้อยละ 9.3 เมื่อเทียบกับการใช้เพื่อพักอาศัย ทั้งเมืองประมาณร้อยละ 14.7 เท่านั้น นอกจากนี้เป็นโบราณสถาน วัด และแหลมสนอ่อน หากทราย ซึ่งไม่สามารถพัฒนาเป็นที่พักอาศัยได้ ทางทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้มีแนวเขา รูปช้างขวางอยู่ ใจกลางเมืองจะเป็นที่ตั้งสถานีรถไฟและคลังน้ำมัน ก็ไม่มีพื้นที่ขยายตัวได้ ทางขยายมีทางบริเวณริมทะเลสาบ และทางรถไฟทิศตะวันตก

3.5.6 ปัญหาของชุมชน ปัญหาส่วนใหญ่อยู่กับการจำกัดตัวของพื้นที่ดังนี้

ก. ลักษณะภูมิประเทศบางแห่งเป็นที่ราบต่ำ โดยเฉพาะบริเวณ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อฝนตกบริเวณนี้จะมีน้ำท่วม

ข. การจราจรความสถิติที่ผ่านมามีจำนวนรถเพิ่มขึ้นถ้าโครงการทำเรือน้ำลึกเสร็จ จะเพิ่มจำนวนรถอย่างรวดเร็วปัญหาการจราจรคับคั่งตามมา เพราะ ธุรกิจต่าง ๆ ขยายตัว

ค. การใช้ที่ดิน มีความปะปนกันระหว่างการใช้เพื่อการพักผ่อน และสถานที่ราชการและสนามบิน พื้นที่เหล่านี้รวมศูนย์การจราจรจะไม่เพียงพอกับการอาศัยของเมือง และกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเมืองสงขลา

ง. เมืองสงขลาเป็นเมืองเก่ามีโบราณสถานมีค่ามากมาย สมควรนำเอาทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ประโยชน์กับชุมชนอย่างคุ้มค่า และต้องหลีกเลี่ยงการทำลายคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งสมควรแก่การอนุรักษ์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จ. กฎหมายการบิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์การก่อสร้างสนามบินของ สถานราชการ

3.5.7 การขยายตัวในอนาคต จากปัญหาการจำกัดตัวของพื้นที่ทำให้ชุมชนมีสภาพแออัดโดยรอบศูนย์กลางเมืองนอกเหนือจากการใช้เป็นที่พักอาศัยส่วนใหญ่จะเป็น สถานราชการ โบราณสถาน สวนสาธารณะ ภูเขา หากทราย ไม่มีพื้นที่เพียงพอต่อการรองรับ การขยายตัวในอนาคต จึงเตรียมการขยายตัวดังนี้ 2 กรณี คือ

1. การขยายตัวตามธรรมชาติ

2. การขยายตัวจากการอพยพหางานท่าเมื่อโครงการพัฒนา

ท่าเรือน้ำลึก และนิคมอุตสาหกรรม

จึงต้องดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวมโดยมีระยะเวลา 20 ปี เพื่อเตรียมการรับการขยายตัวประชากรใน 20 ปีข้างหน้าตามคาดการณ์ของวิจัยสำนักผังเมืองในปี พ.ศ. 2539 จะมีประชากรในเขตผังเมืองรวม 164,400 คน โดยถืออัตราการขยายตัวขั้นสูงร้อยละ 4.51 เพื่อรองรับ จึงเพิ่มพื้นที่พักอาศัยอีกร้อยละ 20.4 อันมีประชากรประมาณ 35,500 คน รวมเป็นการเตรียม พ.ท. เพื่อการพักอาศัยเพิ่มขึ้น 3,554 ไร่ คิดเป็นจำนวนประชากรเพิ่มจากปัจจุบัน 134,280 คน (ประชากรในเขตวางผังปี 2514 จำนวน 84,814 คน)

อัตราความหนาแน่นเขตวางผังย่านการค้าและพักอาศัยหนาแน่นมาก 96 คน/ไร่ (หรือ 16 ครอบครัว/ไร่) หนาแน่นปานกลาง 48 คน/ไร่ (หรือ 8 ครอบครัว/ไร่) หนาแน่นน้อย 12 คน/ไร่ (หรือ 2 ครอบครัว/ไร่) โดยถือค่าเฉลี่ยประชากร 1 ครอบครัวต่อจำนวนประชากร 6 คน

3.5.8 ผังการใช้ที่ดินในอนาคต เขตผังเมืองรวมขยายครอบคลุมพื้นที่ 3012 ตารางกิโลเมตร หรือ 2672 ไร่ ใ้กว้างแนวความคิดในการวางนโยบายการใช้ที่ดินในผังเมืองรวมสงขลาโดยกว้าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่ดิน เพื่อการตั้งถิ่นฐานประชากร ตามความหมายการผังเมือง²⁵ ในมาตรา 4 พ.ร.บ.ผังเมืองปี 2518 อันให้ความหมายว่า การจัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองและชนบทที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างและพัฒนาเมือง หรือส่วนเมืองใหม่ หรือแทนเมือง หรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายให้ดีขึ้น ซึ่งสุลักษณะความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ทรัพย์สิน และความปลอดภัยประชาชน เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะ และสวัสดิภาพสังคมจึงกำหนดนโยบายเป้าหมายการใช้ที่ดินดังนี้

²⁵ สำนักผังเมือง : รวมกฎหมายว่าด้วยผังเมือง 2521

ปลูกต้นไม้เพื่อความร่วมมือ

- ปรับปรุงและขยายชุมชนเดิม
- ซุกดอกลดงสำโรง และกันเขตกดงเพื่อเป็นทางเดิน และ

การป้องกันมลพิษภาวะ

- รวมธุรกิจการประมงเข้าด้วยกัน เพื่อสะดวกแก่การควบคุม
- ย้ายคลังน้ำมันออกจากเขตชุมชนเพื่อความปลอดภัย
- รวมธุรกิจอุตสาหกรรมที่ก่อความรำคาญ และเป็นภัยต่อชุมชน

ไปไว้ในที่เหมาะสม

- สนับสนุนการจ้างสามัคคีเป็นที่ทำการรัฐบาลในอนาคต

3.5.9 ข้อเสนอแนะ (

การจ้างที่ดิน

และพักอาศัยหนาแน่นมาก

- ขยายศูนย์กลางธุรกิจ และการค้าเดิมให้เป็นศูนย์กลางหลัก

- พัฒนาพื้นที่ทิศตะวันตกริมทะเลสาบเป็นชุมชนใหม่

- ปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ชุมชนเก่าและใหม่เป็นที่พักอาศัยหนาแน่น

ปานกลาง (48 คน/ไร่) หนาแน่นน้อย 12 คน/ไร่

- กำหนดพื้นที่บริเวณท่าสะพาน ปากคลองสำโรงเป็นที่รวมธุรกิจ

ประมง

- กำหนดพื้นที่ริมฝั่งทะเลฝั่งตะวันออกเป็นบริเวณอุตสาหกรรม

บางประเภท

- กำหนดบริเวณเขาคู้กวอน เขาแก้วสัง เขาสูงช้าง เป็นที่

พักผ่อนหย่อนใจ

ช. ระบบการจราจร

- ขยายปรับปรุงถนนรามวิถี เป็นถนนสายหลัก

- ปรับปรุงถนนย่านหมู่บ้านวัดเกาะถ้ำ ไปสู่อำเภอสุทศสุนทรราช

ทะเล

- ทักถนนเลียบชายฝั่งทะเล และชายหาดบางตอนเพื่อบริการ

ประชาชนในการพักผ่อน

ค. การบริการสาธารณะอนุรักษสภาพแวดล้อม

- ปรับปรุงและขยายสาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้เพียงพอ

สำหรับชุมชนในอนาคต

- ปรับปรุงให้มีการจัดตั้งโรงเรียน, สถานีนอนามัย, สนามเด็กเล่น, กระจายอยู่ในชุมชน ในรัศมีที่ประชาชนจะไปใช้บริการได้สะดวก

4. การคมนาคม

การเดินทางเข้าเมืองสงขลา ส่วนมากเดินทางโดยรถยนต์ ถนนเชื่อมต่อกับตัวเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ถนนสายสงขลา-หาคีใหญ่ ถนนสายสงขลา-นาทวี และถนนจากนครศรีธรรมราชมาถึงหัวเขาแดง และข้ามแพขนานยนต์สู่ตัวเมือง นอกจากการเดินทางโดยรถยนต์แล้ว แต่ก่อนสามารถเดินทางจากหาคีใหญ่ไปสงขลาได้โดยรถไฟ แต่การรถไฟได้เลิกการเดินทางแล้ว การเดินทางโดยเครื่องบินสามารถเดินทางไปถึงหาคีใหญ่ได้และต่อรถยนต์เข้าสู่เมืองสงขลาหอคหนึ่ง สำหรับการเดินทางโดยทางเรื่อนั้นสามารถเดินทางได้เช่นกัน แต่ไม่มีผู้โดยสาร การขนส่งทางน้ำจึงเป็นไปในรูปการขนส่งสินค้าเสียมากกว่า ภัยเหตุที่ตัวเมืองสงขลาสามารถติดต่อกับเมืองอื่นได้หลายเส้นทาง จึงทำให้การจราจรในตัวเมืองคับคั่งและนับวันแต่จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ปริมาณการจราจรภายในเทศบาล (ดูรูป _____) ประกอบด้วย

1. ถนนไทรบุรี 2500 คัน ต่อ 1 ชม.
2. ถนนรามวิถี 2200 คัน ต่อ 1 ชม.
3. ถนนวิเชียรชม 1100 คัน ต่อ 1 ชม.
4. ถนนนครนอก 300 คัน ต่อ 1 ชม.

5. สาธารณูปโภค

- 5.1 ไฟฟ้า มีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- 5.2 ประปา มีแหล่งที่มาของน้ำจากคลองคูตะเกา อ.หาคีใหญ่ บริการใช้น้ำประชาชน 350 ลิตร ต่อวัน
- 5.3 โทรศัพท์ มีองค์การโทรศัพท์จังหวัดสงขลา มีเลขหมาย 22568 เลขหมาย ในปี 2529
- 5.4 การกำจัดขยะมูลฝอย และระบายน้ำทิ้ง โดยเทศบาลเมืองสงขลา บริเวณชานเมือง (นอกเขตผังเมืองรวม) เป็นพื้นที่ทำลายขยะโดยปริมาตร 1 กิโลกรัม/คน/วัน
- 5.5 การระบายน้ำ ได้รับการปรับปรุงดำเนินการก่อสร้างขณะนี้ (2529) โดยเทศบาลเมืองสงขลา

6. สภาพโครงสร้างสังคม

- 6.1 ลักษณะชุมชน เป็นศูนย์กลางการปกครองและการศึกษาเป็นเมืองประวัติศาสตร์เก่าแก่ มีโบราณสถานมากมาย ประชากรส่วนใหญ่เชื้อชาติไทย, จีน และอิสลาม นับถือศาสนาพุทธ, ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ ชาวสงขลาทั่วไปรักษานบธรรมนียม ประเพณี วัฒนธรรมแต่โบราณ เช่น การชักพระ ทำบุญสารทเดือนสิบ หนังสติง มโนราห์
- 6.2 การศึกษา มีสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น 25 แห่ง เป็นของรัฐบาล 8 แห่ง เอกชน 17 แห่ง จำนวนนักเรียน 23372 คน
- 6.3 ศาสนสถาน มีวัดพุทธศาสนาในชุมชน 18 แห่ง มัสยิด 2 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง
- 6.4 สาธารณสุข มีการบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลจังหวัด 507 เตียง โรงพยาบาลประจำ 240 เตียง ศูนย์แพทย์อนามัย 7 แห่ง คลินิกเอกชน 25 แห่ง ร้านขายยา 35 แห่ง สักส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 : 1359
- 6.5 ตลาด ปัจจุบันมีตลาดสดของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ 1 แห่ง

ตลาดเอกชน 2 แห่ง

6.6 สถานีตำรวจ เป็นที่ตั้งกองบัญชาการตำรวจนครเขต 4 และ กองกำกับการตำรวจนครจังหวัดสงขลา

6.7 ชุมชนแออัด เป็นชุมชนที่เกิดจากการบุกรุกที่ดินรัฐของผู้มีรายได้น้อย มี 4 บริเวณ

บริเวณที่ 1 เป็นชุมชนเล็ก ๆ ในที่ราชพัสดุและที่ดินวัด ผู้อยู่อาศัย 1710 คน จำนวน 572 ครอบครัว พ.ท. 15 ไร่ มีอาชีพรับจ้าง และกกราระมง ลูกเรือ กรมกร

บริเวณที่ 2 บริเวณในเขตที่ดินรถไฟ มีเนื้อที่ 35 ไร่ มี 655 หลังคาเรือน ประชากร 1927 คน กระจายตามแนวทางรถไฟส่วนใหญ่มีอาชีพกรรมกร และลูกจ้างเรือประมง

บริเวณที่ 3 บริเวณท่าสะพาน ตึกขายมังหะเลสาปเนื้อที่ 92 ไร่ 392 หลังคาเรือน ได้รับการปรับปรุงเป็นบริเวณอุตสาหกรรมคอกเนื่องการประมงจากโครงการพัฒนาท่าเทียบเรือและบริเวณพักอาศัย

บริเวณที่ 4 บริเวณเก่าตั้ง คั้งใน พ.ท. 12 ไร่ 344 หลังคาเรือน ประชากร 1910 คน ซึ่งเป็นโครงการวิทยานิพนธ์

7. ลักษณะประชากรในชุมชนเมืองสงขลา

7.1 ลักษณะประชากรในปัจจุบัน จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองสงขลาล่าสุดปี ²⁶ 2528 มีประมาณ 81521 คน เป็นชาย 401045 คน หญิง 40476 คน

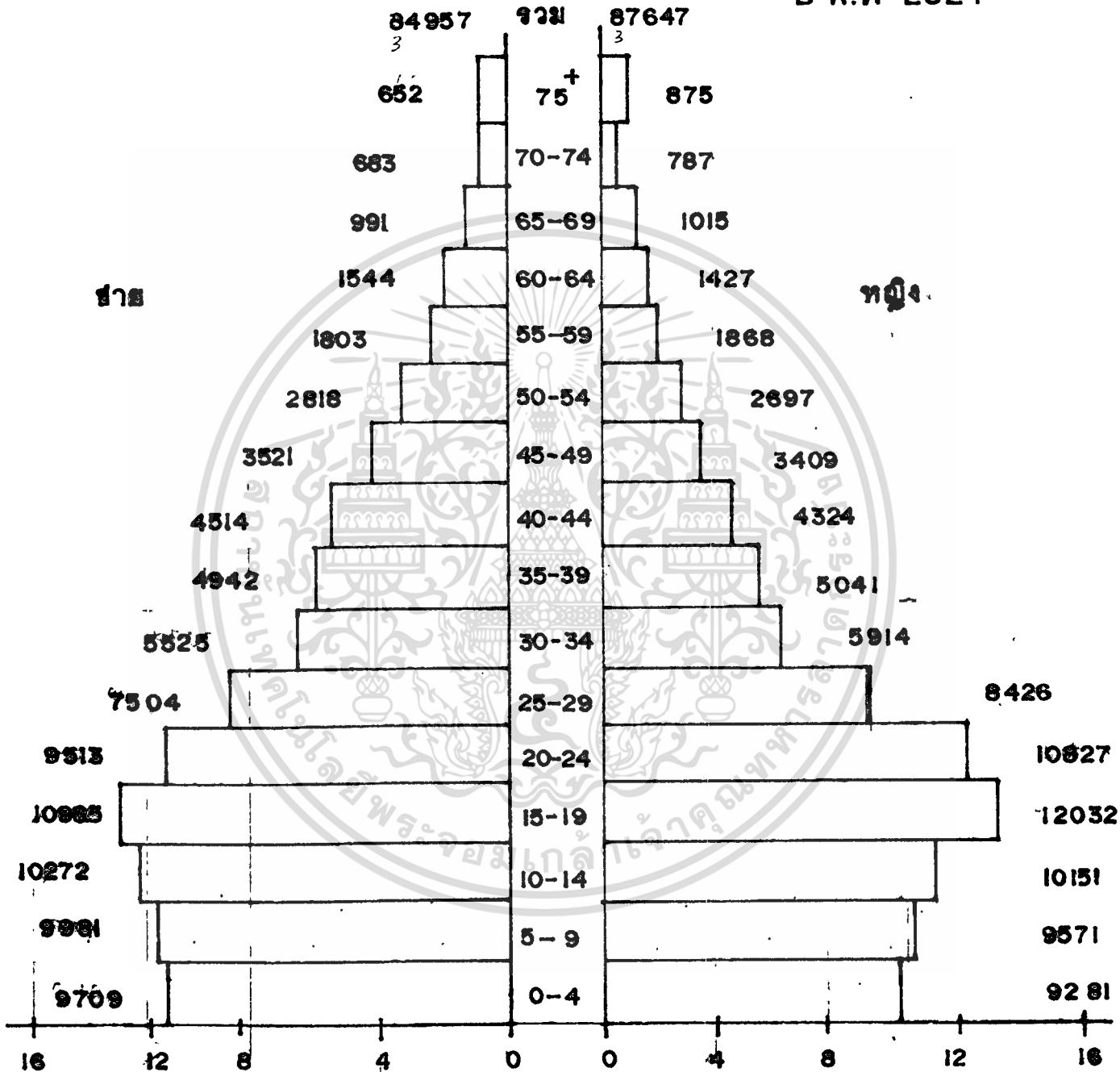
ปี พ.ศ. 2527	81039 คน	เป็นชาย	40735 คน	หญิง	40304 คน
ปี พ.ศ. 2526	79725 คน	เป็นชาย	39838 คน	หญิง	39887 คน
ปี พ.ศ. 2525	77910 คน	เป็นชาย	38968 คน	หญิง	38948 คน

26 จากการศึกษาของเทศบาลเมืองสงขลาในการเลือกสมาชิกสภาเทศบาล

แผนภาพ 15 โครงสร้างอายุและเพศประชากรเทศบาลเมืองสงขลา

72604

ปี พ.ศ. 2524

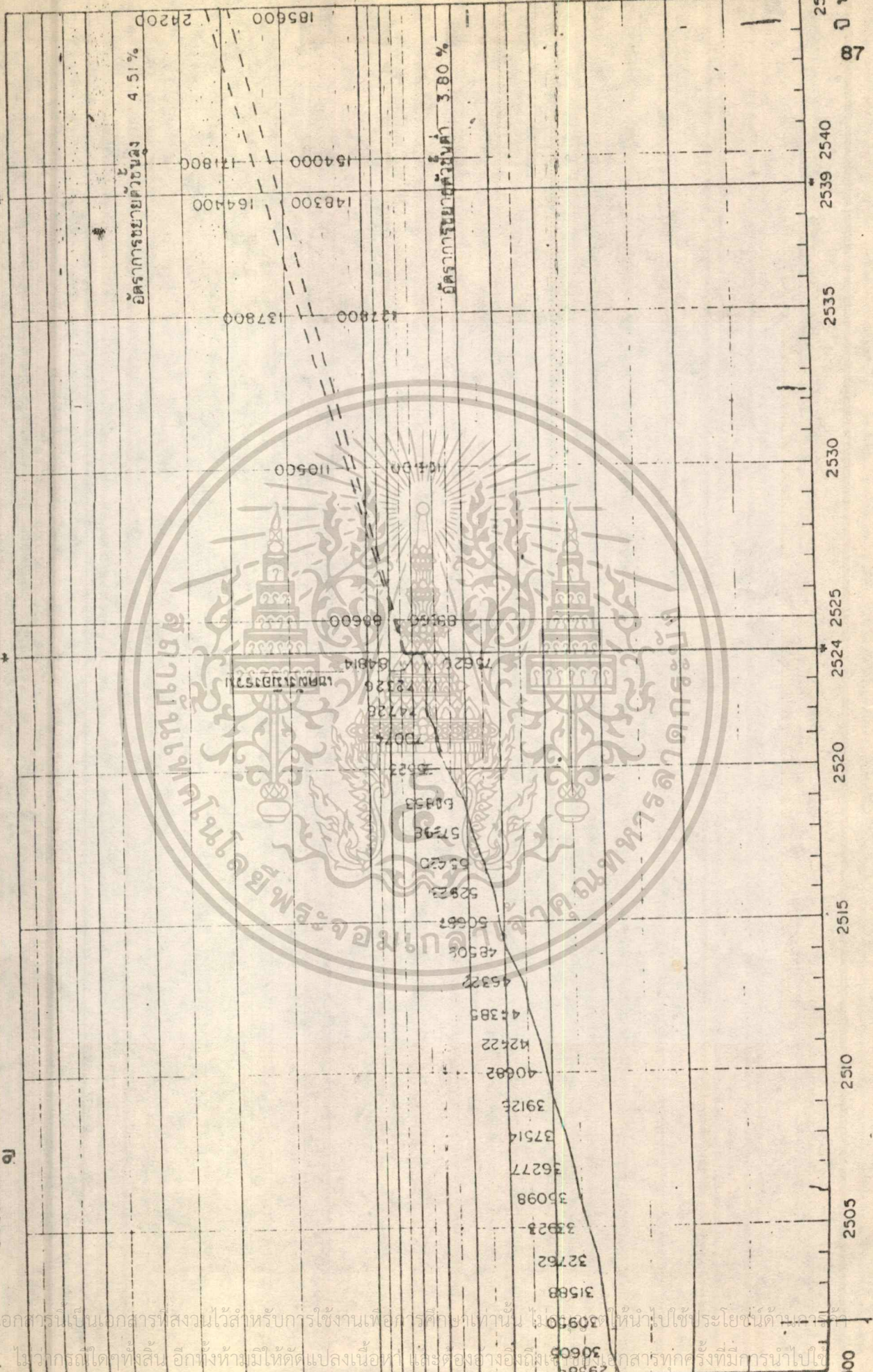

จำนวนร้อยละ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ ๘ การขยายตัวของประชากรในขนาดเขตผังเมืองรวมสงขลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น
 ไม่ควรตีพิมพ์หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต และต้องอ้างอิงถึงเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี พ.ศ. 2524 75620 คน²⁷ เป็นชาย 36928 คน หญิง 38692 คน

ปี พ.ศ. 2523 72604 คน เป็นชาย 34957 คน หญิง 37647 คน

โครงสร้างประชากรในลักษณะจำแนกเพศ ตั้งแต่ปี 2507-2523 จำแนกเพศชายมากกว่า เพศหญิงเพียงเล็กน้อย ส่วนประชากรในเขตเทศบาลเมืองสงขลาซึ่งจำแนกหมวดอายุ จากตารางที่_____ ในปี 2523 โดยใช้จำนวนประชากรจำแนกหมวดอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล แต่ในเขตอำเภอเมืองสงขลาซึ่งสำรวจสุขสงขลาจำแนกไว้ ปี 2523 การคำนวณโดยใช้สัดส่วนดังกล่าวสามารถหาจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองสงขลาจำแนกตามอายุได้จากตาราง จะเห็นโครงสร้างประชากรหมวดอายุ 0-14 ปี มีประมาณ 43.15% เป็นกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน ในหมวดอายุ 15-59 ปี มีประมาณ 54.43% และกลุ่มวัยชราในหมวดอายุ 60 ปี มีประมาณ 4.42% แสดงว่าจำนวนประชากรมีอัตราการเกิดสูงมาก จากตารางแสดงจำนวนคนเกิดและคนตายในปี 2524 มีอัตราการเกิดถึงพันละ 63 คน อัตราการตายพันละ 3.51 คน ความแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม กำหนดการเกิด การตาย ประมาณพันละ 28 คน และ 8 คน ตามลำดับ

²⁷ จากสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย